

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HİTİTLER'DE MİTOLOJİ

Tez Danışmanı
Y. Doç. Dr. Sebahattin AĞALDAĞ

Hazırlayan
Ali Osman ELMALI

KONYA — 1991

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ	V-VI
KISALTMALAR	VII
GİRİŞ	1-2
I. BÖLÜM	
KAYNAKLAR	3-11
A) YAZILI KAYNAKLAR	3-11
1-Kaybolan Tanrı(Telipinu)Efsanesi Metni	3
2-Yozgat Tabletleri	3-4
3-Telipinu ve Deniz Metni	4
4-İlluyanka Efsanesi Metni	5
5-Gökyüzünden Düşen Ay Metni	5-6
6-Gökteki Krallık Efsanesi Metni	6-7
7-Ullikummi Şarkısı Metni	7-8
8-Appu Masalı Metni	8-9
9-İnek ve Balıkçı'nın Masalı Metni	9
10-Avcı Keşşi Masalı Metni	9-10
11-Gurparanzah ve Tigris Metni	10
12-Gurparanzah ve Bow Metni	10
13-İştâr ve Ejder Hedammu Metni	10-11
B) ARKEOLOJİK KAYNAKLAR	11
1-Malatya Kabartması	11

II.BÖLÜM

HİTİT EFSANELERİNİN İNCELENMESİ	12-170
A)HATTİ KÖKENLİ EFSANELER	16-78
1-Kaybolan Tanrı Devri Efsaneleri	18-57
a)Kaybolan Tanrı(Telipinu)Efsanesi	18-40
b)Güneş Tanrısı'nın Kayboluşu	41-53
c)Telipinu ve Deniz	54-57
2-İlluyanka Efsanesi	58-71
3-Gökyüzünden Düşen Ay	72-78
B)HURRİ KÖKENLİ EFSANELER	79-170
1-Kumarbi Devri Efsaneleri	80-152
a)Gökteki Krallık Efsanesi	80-101
b)Ullikummi Şarkısı	102-152
2-Appu ve İki Oğlu'nun Masalı	153-156
3-İnek ve Balıkçı'nın Masalı	157-159
4-Avcı Kešši Masalı	160-163
5-Gurparanzaḫ'ın Masalları	164-166
6-İštar ve Ejder Hedammu	167
7-Uršhu'nun Kuşatılmasının Hikayesi	168-170

III.BÖLÜM

HİTİT EFSANELERİNİN YAKINDOĞU MITOLOJİ	
METİNLERİNDEKİ GENEL DURUMU	171-188

IV.BÖLÜM

SONUÇ

II.BÖLÜME AİT ALT NOTLAR	191-206

III.BÖLÜME AİT ALT NOTLAR

206-209

BİBLİYOGRAFYA

210-216

RESİM

217

ÖNSÖZ

Hitit Mitolojisi ile ilgili, şimdiye kadar birçok araştırma ve inceleme yapılmıştır. Ancak, bu araştırma ve incelemelerin hemen hemen hepsi yabancı bilim adamları tarafından meydana getirilmiştir. Ne yazık ki bu alandaki Türkçe yayınlar yetersiz ve yüzeyseldir. Bu nedenle, Anadolu'da önemli bir medeniyet meydana getirmiş olan Hititler'in mitolojisi ile ilgili bu araştırma ve incelemeyi yapmamıza neden olmuştur.

Değerli hocam Y.Doç.Dr.Sebahattin AĞALDAĞ'ın teklifi ile, özel ilgi duyduğum "Hititler'de Mitoloji" konusunu Yüksek Lisans tezi olarak seçtik ve çalışmalara başladık.

Çalışmamızın başlangıcında bize yardımcı olabilecek yerli ve yabancı neşriyatı gözden geçirdik. Bu kaynakları nerelerde bulabileceğimizi, ayrıca bu kaynaklardan nasıl yararlanabileceğimizi belirledik. Mevcut kaynakların Hitit mitolojisi ile ilgili yönlerini ve elde edilen son çalışmalarını derleyerek bu konudaki bilgilerimizi zenginleştirmeye çalıştık. Şüphesiz, bu eserleri tetkik ederken, Hitit mitolojisi ile ilgili yazılı vesikaların verdiği bilgileri, arkeolojik kazı sonuçları ile de mukayese etmeye çalıştık.

Araştırmamızın, Hitit mitolojisi ile ilgilenenlere faydalı olacağı umundayız. Bu umut, bizdeki çalışma gücünü biraz daha artırmıştır.

Bu araştırmayı yaparken, İngilizce eserlerin tercüme edilmesinde yardımcı olan S.Ü.Rektörlüğü İngilizce okutmanı Abdülkadir ÇAKIR ile S.Ü. Eğitim Fakültesi İngilizce Öğretim görevlisi Abdülhamit ÇAKIR'a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, bana kıymetli zamanlarını ayıran ve bu araştırmamda büyük katkıları olan değerli hocam Y.Doç.Dr.Sebahattin AĞALDAĞ ile beni yetiştiren ve her zaman yol gösteren çok değerli bilim adamı Doç.Dr.Ekrem MEMİŞ'e teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Ali Osman ELMALI

Konya-1991

KISALTMALAR

- ABoT.....Ankara Arkeoloji Müzesinde bulunan Boğazköy
Tabletleri. İstanbul 1948.
- AfO.....Archiv für Orientforschungen. Berlin ve Graz.
- AJA.....American Journal of Archaeology. Baltimore.
- ANET.....Ancient Near Eastern Texts relating to the
Old Testament. Princeton 1955.
- HW.....Hethitisches Wörterbuch. Heidelberg 1952.
- JCS.....Journal of Cuneiform Studies. New Haven.
- KBo.....Keilschrifttexte aus Bogazköi. Berlin.
- KE.....Kumarbi Efsanesi. Ankara 1945.
- KUB.....Keilschrifturkunden aus Bogazköi. Berlin.
- MGK.....Mythen vom Gotte Kumarbi. Berlin 1950.
- MHL.....Myths in the Hittite Language. Brandeis Uni-
versity 1962.
- MVAeG.....Mitteilungen der Vorderasiatisch-ägyptischen
Gesellschaft. Leipzig.
- RHA.....Revue Hittite et Asianique. Organe de la So-
ciete des Etudes Hittites. Paris.
- WBoT.....Verstreute Bogazköy-Texte. Marburg 1930.
- ZA.....Zeitschrift für Assyriologie und Verwandte
Gebiete. Leipzig/Berlin.

GİRİŞ

Bu çalışmamızın amacı, Hitit mitolojisini ayrıntılı bir şekilde incelemek ve diğer yakınoğu mitolojileriyle karşılaştırmaktı. Bu nedenle önce, çivi yazılı metinlerin transkripsiyon ve tercümelerini veren yayınları inceledik. Bundan sonra da arkeolojik kazılar neticesinde ortaya çıkarılan buluntuları, yazılı belgelerin verdiği bilgilerle karşılaştırmaya gayret ettik. Ayrıca, bugüne kadar bu sahada yapılan yayınlar birçok kitap ve dergide dağınık durumdaydı. Bütün Hitit efsanelerini içine alan bir çalışma henüz ülkemizde yapılmamıştı. Bu nedenle bu araştırmamızda, bütün Hitit efsanelerini toplayarak biraraya getirmek diğer bir amacımız oldu. Bu incelemeyi yaparken efsanelerin bazılarını transkripsiyon, tercüme ve yorumlarıyla, bazılarını da tercüme ve özet olarak vermeye çalıştık.

"Hititler'de Mitoloji" adlı bu çalışmayı dört ana bölümde incelemeye çalıştık. I.bölümde konumuzla ilgili yazılı ve arkeolojik kaynakları ele aldık.

II.bölümde ise, Hitit efsanelerini Hatti ve Hurri kökenli efsaneler olarak iki grupta toplayarak inceledik. Çünkü, Hatti kökenli efsaneler ile Hurri kökenli efsaneler arasında önemli farklılıkların olduğu

açıkça görülmektedir.

Çalışmamızın III.bölümü, "Hitit Efsanelerinin Yakınoğu Mitoloji Metinlerindeki Genel Durumu" idi. Bu bölümde, Hitit efsaneleriyle diğer yakınoğu efsaneleri arasındaki ilişkiyi, benzerlikleri ve sadece Hitit efsanelerinde görülen özellikleri ortaya çıkarmaya çalıştık.

IV.bölümde de, Hitit mitolojisi ile ilgili bu çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçlardan bahsettik.

Çalışmamızın, Hitit mitolojisi ile ilgilenen herkese faydalı olması en büyük dileğimizdir.

I.BÖLÜM

KAYNAKLAR

Konumuzun kaynaklarını yazılı ve arkeolojik kaynaklar olmak üzere ikiye ayırabiliriz.

A)YAZILI KAYNAKLAR

1-KAYBOLAN TANRI(TELİPİNU)EFSANESİ METNİ

Esas metin KUB XVII 10'dur. KUB XXXIII, 1-12'de benzer karakterde pek çok ek parça H.Otten tarafından basılmış ve tasnif edilmiştir. Aynı yazar, "Die Überlieferungen des Telipinu Mythos", MVAeG, 46/1, 1942 adlı makalesinde bütün materyallerle fazlasıyla ilgilenmiştir. Ayrıca, E.Laroche, "Mythologie Anotolienne", RHA XXIII/77, 1965, s.89-90'da metinlerin transkripsiyonunu vermiştir. Bahsedilen kitaplarla birlikte, Albrecht Goetze'nin Kulturgeschichte Kleinasiens, 1933, s. 134; 2. baskı, 1957, s. 143 ve yine aynı yazarın "Hittite Myths, Epics, and Legends", ANET, 1955, s.126-128'deki tercümesi hâlâ oldukça yararlıdır.

Bu metinlerde, bitki tanrısı Telipinu'nun öfkele-nerek kaybolması ve bu nedenle de dünyadaki bütün hayatın felç oluşu, tanrının aranışı ve sonunda bulunup eve(ülkeye) getirildikten sonra dünyadaki hayatın yeniden canlanması tasvir edilmektedir.

2-YOZGAT TABLETİ

Esas metin VBoT, 58'dir. Metin üzerinde ilk defa çalışan A.Goetze, Verstreute Boghazköi-Texte, Marburg

1930, 58'de metnin transkripsiyonunu yayınlamıştır. Daha sonra, E.Laroche, *Mythologie Anatolienne*, (RHA XXIII/77), s. 81-88'de metnin transkripsiyonunu vermiştir. Laroche, aynı efsanenin muhtemelen birbirine paralel iki ayrı versiyonu olan KUB XXXVI 44 ve VBoT 58'i birleştirmiştir. KUB XXXVI 44'de Yozgat Tabletini'nin başlangıcı olarak kabul edilen ondokuz satır vardır. Metinlerin tercümesi ise, O.R.Gurney, *The Hittites*, 1961, s. 187-188'de ayrıca, aynı yıl T.H.Gaster, *Thespis*, s. 270-294'de yayınlanmıştır. Bunlardan başka, Bert De Vries, *The Style Of Hittite Epic And Mythology* (Brandeis University, 1967) adlı doktora tezinde tercümesini vermiştir.

Metinler, Güneş tanrısı'nın kaybolması üzerine Fırtına tanrısı'nın arama çabalarını Hahhima'nın nasıl engellediğini anlatmaktadır. Louvre müzesinde bulunan Yozgat Tabletini'nin sonunda bir de ayin kısmı vardır.

3-TELİPİNU VE DENİZ METNİ

Metin KUB XII 60; XXXIII 81'de bulunmuştur. Metnin transkripsiyonunu E.Laroche, RHA XXIII/77, s. 79-80'de neşretmiştir. Metnin tercümesini ise, B.De Vries, *Basilmanış Doktora Tezi*, s. 15-16'da vermiştir.

Metin, Deniz tarafından kaçırılan Güneş tanrısı'nın Fırtına tanrısı'nın isteği ile tanrı Telipinu tarafından geri getirilişini tasvir etmektedir.

4-İLLUYANKA EFSANESİ METNİ

Metinler KBo III 7 ve onun nüshaları olan KUB XIII 66; KUB XVII 5; KUB XVII 6 ve KUB XXXVI 54'de bulunmuştur. Metinlerin transkripsiyonunu E.Laroche, RHA XXIII/77, s. 66-72'de neşretmiştir. Tercümesini ise, A.Goetze, ANET, s. 125-126'da yayınlamıştır.

İki versiyonu bulunan efsanenin birinci versiyonuna göre, Yılan İlluyanka'ya yenilen Fırtına tanrısı, tanrıça İnara'nın yardımıyla bir tuzak hazırlar ve Yılan İlluyanka'yı yener. İkinci versiyonda da yılan İlluyanka bir kavga sırasında Fırtına tanrısı'nın gözlerini ve kalbini çıkarır. Fırtına tanrısı bunun üzerine fakir bir adamın kızından olan oğlunu yılan İlluyanka'nın kızıyla evlendirir ve sonunda oğlu aracılığıyla gözlerini ve kalbini geri alır.

5-GÖKYÜZÜNDEN DÜŞEN AY EFSANESİ METNİ

Metin KUB XXVIII 5 ve onun nüshası olan KUB XXVIII 4'de bulunmuştur. Metin, Hattice ve Hititçe olmak üzere iki dilde yazılmıştır. Metinle ilgili ilk yayın J.Friedrich, AFO XI, 1936-1937, s. 76'da, ikinci yayın ise, H.Bossert, Asia(İstanbul 1947)s. 164'de yapılmıştır. Ayrıca, J.Friedrich, Hethitisches Keilschrift-Lesebuch(Heidelberg: Carl Winter, Universitätsverlag 1960) I, s. 5-6 ve E.Laroche, RHA XXIII/77, s. 73-78'de metnin transkripsiyonu neşredilmiştir.

Metnin tercümesi A.Goetze, ANET, s. 120'de ve ayrıca, B.De Vries, Basılmamış Doktora Tezi, s. 21-23'de verilmiştir.

Metinde Ay'ın gökten düşüşü üzerine Fırtına tanrısı'nın korkunç bir gökgürültüsü, şimşek ve ardından da yağmur göndermesi tasvir edilmektedir.

6-GÖKTEKİ KRALLIK EFSANESİ METNİ

Esas metin XXXIII 120'dir. E.O.Forrer, "Eine Geschichte des Götterkönigtums aus dem Hatti-Reich," *Annuaire de l'Institut de Philologie et d'Histoire Orientales*, 4 (1936) = *Melanges Franz Cumont*, s. 687-713'de metnin transkripsiyon ve tercümesi yayınlanmıştır. Ayrıca, H.G.Güterbock, *Kumarbi Efsanesi*, Çev.:Sedat Alp, T.T.K. Yayını, Ankara 1945, s.11-16, aynı kitabın Almancası olan *Kumarbi, Mythen vom churritischen Kronos* (Zürich-New York 1946) s. 6-12'de ve aynı yazarın, *The Hittite Version of the Hurrian Kumarbi Myths: Oriental Forerunners of Hesiod*, *AJA*, 52, 1948, s. 124-125'de, esas metinle birlikte bu metinle benzerlik gösteren KUB XXXIII 105 + KUB XXXIII 111 ve diğer nüsha KUB XXXIII 112 + 114 numaralı metinleri de yayınlamıştır. Bu metinlerin tercümesini A.Goetze, ANET, s. 120-121'de yayınlamıştır.

Bunlardan başka H.Otten, esas metinle ilgili bulunan KUB XXXIII 119 numaralı parçayı yerine koymuş ve

esas metinle benzerlik gösteren KUB XXXIII 111 ve diğer nüsha KUB XXXIII 112 + 114 numaralı metinlerin transkripsiyon ve tercümelerini, Mythen vom Gotte Kumarbi: Neue Fragmente (Berlin: Akademie-Verlag, 1950), s.1-2'de yayınlamıştır. Daha sonra da E.Laroche, RHA XXVI/82'de esas metinle ilgili bulunan KUB XXXIII 119 numaralı parça ile beraber KUB XXXVI 31 ve KUB XXXVI 1 numaralı parçaları yerine koymuş ve esas metinle benzerlik gösteren KUB XXXIII 105; KUB XXXIII 111 ve diğer nüsha, KUB XXXIII 112; 114 numaralı metinlerin transkripsiyonlarını neşretmiştir.

Esas metnin "Theogony" diye adlandırılan ilk sütunu "Gökteki Krallık" ile ilgilidir. Burada tanrı nesilleri arasındaki mücadeleler tasvir edilmektedir. İkinci sütun çok kırık olmakla birlikte Fırtına tanrısı'nın mucuzevî doğumundan bahseder görünmektedir. Üçüncü sütunun büyük kısmı kısmı kırık olmakla birlikte Anu'nun Fırtına tanrısı'nı yok etme planları yaptığı anlaşılmaktadır. Metnin dördüncü sütununda ise, yeryüzünün iki çocuğu doğurması anlatılmaktadır. Ayrıca esas metinle benzeşen iki parça aynı kompozisyona ait olabilir.

7-ULLİKUMMİ ŞARKISI METNİ

Muhtemelen üç tabletli büyük bir metindir. I.tablet, KUB XVII 7; XXXIII 92; 93; 95; 96; 98; 102; MGK 7; 8; 9; 10; 11 numaralı metinlerden, II.tablet, KUB XXXIII 87; 92; 113; MGK 12; 13; 14 numaralı metinler-

den, III.tablet ise, KUB XXXIII 101; 106; 107; MGK 15; 17 numaralı metinlerden oluşmaktadır.

Metinlerin transkripsiyon ve tercümelerini H.G. Güterbock yayınlamıştır. 1945 yılında S.Alp'in türkçeye tercüme ettiği Kumarbi Efsanesi, bir yıl sonra Almanca olarak yayınlanmıştır. Aynı yazar, 1948'de Amerika Arkeoloji Enstitüsünde yayınladığı "The Hittite Version of the Hurrian Kumarbi: Oriental Forerunners of Hesiod" adlı makalesinde metinlerin tercümesini yeniden vermiştir. Metinler üzerinde daha sonra H.Otten çalışmış ve "Ullikummi Şarkısı" ile ilgili bulunan pek çok ek parçayı, Mythen vom Gotte Kumarbi'de yayınlamıştır. Daha sonra H.G.Güterbock, önceden yayınladığı metinlerle, H.Otten'in 1950 yılında MGK'de yayınladığı pek çok ek parçayı "The Song of Ullikummi", JCS 5(1951), 6(1952)'de birleştirmiş transkripsiyon ve tercüme olarak vermiştir.

Bu metinler, Kumarbi'nin şeytanî planından, Fırtına tanrısı'nın kesin zaferine kadar olan pürüzsüz ve iyi işlenmiş bir planı ele almaktadır.

8-APPU MASALI METNİ

Metinler KUB XXIV 8 ve ABoT 48'dir. Bu metinler 1950 yılında J.Friedrich tarafından ZA 49, s. 215-225 ve 242-246'da yayınlanmış transkripsiyon ve tercüme nesredilmiştir. Ayrıca H.A.Hofner MHL s. 1-3'de bu metinlerden bahsetmiştir. Metinler üzerinde daha sonra

J.Siegelova oldukça detaylı bir çalışma yapmıştır. Adı geçen yazar, Appu-Marchen und Hedammu-Mythus, Otto Harrassowitz-Wiesbaden, 1971, s. 1-28'de metinlerin transkripsiyon ve tercümelerini yazmıştır.

Bu metinlerde Appu adında zengin bir adam ve iki oğlundan bahsedilmektedir.

9-İNEK VE BALIKÇI'NIN MASALI METNİ

Metin KUB XXIV 7'dir. Bu metin 1950 yılında, J. Friedrich tarafından, ZA 49, s. 225-233 ve 247-253'de yayınlanmış, transkripsiyon ve tercümesi verilmiştir. Ayrıca H.A.Hofner,MHL, s. 4-6'da bu metin üzerindeki çalışmalarını yayınlamıştır.

Appu masalının iyi bir devamı olabilecek olan bu metinde, Güneş tanrısı'nın genç bir insan şekline girerek oldukça sağlıklı olan bir ineği gebe bırakması, sonuçta doğan çocuğu, çocuğu olmayan bir balıkçı ve karısının evlat edinmesi anlatılmaktadır.

10-AVCI KRŞŞİ MASALI METNİ

Metinler KUB XXXIII 121 ve KUB XVII 1'dir. Bu metinler 1950 yılında J.Friedrich tarafından, ZA 49, s. 234-239 ve 253-255'de yayınlanmış, transkripsiyon ve tercümeleri verilmiştir. Ayrıca H.A.Hofner, MHL, s. 3-4'de bu metinler üzerindeki çalışmalarını vermiştir. Bahsedilen kitaplardan başka 1958 yılında T.H.Gaster tarafından yayınlanan, The Oldest Stories in the World,

s. 145-158'de metinler daha açık olarak, başka kelimelerle ifade edilmiş ve özetlenmiştir.

Pu metinlerde, evlendikten sonra avı ve tanrılara kurban sunmayı ihmal eden bir avcı olan Keşşi'nin annesinin sızlanmaları üzerine tekrar dağa ava gidişi ve kötülük haber veren yedi rüyasından bahsedilmektedir.

11-GURPARANZAḤ VE TİGRİS METNİ

Metin KUB XVII 9'dur. Bu metnin tercümesi H.A. Hoffner, MHL, s. 10'da yayınlanmıştır.

Metnin korunabilen bölümünde Gurparanzaḥ ve Tigris arasında geçen bir konuşmadan bahsedilmektedir.

12-GURPARANZAḤ VE BOW METNİ

Metin KUB XXXVI 67'dir. Bu metin üzerinde 1938 yılında, H.G.Güterbock çalışmış, ZA 44, s.84-90'da transkripsiyon ve tercümesinin yayınlamıştır. Ayrıca H.A. Hoffner, MHL, s. 10'da metnin tercümesini vermiştir.

Bu metinde, Gurparanzaḥ ve İmpakru'nun kızıyla evlenmek isteyen talipler arasındaki yarışmadan bahsedilmektedir.

13-İŞTAR VE EJDER HEDAMKU

Metinler KUB XXXIII 86; XXXVI 56 ve KUB VII 66'dır. Metinler üzerinde 1949 yılında, J.Friedrich çalışmış, Archiv Orientalni XVII 1, s. 230-254'de transkripsiyon ve tercümelerini yayınlamıştır. Daha sonra E.Larocche, RHA XXVI/82, s. 58-60'da metinlerin transkripsiyono-

nunu vermiştir. Ayrıca, H.A.Hoffner, MHL, s. 6-7'de metinlerin tercümelerini yazmıştır. Bunlardan başka, bu metinler üzerinde çalışan, J.Siegelova, Appu-Marchen und Hedammu-Mythus, s. 48-49 ve 54-57'de bu metinlerin transkripsiyon ve tercümesini neşretmiştir.

Bu metinlerde deniz ejderi Hedammu'nun doymak bilmeyen arzuları dile getirilmektedir.

B) ARKEOLOJİK KAYNAKLAR

1-MALATYA KABARTMASI

Fırtına tanrısı'nın sahip olduğu tabiatüstü güçleri kullanarak yılan Illuyanka'yı öldürmesi bir Malatya kabartması üzerinde ebedileştirilmiştir. Fırtına tanrısı'nın iyiliği, yılan Illuyanka'nın da kötülüğü temsil ettiği kabartmanın orijinali halen Ankara Anadolu Medeniyetleri müzesinde teşhir edilmektedir. Yüksekliği 43 cm., uzunluğu 150 cm. olan kabartma çok kırıklıdır.

Kabartmadan anlaşıldığına göre, yılanı hücum eden tanrı iki eliyle tuttuğu uzun mızrakla yılanı vurmaktadır. Bu sahne, Hititler'in başşehri olan Hattuşaş'ta bulunan M.Ö. 14.-13. yüzyıllara ait Illuyanka yılanının mitolojisiyle aynı anlamda olan efsanenin resimle izahı olmalıdır.

II.BÖLÜM

HİTİT EFSANELERİNİN İNCELENMESİ

Mitoloji Nedir? Bütün dünya milletlerinin kullandıkları "Mitoloji" kelimesi, Yunanca da bir çeşit efsane, masal, hikaye anlamına gelen "Mythos" ile, bilim anlamına gelen "Logos" kelimelerinin birleşmesinden meydana gelmiştir. "Epos" ise, "Destan" anlamındadır.

Mitoloji; çok eski zamanlarda yaşamış olan toplumların inandıkları tanrıların, kahramanların, perilerin, devlerin hayat ve maceralarından bahseden efsane(Myth) ler ve hikayelerdir. Aynı zamanda Mitoloji; gerçek hayata uymayan bu efsanevî hikayelerin, masalların nasıl doğduğunu, nasıl geliştiğini, güzelleştiğini, ifade ettikleri anlamı, inancı ve bu alanda yetişen bilginlerin düşüncelerini bildiren bir ilimdir.

Efsanelerin dayanak noktaları dindir. Çoğu yerde din ve tabiat olayları konu edilerek işlenmiştir. İnsanlar bir takım doğa olaylarına karşı korunma ihtiyacı duymuşlardır. Bunun sonucu olarak da bu kötü olaylara karşı hayallerinde bir takım tanrılar canlandırmışlar ve böylece kendilerini korunma altına alınmış saymışlardır.

Çeşitli kavimlerin oluşturdukları ayrı ayrı kültürler sonucu, tabii bir sonuç olarak ta birbirinden farklı efsaneler meydana gelmiştir. Şu halde biz "Hitit Mitolojisi" dediğimiz zaman, Hititler'in inandıkları tanrıla-

ra ve kahramanlara ait efsanelerin, destanların, masalların ve hikayelerin hepsini birden kasetmiş oluyoruz. Her milletin kendine göre bir mitolojisi vardır. Türk, Mısır, Sümer, Hurri, Hitit, Fenike, Yunan mitolojileri olduğu gibi, diğer milletlerin, hatta millet saymadığımız geri kalmış ilkel kavimler bile mitolojilere sahiptirler.

Bu saydığımız milletlerin mitolojileri içinde bizim inceleyeceğimiz, M.Ö. II. bin yıllarında yaşamış, eski doğu ile batı dünyası arasında köprü vazifesi görmüş ve şu anda millet olarak üzerinde yaşadığımız Anadolu'nun eski sahipleri olan Hititler'in mitolojisidir.

Hititler, çivi yazısı yanında resim yazısı (Hiyeroglif) da kullanarak, dinî ve edebî eserleri kaleme almışlardır. Devletin güçlü zamanlarından kalma anıt yazma eserler birer şaheserdirler. Hitit yazarları örf ve adetlerine son derece bağlı kaldıkları için, çeşitli edebî akımlar ortaya çıkmamış, stil değişmemiştir. Bu da lehte bir durum olup, edebî bir sadelik sergilemektedir. Ancak, Hititler'in tanrıları ve efsaneleri hakkında yazmış oldukları eserleri biz bugün modern anlamda bir "edebiyat" diye adlandıramıyoruz.

Diğer milletlerde olduğu gibi Hititler'de de din konusu daha çok işlenmiş, ayınlar hakkında geniş bilgiler verilmiş ve tanrıların özellikleri yanısıra masalımsı ve efsanevî dinî konular anlatılmıştır.

Boğazköy'de bulunan Hitit efsanelerini dört ayrı gurupta toplayabiliriz. Bunlar: Hatti, Hurri, Kanaan(1) ve Babil efsaneleridir. Gerçekten de, Hititlerin edebî ürünleri olarak kabul ettiğimiz efsane, masal metinlerine bakıldığında, bunların ya Hatti, ya da Hurri kökenli olduğu görülmektedir. Hurriler'den alınan efsanelerin ise, onlara Babil'den geçtiği anlaşılmaktadır. Bu konuda Hititler, kendilerine has fazla bir şey katmamışlardır. Dinlerinde olduğu gibi, mitolojilerinde de Hitit insanının kısırlığını, sanırız onların kökeninde aramamız gerekir. Hititler, Anadolu'ya gelip yerleşik bir hayata geçmeden önce, göçebe, dolayısıyla hayvancılıkla geçinen bir toplumdur. Bu nedenle dinî görüşleri basitti, felsefe ile, dünyanın yaratılışı gibi, günlük hayatlarının sınırlarını aşan konularla ilgilenmemişlerdi. Halbuki, gerek Anadolu'daki medeniyetler ve gerek Mezopotamya toplumları, bu konularda onlardan çok ileriydiler. İşte Hititler geldikleri Anadolu ve yakın çevresinde, kendilerinkine göre çok ileri bir din ve mitoloji kavramı ile karşılaşınca, ister istemez bunun etkisine girmişlerdi.

Hitit edebiyatında sadece iki Kanaan efsanesi bulunmaktadır. Bunlardan birisi El-kunirsha ve Aşhertu(2) ile ilgili bir hikaye, diğeri de İstar ve Pişaişa dağı(3)serüvenidir. Bu Kanaan efsaneleri Hitit mitolojisinin tetkikinde yer almak için çok kısa edebî parçalardır. Aynı şey Babil efsaneleri için de söylenebilir. Babil kaynak-

lı efsanelerin Hitit çevirileri sadece parçalar halinde-
dir ve onların Babil asıllarınının tam hikayesi yoktur.
Sadece Hitit değil, aynı zamanda Hurri çevirisi de bulu-
nan Gılgamış Destanı'nın(4) bir çok versiyonları vardır.
Huwawa(Humbaba)'nın hikayesi ki Suriye ve Lübnan'da geç-
mekte ve metnin büyük bir bölümünü doldurmaktadır. O.R.
Gurney, bunun orijinal Babil destanından daha iyi tanın-
mış olduğuna işaret etmiştir(5). Aynı şekilde diğer Babil
efsaneleri de Suriye ve Anadolu ile ilgilidir. Bunlar
eski Akkad krallarınının kuzey-batı sınırlarındaki ülkele-
re yaptıkları seferlerle ilgili hikayelerdir. Akkad dev-
letinin kurucusu Sargon'a atfen yazılan, daha çok efsa-
nevî karakter taşıyan ve "Savaş Kralı Efsanesi" olarak
bilinen Şartamhari Metinlerinde(6), Sargon'un Amonos ve
Toros dağlarını aşarak Pruşhanda'ya(7) yerleşmiş bulunan
tüccarların nasıl yardımına koştuğu ve torunu Naram-Sin'
in Hatti kralı Pampa'nın komutasındaki 17 şehir devletin-
den oluşan Anadolulu koalisyonu karşı nasıl savaştıkları
tasvir edilmektedir. Söz konusu metinlerden, Akkadlar
zamanında Anadolu'ya "Hatti memleketi" denildiğini ve o
zamanlar Hatti ülkesinde merkezi bir devlet olmadığını,
fakat bir çok küçük şehir devletlerinin mevcut olduğunu
öğreniyoruz(8). Burada bu metinlerin Hitit çevirisinde
bazı kralların ve şehir devletlerinin adlarınının Babil
aslıyla aynı olmadığını belirtmekte yarar vardır, fakat
anlaşıldığına göre bu isimler Hitit çevresine adapte e-
dilmiştir. Bunlardan başka çeşitli tiplerin hareketleri-

nin yorumuna, yıldız falına, insanların yaşam tarzlarına ilişkin el kitapları ve tıbbî metinler gibi çok sayıda Babil kaynaklı bilimsel eserler de Boğazköy'de bulunmuştur(9).

Hatti ve Hurri mitolojileri Hitit dilinde iki ayrı edebiyat gövdesi oluşturmaktadırlar(10). Hatti efsaneleri sadece dinî törenler için yazılmıştır. Güterbock, Hurri efsanelerine "gerçek edebi kompozisyonlar" demektedir(11). Anlaşıldığına göre bu efsanelerin dinî amaçtan daha çok edebî amaçla yazıldığını belirtmek istemektedir. Burada bir ön yorum yapacak olursak Hurri efsanelerinin edebî kompozisyonlar olarak Hatti efsanelerinden daha muhteşem olduğunu söyleyebiliriz. Sözcüğü Yozgat tabletleri, edebî kompozisyon açısından son derece basittir(12). Hatti ve Hurri efsaneleri arasındaki diğer bir fark da Hatti tanrılarının ve başlıca karakterlerinin yerli, Hurri tanrılarının ve başlıca karakterlerinin de yabancı oluşudur(13).

Hitit efsaneleri Hatti ve hurri kökenli efsane ve masallar olarak iki grupta incelenebilir.

A - HATTİ KÖKENLİ EFSANELER

Hitit veya Hatti tanrılarıyla ilgili efsane metinlerini iki guruba ayırabiliriz. Birincisi bir tanrının kayboluşu ve tekrar dönüşü temasını işleyen bir grup efsane ki "Kaybolan Tanrı Devri"(14) diye adlandırılabilir. Bu devrin tamamlanmış versiyonlarının çoğunda kayıp tanrılar Telipinu ve Fırtına tanrısıdır. Ayrıca "Güneş Tanrısı'nın Kayboluşu"(15) ve "Telipinu ve Deniz"(16) efsaneleri de

bu devirdedir. İkinci gurupta Yılan Illuyanka efsanesinin iki versiyonu yer almaktadır(17). Bunlara ilave olarak Hattice ve Hititçe olmak üzere çift dilli yazılmış "Gökten Düşen Ay"(18) başlığı altında kısa bir efsane daha vardır.

Bu efsaneleri incelerken önce metnin transkripsiyonunu daha sonra da tercüme ve yorumunu vermeyi uygun gördük.

1-KAYBOLAN TANRI DEVRİ EFSANELERİ

a) KAYBOLAN TANRI (TELİPİNU) EFSANESİ(19)

A : KUB XVII 10

B : KUB XXXIII 2 = A I 16

C : KUB XXXIII 1 = A III 28

D : KUB XXXIII 3 = A IV 11

E : KUB XXXIII 9

F : KUB XXXIII 10 = E II 7

A I (Yaklaşık 12 satır eksik)

- 1 ^dTe-li-bi-nu-uš[
2 le-e-wa kur-ku-ri-iš-kat-t[a-]t i
3 GÜB-li-it hu-i-nu-ut GÜB-la-[
4 x[

5 ^{siš}lu-ut-ta-a-uš kan-na-ra-a-aš IŞBAT É-ir tuḫ-ḫu-
iš [IŞ-BAT]
6 I-NA GUNNI-ma kal-mi-i-ša-ni-iš u-i-šu-u-ri-ya-an-
ta-t [i iš-ta-na-na-aš an-da]
7 ^Dmeš u-i-su-u-ri-ya-an-ta-ti I-NA TÜR an-da UDU^{hi.a}
KI:MIN! I-NA É.GUD
8 an-da-an GUD^{hi.a} u-i-šu-u-ri-ya-an-ta-ti UDU-uš-za
SILÁ-ZU mi-im-ma-aš
9 GUD-ma AMAR-ŠU mi-im-ma-aš

10 ^dTe-li-bi-nu-ša ar-ḫa i-ya-an-ni-iš ḫal-ki-in ^dIm-
mar-ni-in
11 ša-al-ḫi-an-ti-en ma-an-ni-it-ti-en iš-pí-ya-tar-
ra pé-e-da-aš gi-im-ri

- 12 ú-e-el-lu-i mar-mar-aš an-da-an ^dTe-li-bi-nu-ša pa-
it mar-mar-ri an-da-an
- 13 ú-li-iš-ta še-e-ra-aš-še-iš-ša-an ha-le-en-zu hu-wa-
i-iš nu nam-ma
- 14 hal-ki-iš ZÍZ-tar Ú-UL ma-a-i nu-za nam-ma GUD^{hi.a}
UDU^{hi.a} DUMU.LÚ.ULÙ.LU^{meš} Ú-UL
- 15 ar-ma-aḥ-ḥa-an-zi ar-ma-u-wa-an-te-ša ku-i-eš nu-za
a-pi-ya Ú-UL ha-aš-ša-an-zi
- 16 [nu? Ḫ]UR.SAG^{aš.aš.hi.a} ha-a-ti-er GIŠ^{hi.a}-ru ha-a-
az-ta na-aš-ta pár-aš-du-uš Ú-UL
- 17 ú-e-ez-zi ú-e-ša-e-eš ha-a-te-er TÚL^{hi.a} ha-a-az-ta
nu KUR-ya an-da-an
- 18 ka-a-aš-za ki-i-ša-ti DUMU.LÚ.ULÙ.LU^{meš} D^{meš}-ša ki-
iš-ta-an-ti-it ḥar-ki-ya-an-zi
- 19 GAL-is-za ^dUTU-uš EZEN-an i-e-et nu-za 1 LI-IM D^{meš}
hal-za-i-iš e-te-er
- 20 ne Ú-UL iš-pí-i-e-er e-ku-i-e-er-ma ne-za Ú-UL ha-aš
ši-ik-ki-ir
- 21 nu-za ^dIM aš ^dTe-li-bi-nu-un DUMU-ŠU kap-pu-u-e-et
^dTe-le-bi-nu-uš-wa
- 22 DUMU-YA an-da-an NU.GÁÁ ša-a-it-wa-ra-aš-za nu-wa-az
hu-u-ma-an a-aš-šu pu-é-ta-aš
- 23 D^{meš} GAL.GAL D^{meš} TUR ^dTe-li-bi-nu-un ša-an-ḥi-iš-ki-
u-wa-an da-i-ir ^dUTU-uš
- 24 ha-a-ra-an^{mušen} le-e-li-wa-an-da-an IŠ-PUR i-it-wa-
ra-aš-ta pár-ga-mu-uš

- 25 HUR.SAG^{aš.aš.ḫi.a} ša-a-aḫ
- 26 ḫa-a-ri-i-uš-kán ḫal-lu-wa-m [u-uš] ša-a-aḫ ḫu-wa-an
 hu-eš-šar-kán ku-wa-a-li-ú ša-a-aḫ
- 27 [ḫ]a-a-ra-aš^{mušen} pa-it na-an Ú-UL ú-e-mi-ya-at nu
 EGIR-pa ^dUTU-i
- 28 ḫa-lu-kán pé-e-da-aš Ú-UL-wa-ra-an ú-e-mi-ya-nu-un
^dTe-li-bi-nu-un
- 29 na-ak-ki-in D^{lam} ^dIM-aš ^dNIN.TU-ni te-e-et ma-a-aḫ-
 ḫa-an i-ya-u-e-ni
- 30 [k]i-iš-ta-an-ti-it ḫar-ku-e-ni ^dMAḪ ^dIM-ni te-et
 i-ya ku-it-ki
- 31 [^d]IM-aš nu i-it ^dTe-li-bi-nu-un zi-ki-la ša-an-ḫa
- 32 n[u?-k]án? ^dTe-li-bi-nu-un ša-an-ḫi-iš-ki-u-wa-an
 da-iš I-NA URU-ŠU KÁ.GAL
- 33 [ú-iz-] zi nu Ú-UL tar-ḫu-uz-zi ḫa-a-ši nu ^{giš}NÍG.GUL
 -ŠU ^{giš}GAG-ŠU du-wa-ar-ni-it
- 34] x ^dIM-aš nu-za-kán an-da ka-ri!-i-e-et ša-
 aš e-ša-ti ^dNIN.TU-aš
- 35 [NIN.LÀL-an IŠ-P]UR i-it-wa ^dTe-li-bi-nu-un zi-ik
ša-an-ḫa
- 36 [^dIM-aš ^dMAḪ me-mi]-iš-ta nu-wa-ra-an D^{meš} GAL.GAL
 D^{meš} TUR ša-an-ḫi-iš-ki-ir nu-wa-ra-an
- 37 [Ú-UL ú-e-mi-e-er] (silinti) nu-wa-ra-an pa-iz-zi
 ka-a-aš
- 38 [NIM.LÀL-aš ú-e-mi-ya-zi pár]-ta-u-wa!-aš-še-et-wa a-
 mi-ya-an-ta a-pa-aš-ša-u-wa a-mi-ya-an-za
- 39 nam-ma-wa-ra-aš ḫa-an-ti tuḫ-ša-an-zi

- 12 [^{hi}a-uš pí-ip-pa-aš ^{hi}a-TIM pí-ip-
[pa-aš]
- 13 [DUMU.LÚ.U] LÛ-LU ḥar-ni-ik-t[a GU] D^{hi}.a UDU^{hi}.a ḥar-
ni-i[k-ta]
- 14 -]e-ez-zi D^m[eš -l]e-e-er nu ma?-
a?-
- 15 [nu-wa ^dTe-li-bi-nu-u[š le-e-la-ni-it-ta-at
- 16 [ma-aḥ-ḥ]-an-wa i-ya-u -e-ni ma-aḥ-ḥa-an-wa i-ya-u-
e-ni
- 17 [DUMU.LÚ.] ULÛ-LU ḥal-zi-x[] a-pa-a-a[š
- 18 ḥ] a-at-ta-ra-an[d] a?-a-ú nu [
- 19 [ḥa-a-r] a-aš^{mušen} ti-x[a] r-nu-ud-[du
- 20 [na-an a] r-nu-ut ḥa-a-r[a-aš^{mušen} pár-ta-u-ni-i] t
w[a-
- 21 [ḥa-at-k] i-iš-nu-ir[] x-ŠU [
- 22] ti [

A II

(Yaklaşık 15 satır eksik)

- 1 (kırık
- 2 i-da-a-lu-ma[
- 3 nu-za-ta ^dTe-li-bi-nu [
- 4 nu BULÛG BAPPIR ku-ú-ku-uš-zi? [
- 5 pa-ra-a-ri-it na-aš-ta a-aš-šu [
- 6 a-aš-ka kar-aš-ta ^dTe-li-bi-nu [
- 7 ša-ni-iz-zi-iš wa-ar-šu-la-aš [
- 8 ú-i-šu-u-ri-ya-an-za-ma EGIR-pa[
- 9 ka-a-ša wa-al-ḥi-iš-na-aš wa-a-tar[ki-it-ta
- 10 nu ŠA ^dTe-li-bi-nu ZI-KA x [
- 11 na-aš-ta A-NA LUGAL an-da a-aš-šu-l[i na-a-iš-ḥu-ut]

- 12 ka-a-ša ga-la-ak-tar ki-it-ta [
- 13 ga-la-an-kán-za e-eš-tu ka-a-sa pár-ḥ[u-e-na-aš
ki-it-ta]
- 14 ka-ra-az-ša-an tal!-li-i-e-ed[-du
- 15 ka-a-ša giš^šša-ma-am-ma ki-it-ta [
- 16 ša-ku-ú-wa-an e-eš-tu ka-a-ša giš^šMA [ki-it-ta nu
giš^šMA]
- 17 ma-a-aḥ-ḥa-an mi-li-id-du Û ŠA^dT [e-li-bi-nu ZI-
KA]
- 18 QA-TAM-MA mi-li-te-e-eš- t[u]
- 19 giš^šZÉ-ER-TUM-ma-az ma-a-aḥ-ḥa-an YÀ-ŠU ŠÀ-it [ḥar-
zi giš^šGEŠTIN-ma-az ma-a-aḥ-ḥa an]
- 20 GEŠTIN-an ŠA-it ḥar-zi zi-ik-ka^dTe-li-bi-nu [
- 21 iš-ta-an-za-ni-it ŠA-it QA-TAM-MA a-aš-šu ḥar-
a[k]
- 22 ka-a-ša giš^š i-i-ti ki-it-ta nu ŠA^dTe-li-bi-nu [
- 23 iš-ki-id-du BULÛG BAPPIR ZI-it ma-a-aḥ-ḥa-an
ták-ša-an-t [a U ŠA^dTe-li-bi-nu]
- 24 ZI-KA ŠA DUMU.LÚ.ULÛ.LU^{meš} ud-da-na-a-aš QA-
TAM-MA ták-ša-an-za e[-eš-du ZÍZ-tar GIM-an]
- 25 pár-ku-i^dTe-li-bi-nu-uš ZI-ŠU QA-TAM-MA pár-
e-eš-tu LÁL-i[t GIM-an]
- 26 ma-li-id-du YÀ.NUN ma-a-aḥ-ḥa-an mi-ú^dTe-li-bi-
nu-wa-aš-ša Z[I-ŠU]
- 27 QA-TAM-MA mi-li-ti-iš-du na-aš QA-TAM-MA mi-i-
e-eš-tu
- 28 ka-a-ša IS-TU YÀ.DÛG.GA ŠA^dTe-li-bi-nu KAŠ
ḥi.a-KA

- 29 pa-pa-ar-aš-ḥu-un nu-uš-ša-an ^dTe-li-bi-nu-uš
YÀ.DÜG.GA-it pa-ap-pár!-aš-ša-an-ta
- 30 KAS-ša i-ya-an-ni ^{giš}ša-a-hi-iš ^{giš}ḥa-ap-pu-ri-
ya-sa-as ḥa-an-ti-iš
- 31 e-eš-tu GI?-az la-az-za-iš ma-a-aḥ-ḥa-an ḥa-an-da-
a-an-za
- 32 zi!-ik! ^dTe-li-bi-nu-uš QA-TAM-MA ḥa-an-da-aḥ-ḥu-
ut
-
- 33 ^dTe-li-bi-nu-uš le-e-la-ni-ya-an-za ú-it ú-wa-an-
ti-wa-an-ta-az
- 34 ti-it-ḥi-iš-ki-it-ta kat-ta da-an-ku-i te-e-kán
za-aḥ-ḥi-iš-k [i-i] z-zi
- 35 a-uš-ta-ta-an ^dKam-ma-ru-še-pa-aš nu-za ḥa-ra-na-
aš^{mušen} par-ta-u-wa [-ar]
- 36 a [n?-da?-a] n? ar-nu-ut na-an a-r [a-a-it]

A III

- 1 kar-pi-iš na-an a-ra-a-it kar-di-mi-y [a-az na-an
wa-aš-du-ul]
- 2 a-ra-a-it ša-a-u-ar a-ra-a-it
- 3 ^dKam-ru-še-pa-aš ^{D^{meš}}-na-aš EGIR-pa te-e-ez-zi i-it
[-ten-wa]
- 4 ^{D^{meš}}-eš ka-a-aš-ma ^dḤa-pa-an-ta-li ^dUTU-aš UDU^{hi.a}
-ŠU ú [-e-si-ya (?)]
- 5 na-aš-ta 12 UDU.NITÁ^{hi.a} kar-aš-te-en nu ^dTe-li-bi-
nu-wa-aš k [ar-aš-š] u-uš
- 6 a-ni-ya-mi da-a-aḥ-ḥu-un-za pat-tar 1 LI-IM IGI^{hi.a}
-wa nu-uš-ša- [an] kar-aš-šu-uš

- 7 ŠA^d Kam-ru-še-pa UDU.NITA^{hi}.a-ŠU iš-ḥu-u-ḥ-ḥu-un
8 nu^d Te-li-bi-nu-i še-e-er ar-ḥa du-wa-a-an wa-ar-nu-
nu-un
9 tu-wa-an-na wa-ar-nu-nu-un na-aš-ta^d Te-li-bi-nu-i
10 tu-ug-ga-az-še-e-et i-da-a-lu-uš-ši-it da-a-ḥ-ḥu-un
uš-[d]u?-ul-še-et
11 da-a-ḥ-ḥu-un kar-pi-iš-ša-an da-a-ḥ-ḥu-un kar-di-mi-
ya-at-ta-aš-ša-an
12 da-a-ḥ-ḥu-un wa-ar-ku-uš-ša-an da-a-ḥ-ḥu-un ša-a-
u-ar da-a-ḥ-[ḥu-un]
13 ^dTe-li-bi-nu-uš-wa kar-di-mi-ya-u-wa-an-za ZI-ŠU ka-
ra-a-a [z-ši-iš?]
14 giš^š wa-ar-ša-am-ma-aš u-i-šu-u-ri-ya-ta-ti nu ku-u-uš
giš^š wa-ar-š [a-am-mu-uš]
15 ma-a-ḥ-ḥa-an wa-ar-nu-ue-er^d Te-li-bi-nu-wa-aš-ša
kar-pí-[iš]
16 kar-di-mi-ya-az wa-aš-tu-ul sá[~]-a-u-ar QA-TAM-MA wa-ra-
a-[nu BULUG]
17 ma-a-ḥ-ḥa-an te-ep-šu-uš Ú-UL-an gi-im-ra pé-e-d [a-
an-zi]
18 na-an NUMUN-an i-ya-an-zi Ú-UL-ma-an NINDA-an i-ya-
[an-zi]
19 É^{na} 4KIŠIB ti-an-zi^d Te-li-bi-nu-wa-aš-ša kar-pí-i [š
kar-di-mi-ya-az]
20 wa-aš-du-ul ša-a-u-wa-ar QA-TAM-MA te-ep-ša-u-e-eš-[du]
21 ^dTe-li-bi-nu-uš kar-di-mi-ya-u-wa-an-za ZI-ŠU k[a-ra-
a-az-ši-iš]

- 22 ú-ri-wa-ra-an pa-a-aḥ-ḥur nu ki-i pa-a-ḥ-ḥur ma-a-
aḥ-ḥa [-an ki-iš-ta-ri]
- 23 kar-pí-ša kar-di-mi-ya-az ša-a-u-wa-ar QA-TAM-M [A
ki-iš-ta-ru]
-
- 24 ^dTe-li-bi-nu-uš kar-pí-in tar-na kar-di-mi [-ya-at-ta-
an tar-na]
- 25 ša-a-u-wa-ar tar-na nu ma-a-aḥ-ḥa-an ^{giš}PISÀN-aš a [-
ap-pa pár-za]
- 26 Ú-UL ar-ši!-e-ez-zi ^dTe-li-bi-nu-wa-aš-ša [kar-pí-iš
kar-di-mi-ya-az]
- 27 ša-a-u-wa-ar a-ap-pa QA-TAM-MA le-e ú [-iz-zi]
- 28 D^{meš}-eš-za ^{giš}ḥa-tal-ki-iš-ni kat-ta-an tu-li [-ya-aš
pí-di(?)]
- 29 ^{giš}ḥa-tal-ki-iš-na-ša kat!-ta-an ta-lu-ga-y [a
- 30 D^{meš}-eš-ša ḥu-u-ma-an-te-eš a-ša-an-zi ^d[Pa-pa-ya-aš
^dIš-t(u-uš-ta-ya-aš)]
- 31 ^dGUL-še-eš ^dMAḤ^{meš} ^dḤal-ki-iš ^dMi-ya-[(ta-an-zi-pa-aš)]
- 32 ^dTe-li-bi-nu-uš ^dKAL ^dḤa-pa-an-ta-l [i-ya-aš
- 33 nu D^{meš}-aš kat-ta ta-lu-ga-aš MU.KAM^{hi.a}-aš ḥi? [-
- 34 a-ni-[y]a-nu-un na-an pár-ku-nu-nu-un]
-
- C 9 [x x] ^dTe-li-bi-nu-i i-da-a-lu t [u-ug-ga-az-še-e-et
da-a-aḥ-ḥu-un]
- 10 [kar-pi-iš]-ša-an da-a-aḥ-ḥu-un kar-di [-mi-ya-at-ta-
aš-ša-an da-a-aḥ-ḥu-un]
- 11 [uš-du-ul-ši]-it da-a-aḥ-ḥu-un ša-a-u-wa-a [r da-a-aḥ-
ḥu-un]
- 12 [i-da-a-lu-un] EME-an da-a-aḥ-ḥu-un i-d [a-a-lu-da-a-
aḥ-ḥu-un]
-

13] x x nu-za i-x [

(yaklaşık 15 satır eksik)

- A IV 1 [nu-uš-ši] -iš-ta šu-[uk-šu]-ga-an hu-e-ez-ta UDU-uš-tak-kán kat-ti-ti ar-ḥa
- 2 [pa-iz-z]i nu-uš-ši-iš-ta ^{sig}e-eš-ri ḥu-e-ez-ta ^dTe-li-bi-ni-ya-kán
- 3 [ka]r-pí-in kar-di-mi-ya-at-ta-an wa-(aš)-du-ul ša-a-u-ar ḥu!-it-ti
-
- 4 ^dIM-aš- le-e-la-ni-ya-an-za ú-iz-zi na-an LÚ ^dIM
- 5 a-ra-a-iz-zi ^{dug}UTÚL-ma-kan u-iz-zi na-an ^{giš}ti-i-pa-aš a-ra-a-iz-zi
- 6 [n]am-ma-ya am-me-el ŠA DUMU.LÚ.ULÙ.LU^{meš} ut-ta-na-a-an-te-eš ^dTe-li-bi-nu-i
- 7 kar-pí-in kar-di-mi-ya-at-ta-an ša-a-u-ar QA-TAM-MA a-ra-an-du
-
- 8 pa-id-du ^dTe-li-bi-nu-wa-aš kar-pí-iš kar-di-mi-ya-az wa-aš-du-ul
- 9 ša-a-u-ar pár-na-an-za-at tar-na-ú iš-tar-ni-ya-ša-at an-na-aš-na-an-za
- 10 tar-na-ú ^{giš}lu-ut-ta-an-za-at tar-na-ú wa-wa-ar-ki-ma iš-tar-ni-ya-ša-at
- 11 ḥi-la-aš tar-na-ú KÁ.GAL-at tar-na-ú ḥi-lam-na-an-za-at tar-na-ú
- 12 KAS.LUGAL-at tar-na-ú mi-ya-an-ti-li A.ŠÀ-ni GIŠ.ŠAR-ni ^{giš}TIR-ni
- 13 le-e pa-iz-zi ták-na-ša-at ^dUTU-aš KAŠ-an pa-id-du

- 14 ha-a-aš-ta ^{lú}SÚL.DU 7 ^{giš}IG a-ap-pa hu-it-ti-ya-at
7 ^{giš}ha-at-ta-lu
- 15 kat-ta-an da-an-ku-i ták-ni-i ^{zabar}pal-_{hi} ar-ta iš-
tap-pu-ul-li-iš-me-et
- 16 A.GAR₅-aš za-ak-ki-iš-me-eš AN.BAR-aš ku-it an-da-
an pa-iz-zi na-aš-ta
- 17 nam-ma ša-ra-a ^ÚUL ú-iz-zi an-da-da-an har-ak-zi
- 18 ^ÙŠA ^dTe-li-bi-nu kar-pí-in kar-di-mi-ya-at-ta-an
- 19 wa-aš-du-ul ša-a-u-ar an-da e-ep-du na-at a-ap-pa
le-e ú-iz-zi
- 20 ^dTe-li-bi-nu-uš a-ap-pa pár-na-aš-ša u-it nu-za KUR-
ZU kap-pu-u-e-et
- 21 ^{giš}lu-ut-ta-i kam-ma-ra-aš tar-na-aš É-ir tuḡ-ḡu-iš
tar-na-aš
- 22 iš-ta-na-ni-iš ^{D^{meš}}-na-aš ḡa-an-da-an-ta-ti GUNNI kal-
mi!-in tar-na-aš
- 23 A-NA TÜR an-da-an UDU^{hi.a} tar-na-aš I-NA É.GUD an-da-
an GUD^{hi.a}
- 24 tar-na-aš nu-za an-na-aš DUMU-ŠU pe-en-ni-iš-ta UDU-uš
SILÁ-ZU pé-en-ni-iš-ta
- 25 GUD AMAR-ŠU pe-en-ni-iš-ta ^dTe-li-bi-nu-ša LUGAL SAL.
LUGAL nu-uš-za
- 26 ḡu-is-wa-an-ni in-na-ra-u-wa-ni EGİR.UD^{mi} kap-pu-u-e-et
- 27 ^dTe-li-bi-nu-uš-za LUGAL-un kap-pu-u-it ^dTe-li-bi-nu-
wa-aš pí-ra-an

- 28 giš^ěe-ya ar-ta giš^ěe-ya-az-kán UDU-aš kuš^ěkur-ša-aš kan-
kán-za na-aš-ta
- 29 an-da UDU-aš YÀ-an ki-it-ta na-aš-ta an-da ḥal-ki-aš
dGÌR-aš
- 30 GEŠTIN-aš ki-it-ta na-aš-ta an-da GUD.UDU ki-it-ta
na-aš-ta
- 31 an-da MU.KAM.GÍD.DA DUMU^{meš}-la-tar ki-it-ta
- 32 na-aš-ta an-da SILÁ-aš mi-i-us ḥa-lu-ga-aš ki-it-ta
na-aš-ta an-da
- 33 [nu]-ú-uš tu-u-ma-an-ti-ya-aš ki-it-ta na-aš-ta an-da
d_{x-x} KI MIN
- 34 [na]-aš-ta an-da ku-un-na-aš wa-al-la-aš ki-i[t]-ta na-
aš-ta [an]-da
- 35 [šal-ḥa-a]n-t[i-i]š m[a-an-ni-it-ti-iš iš-pí-ya-tar-ra
ki-it-ta]

KAYBOLAN TANRI (TELİPİNÜ) EFSANESİ

Sütun I: Sütunun başlangıcında 12 satır eksiktir.

Belki de burada Telipinu'nun öfkesinin sebebi bildirilmektedir(20).

- 1 Telipinu(21)[şiddetli bir öfkeye kapıldı ve bağırdı:]
- 2 "Orada hiç müdahale olmamalı"
- 3 O, heyecanından sağ ayakkabısını sol ayağına,
- 4 sol ayakkabısını sağ ayağına giymeye çalıştı...[...].
- 5 Pancereleri sis sardı, evi duman sardı.
- 6 Ocakta kütükler bastırılmıştı, tapınaklarda
- 7 tanrılar toplanmıştı, ağılda koyunlar kümeliydi,
- 8 ahırda sığırlar toplanmıştı. Koyun kuzusuna bakmadı,
- 9 inek buzağısına bakmadı.

- 10 Telipinu çekip gitti ve(bereketli) mahsulü
- 11 rüzgar aldı[....] ve kırlara ve çayırlara götürdü.
- 12 Telipinu gitti ve bozkırda kendini sakladı;
- 13 yorgunluk onu yendi.
- 14 Böylece tahıl artık yetişmedi. Artık
- 15 koyunlar, sığırlar ve insanlar

- 16 üremeyecek. Ve hatta hamile olanlar yavrularını doğu-
- ramayacak.
- 17 Bitkiler kurudu, ağaçlar kurudu ve taze filizler ar-
- tık sürmeyecek
- 18 Otlaklar kurudu, kaynaklar kurudu, ülkede kitlik baş-
- ladı. Öyle ki açlıktan insanlar ve tanrılar yok oldu.

- 19 Büyük Güneş tanrısı bir ziyafet düzenleyerek binlerce
tanrıyı davet etti. Onlar yediler,
20 ama açlıklarını gideremediler, içtiler ama susuzlukla-
rını gideremediler.
-
- 21 Fırtına tanrısı oğlu Telipinu için meraklanmaya başladı:
"Oğlum Telipinu
22 burada değil(dedi o). Bir öfkeye kapıldı ve bütün iyi
şeyleri(yanında) götürdü."
23 Büyük ve daha küçük bütün tanrılar Telipinu'yu aramaya
başladılar. Güneş tanrısı
24 şöyle(diyerek)hızlı kartalı gönderdi: "Git! her yüksek
25 dağı araştır.
-
- 26 Derin vadileri ara! Su diplerini ara!
27 Kartal gitti ama onu bulamadı. Güneş tanrısına
28 şu mesajı getirdi: "Bulamadım onu, o soylu tanrı Telipi-
nu'yu
29 Fırtına tanrısı Hannahanna'ya(22) dedi ki:"Ne yapacağız?
30 Açlıktan ölecekmiyiz?" Hannahanna Fırtına tanrısına de-
di ki:
31 "Ey Fırtına tanrısı bir şeyler yap! Git! Telipinu'yu
kendin ara."
-
- 32 Fırtına tanrısı Telipinu'yu kendisi aramaya başladı.
Onun şehrinin kapısını
33 [çaldı] ama Telipinu orada yoktu ve kapıyı açmadı.
34 Fırtına tanrısı onun sürgüsünü ve kilidini kırıp açtı,
[fakat hiç şansı yoktu]. Daha sonra aramayı bıraktı ve
dinlenmek için oturdu. Hannahanna

- 35 [Arı'yı] gönderdi:"Git! Telipinu'yu sen ara
- 36 [Fırtına tanrısı Hannahanna'ya şöyle]söyledi:"Büyük
tanrılar(ve)küçük tanrılar onu aradılar, ama
- 37 [bulamadılar]. Şimdi bu
- 38 [Arı]mı gidip onu bulacak ? Onun kanatları küçük, ken-
disi de küçük. Onlar onun kendilerinden daha büyük
- 39 olduğunu kabul edeceklermi?
- 1 [Hannahanna] Fırtına tanrısına şöyle]söyledi:"Yeter!
O gidecek ve onu bulacak"(23).
- 2 Hannahanna küçük Arı'yı gönderdi:
- 3 "Git! Telipinu'yu sen ara!
- 4 Onu bulunca, onun ellerini(ve)ayaklarını sok!
- 5 Mum al ve onun gözleriyle ayaklarını sil,
- 6 Onu temizle ve benim önüme getir!"
- 1 Arı çekip gitti ve aradı...çağlayan nehirleri ve inle-
yen pınarları aradı(24).
- 2 Yanındaki balı bıraktı, yanındaki balmumunu bıraktı.
- 3 Daha sonra Arı onu Lihzina(25)'daki bir korunun ot-
lağında buldu.
- 4 Onun ellerinden ve ayaklarından soktu. Onu ayağa kal-
dırdı,
- 5 balmumu getirdi, gözlerini ve ayaklarını sildi,
[onu temizledi] ve [...].
- 6 [Telipinu...]konuşur:"Ben öfkeye kapıldım ve çekip
gittim.
- 7 Sen beni uyandırmaya nasıl cüret edersin?

- 8 Sen beni çileden çıkmışken konuşmaya nasıl zorlarsın?
 9 O, şimdi daha da çok çileden çıktı.
 10 O, inleyen pınarları susturdu, akan nehirleri saptırdı
 11 ve onları setlerin üzerinden attı.
 12 Çamur kuyuları doldurdu, pencereleri parçaladı, evleri
 yıktı.
-
- 13 O, insanları öldürdü, sığırları, koyunları öldürdü(26).
 14 Tanrılar umutsuzca sorar:
 15 "Telipinu neden böyle çileden çıkmıştır?
 16 Ne yapacağız? Ne yapacağız?"
-
- 17 [Büyük Güneş tanrısı(?)], şöyle söyler:"[Siz getirin] adamı!
 18 Bırakın onu Ammuna dağı üzerindeki Hattara kaynağı
 [...olarak] alsın!
 19 Bırakın onu(adamı)taşısın!
 20 Kartalın kanadıyla bırakın o onu taşısın(27).
 21 Bırakın adamı o götürsün!
 22 Kartalın kanadıyla [bırakın onu adamı taşısın]!"

Sütun II:(Bu sütunun başlangıcında yaklaşık 15 satırlık bir eksiklik vardır. Mevcut satırlardan 1-5 yıpranmış durumdadır.)

- 6 Ey Telipinu! burada yatıyor (28)
 7 tatlı ve sakinleştirici [dağ selvisi özü. Aynı onun gibi,]
 8 [Böyle olsa bile] boğulmayı ve baskıyı tekrar [giderir.]
 9 Burada yukarı giden bir yol [var] [ki bu yol seni saflaştırabilir.]
 10 Ey Telipinu! Bırak o senin yüreğini ve ruhunu [güçlendirsin!]

- 11 Kral için iyiliğe [dön]
 12 "Saman burada yatar. [Bırak onun kalbi(ve)ruhu]
 13 [onun gibi] ayrılsın! Burada bir başak [tohum] yatar.
 14 Bırak o onun kalbini [(ve)ruhunu] cezbetsin!
 15 Susam burada yatar. [Bırak onun kalbi(ve)ruhunu]
 16 o avutsun! İncirler burada yatar. [İncirlerin]
 17 tatlı olduğu gibi, bırak T [elipinu'nun kalbi(ve)ruhu da]
 18 tatlı hale gelsin!
 19 Zeytinin içinde yağ bulundurduğu gibi,
 20 üzümün içinde şarap bulundurduğu gibi, Telipinu
 21 (senin)de kalbine(ve)ruhuna krala karşı iyi duygular
 22 dolsun!
 23 Merhem burada yatar. Bırak o Telipin [u'nun kalbini ve
 24 ruhunu yağlasın]!
 25 Tıpkı bira arpası(ve)bira somununun ahenkle eritilerek
 26 birleştirildiği gibi,
 27 bırak senin de ruhun insanlık meseleleriyle uyum için-
 28 de olsun. [Tıpkı söylendiği şekilde]
 29 temiz olduğu gibi, bırakın Telipinu'nun ruhu da böyle
 30 temizlensin. Tıpkı balın tatlı olduğu gibi,
 31 kaymağın pürüzsüz olduğu gibi, bırak Telipinu'nun ruhu
 32 da öyle tatlansın
 33 ve öyle pürüzsüz hale gelsin!
 34 "Ey Telipinu bak! Şimdi yollarına iyi yağ serptim.
 35 İyi yağ serpilmiş bu yolların üstünden öyle yürü Teli-
 36 pinu.

30 Bırak ŞahiŞ korusu ve hıppuriaşāş korusu
31 elin olsun!
32 Ey Telipinu hangi ruh hali doğruysa bırak seni o yola
koyalım!"

33 Telipinu öfkeyle içeri geldi.
34 Karanlık dünya bir hengame içindeyken şimşek çaktı,
gök gürledi.
35 Kamruşepa(29)onu gördü. Kartalın kanatları
36 onu oradan çıkardı. O onun

Sütun III:

1 öfkesini, onun kızgınlığını, onun şiddetini,
2 onun [hiddetini] aldı götürdü.
3 Kamruşepa tanrılara dedi ki:
4 "Ey tanrılar, siz gelin! Bakın! Hıpanantalli Güneş tan-
rısının koyunlarına çobanlık ediyor.
5 Siz 12 koç seçin. Ben Telipinu için uzun günler hazır-
lamak istiyorum.
6 Bin gözden ölüm aldım(30).
7 Kamruşepa'nın seçilmiş koyunlarını etrafa dağıttım.
8 Onları Telipinu'nun üzerine
9 şu ve bu yolla savurdum. Telipinu'nun
10 bedeninden uğursuzluğu çıkardım, kötülüğü çıkardım.
11 Ben öfkeyi çıkardım, ben kızgınlığı çıkardım,
12 ben şiddeti çıkardım, ben dehşeti çıkardım.
13 Telipinu kızınca onun kalbi(ve)ruhu ateş

- 14 damgaları(gibi)zaptedildi.
- 15 Tıpkı onların bu damgaları yaktığı gibi, bırakın Telipinu'nun
- 16 kızgınlığı, öfkesi, şiddeti, kötülüğü kendi kendine yaksın!
- 17 Tıpkı bira arpasının kısır olduğu için insanların onu tohum ekmek için tarlaya götürmediği,
- 18 insanların onu ekmek yapmayacağı için ambara koymadığı gibi,
- 19 bırakın Telipinu'nun öfkesi, kızgınlığı,
- 20 kötülüğü(ve)şiddeti kısır kalsın!
- 21 Telipinu öfkelenince, onun kalbi(ve)ruhu yanan bir ateşti.
- 22 Tıpkı bu ateşin söndürüldüğü gibi,
- 23 bırakın onun öfkesi, şiddeti ve kızgınlığı da söndürülsün!
- 24 Ey Telipinu öfkeni bırak, kızgınlığını bırak,
- 25 dehşetini bırak! Tıpkı borudaki(suyun)yukarı doğru
- 26 akmadığı gibi, bırakın Telipinu'nun öfkesi, kızgınlığı,
- 27 şiddeti de öyle geri gelmesin!
- 28 Tanrılar hatalkešnaš ağacının altında toplantı için biraraya geldiler.
- 29 Hatalkešnaš ağacı için uzun yıllar hazırladım.
- 30 Şimdi bütün tanrılar, [İš] tuštayaš,
- 31 iyi kadınlar(ve)Ana tanrıçalar, Tahıl tanrısı;Miyatanzipa,

32 Telipinu, İnara, Hapantal [liya(ve)arazi patronu da
dahil olmak üzere toplanır.]

33 Bu tanrılar için uzun yıllar hazırladım;

34 onu temizledim, [ey Telipinu!]

9 [...] Telipinu'nun bedenini [den] uğursuzluğu aldım,
10 onun öfkesini alıp götürdüm, onun kızgınlığını alıp
götürdüm,

11 onun dehşetini alıp götürdüm, onun kötülüğünü alıp
götürdüm,

12 [onun] uğursuzluğunu alıp götürdüm.

13 Bu satır yıpranmış durumdadır.

(Yaklaşık 15 satır eksik.)

Burada IV. sütunun başlangıcı olarak kabul edebileceğimiz bir pasaj ile IV. sütun arasında bağlantı kurarak tercümeyle devam ediyoruz. (Bu pasajın başlangıcı kayıptır, fakat Telipinu'ya hitap edildiği anlaşılmaktadır(31):)
..... Sen bir yaz günü hatalkešnaš ağacından [ayrıldığında] ekin kurudu. Öküz senden ayrıldığında(32),

Sütun IV:

1 sen onun şeklini yok ettin. Koyunlar senden ayrıldığında

2 sen onun şeklini yok ettin. Ey Telipinu,

3 durdur öfkeyi, kızgınlığı, kötülüğü(ve)dehşeti!

4 Fırtına tanrısı öfkelenince, Fırtına tanrısı'nın rahibi

5 onu durdurur. Yiyecek kabı kaynayıp taşarsa(karıştırılan)kaşık onu durdurur.

- 6 Bırakın benim fani sözüm Telipinu'nun
7 öfke, kızgınlık ve hiddetini durdursun.
- 8 Bırak Telipinu'nun öfkesi, kızgınlığı, kötülüğü ve
dehşeti uzaklaşsın!
- 9 Bırak evi, bırak gitsinler, bırak içeriyi ... bırak
gitsinler,
- 10 bırak pencereyi bırak gitsinler,
- 11 bırak kapıyı bırak gitsinler, bırak
- 12 kralın yolunu bırak gitsinler! Gelişen tarlayı, bah-
çeyi(yada)koruyu bırakma gitmesin!
- 13 Bırak Güneş tanrısı'nın yolu alttaki dünyaya gitsin!
- 14 Kapıcı 7 kapıyı açar, 7 sürgüyü çeker.
- 15 Aşağıda karanlık dünyada bronz kazanlar durur,
16 onların kapakları kurşundandır, onların sürgüleri(33)
demirdendir.
- 17 Oraya kim giderse tekrar gelemez; o içeride yok olur.
- 18 Bırak onları da Telipinu'nun öfkesini, kızgınlığını,
19 garazını(ve)dehşetini içine alsın! Bırak onları geri
gelmesin!
- 20 Telipinu evine, yurduna geldi ve toprağına(tekrar)göz
kulak oldu.
- 21 Sis pencereleri bıraktı, duman evi bıraktı.
- 22 Tapınaklar tanrılar için düzeltildi, ocak kütüğü bı-
raktı.
- 23 O koyunları ağıla gitmesi için bıraktı, o, sığırları
ahıra gitmesi için bıraktı.

- 24 Ana çocuğuna baktı, koyun kuzusuna baktı,
 25 inek buzağısına baktı. Telipinu kral ve kraliçeye de
 baktı
 26 ve onlara sabırlı hayat ve güç sağladı.
 27 Telipinu krala göz kulak oldu. Telipinu'nun önüne
 28 bir direk dikildi ve bu direkten bir koyun postu sal-
 landırıldı.
 29 O koyunun besililiğini ifade eder, o, mısırın tanele-
 rinin[.....]ifade eder.
 30 şarap, o, sığırı ve koyunu ifade eder.
 31 O coluk çocuğun uzun yıllarını ifade eder.
 32 O kuzunun iyilik mesajını ifade eder. O
 33 [..][....] ifade eder.
 34 O bereketli esintileri ifade eder.
 35 O [... doyumu [...] ifade eder.
 (Metnin sonu kayıptır.)

Hatti kökenli efsaneler içinde en iyi tanınmış olan Kaybolan Tanrı efsaneleridir. Sadece bir tek tanrı kaybolmamaktadır; bir çok tanrının kaybolma niteliği taşıdığı bilinmektedir. Bu tanrılar, bir olaya yada bir kişiye kızarak kaybolmakta ve beraberlerinde bolluk ve bereketi de götürmektedirler. Bu efsanenin, farklı tanrılara ait biçimlerini bildiğimiz gibi, aynı tanrıya ait efsanenin de çeşitli versiyonlarını bilmekteyiz. Tanrı Telipinu'ya ait olan metinler ilk önce bulunmuş

olduğundan, bunların hepsine genel olarak "Telipinu Efsanesi" adı verilmektedir.

Bu efsanede, tanrının yokluğunun felaket getiren etkilerinin anlatımı, ovalarda, tepelerde onun aranması ve onun dönüşüyle yeryüzünün yeniden hayata kavuşması Adonis, Attis, Osiris ve Tammuz ile ilgili destan edebiyatıyla çok yakın paralellik göstermektedir(34). Telipinu versiyonunda kral ve kraliçeye atıfta bulunulması, insanı efsanenin en azından milli önemi olan bir olay üzerine söylenildiği görüşüne zorlamaktadır. Fakat bu efsane nereden kaynaklanırsa kaynaklansın belgeler onun rahipler tarafından, ne zaman bir kimse dini bir iyilik arzu ederse, o durumlarda kullanıldığını göstermektedir.

Arı'nın göreviyle ilgili bölüm hatırı sayılır bir ilgiye sahiptir. Balın kötü ruhları yok etme özelliğine sahip olması, bir arı yada bir karıncanın sokmasının kol ve bacaklardaki felci tedavi etme özelliğine halk arasında çok yaygın bir şekilde inanılmasını, O.R.Gurney, Lemnikannen'in düşmanları tarafından öldürüldükten sonra kahramanın uzaklardaki annesinden, Dokuzuncu semadan bir arı vasıtasıyla getirilen sihirli bir bal tarafından yeniden hayata kavuşmasını anlatan Finliler'in Kalavela destanıyla çok dikkat çekici bir benzerlik gösterdiğine işaret etmektedir(35).

b) GÜNEŞ TANRISI'NIN KAYBOLUŞU (36)

A : KUB XXXVI 44

B : VBoT 58 (Yozgat tabletı)

A I

- 1]am-me-el-l[a?]x[
 2 tar]-aš-ki-iz-zi ma-a-an[A-NA ^dIM x[
 3 na-]ak-ki-iš ^dUTU-uš DUM[U]š nu-za ma-a-
 an wa-a[l-
 4]x nu wa-ar-š u-la-aš-te-eš am-me-el kat-ta
u-wa-ru
-
- 5 ^dUTU?]-un e-ep-mi na-an mu-un-na-a-mi nu ku-
 it i e-ez-zi ^dIM-aš
 6 [x x x-a]ḫ-ḫi ma-a-ne-ez wa-al-lu-uš-ki-u-an da-i-e-
 era-ru na-ša DUMU.ŠAL-aš
 7 [ne-pí-ša-]az ḫal-za-iš na-an a-ru-na-aš iš-ta-ma-
 aš-ta nu-za a-ru-na-aš ^{dug}HAB.HAB-x[
 8 [x x] x ḫal-ḫal-da-a-ni-iš-ši da-iš nu ku-wa-bi ^dUTU
 -uš mu-mi-e-ez-zi
 9 [x x-]i-ku-ḫa-ap-pe-e-ni-ik-ku GIŠ-i-ik-ku ḫa-aḫ-ḫa-
 li-ik-ku-mu-mi-e-ez-zi
 10 [x x-]x ik-ša-a-i-iš-ki-it ta[
 11 [a-ru-n]a-aš ^dUTU-i tar-aš-ki-iz-zi ki-i-wa-at-ta
 ku-it x[
 12] ^dUTU-uš a-ru-ni an-ta-ga-aš-ša pa-it
 na-aš ^{dug}HAB.[HAB

- 13 [IŠ-TU] GAB.LÀL ga-ri-e-et še-ra nam-ma URUDU-an iš-ta-
ap [-
- 14 [nu-te-] e-et wa-al-lu-uš-ki-id-du-ma-at-wa-za ku-it-
ma-an [
- 15] ša?a-i a-ru-na-ša ŠA DUMU.SAL.ŠU x x x [
- 16 -] hu-wa-an-za SAL-za A-NA^dIM [
- 17 ku]-in ša-ga-in i-y[a-an-zi
-
- B I 2] tu-el DUMU^{meš}-KA ta[r-
- 3 -z]i^dIM-aš A-NA DAM-Š[U me-mi-iš-ta(?)
- 4] x nu-wa-ra-at-mu te-et x [
- 5 [am-me-el D]UMU^{meš}-YA ták-ku LÚ-iš ku-na-an-za [na-an
a-ap-pa hu-iš-nu-an-zi]
- 6 [ták-ku G]UD-uš UDU- uš ku-na-an-za na-an a-ap-pa hu-
iš-nu [-an-zi]
- 7 [tu-e]l-la DUMU^{meš}-KA ku-in ša-ga-in i-ya-an-zi ha-
a[h-ḥi-ma-aš]
- 8 ud-ne-e hu-u-ma-an ti-nu-ut ú-i-da-a-ar ha-at NU-ut
- 9 ha-aḥ-ḥi-ma-aš GAL-iš hu-wa-an-ti A-NA ŠEŠ-ŠU tar-aš-
ki-iz-zi
- 10 HUR.SAG^{meš}-aš ú-i-da-a-ar GIŠ.ŠAR^{hi.a} u-e-el-[l]u nu
tu-el
- 11 wa-ar-šu-la-aš-te-eš pa-iš-ga-ta-ru nu-uš le-e ti-in-
nu-z [i]
-
- 12 nu Ú^{hi.a}-an KUR!.KUR^{meš} GUD^{hi.a} UDU^{hi.a} UR.GI₇^{hi.a}
ŠA [Ḥ^{hi.a}]ti-in-[nu-ut]
- 13 DUMU^{meš} kar-ta-aš-ma ḥal-ki-uš[Ú-U]L ti-in-nu-zi tak-
ku-uš t[i-in-nu-zi]

- 14 nu-ma-aš-ta an-tur-za. ^{uzu}ap[-pu-]uz-zi-ya-an-za ḥar-zi
 15 nu-uš Ú-UL ti-in-nu-zi ma-a-an ku-it-ta ḥu-u-ma-an [ti-
 in-nu-ut]
- 16 a-pa-a-ša pa-it ^dIM-ni te-et ki-i ku-it ki-ša-at [
 17 a-ši ḥa-aḥ-ḥi-ma-aš a-t-ti-iš-ši an-ni-iš-ši te-ez-zi
 18 ki-i az-zi-ik-ki-ta-ni ak-ku-uš-ki-it-ta-ni
 19 kap-pu-wa-at-ten-wa-wa-za Ú-UL ku-it ki ^{lú}SÍB.UDU
^{lú}SÍB.GUD [
 20 a-pa-a-ša ud-ne-e ti-in-nu-ut ^dIM-ša Ú-UL ša-a-ak-k[i]
 21 ^dIM-ša ^dUTU-i pí-i-e-et i-it-ten-wa ^dUTU-un ú-wa-te-
 et[-ten]
- 22 [p]a-a-ir ^dUTU-un ša-an-ḥe-eš-kan-zi na-an Ú-UL ú-e-mi-
 ya [-an-zi]
- 23 [^dIM-ša te-ez-zi nu-wa-ra-an ku-it ḥa-an-da Ú-UL ú-e-
 mi-ya- [at-ten]
- 24 [ka]-a-ša-wa am-me-el tu-e-eg-ga-aš-mi-e-eš a-a-an-ta
 25 [a-pa]-a-ša-wa ku-wa-bi ḥar-ak-ta nu ^dZA.BA.BA-an pí-
 i-e-et
- 26 [i-i]t-wa ^dUTU-un ú-wa-te nu ^dZA.BA.BA-an ḥa-aḥ-ḥi-ma-
 aš IŠ-BAT
- 27 [it-t]en-wa ^dKAL-an ḥal-zi-iš-ten a-pu-u-un-na-wa ti-
 nu-zi
- 28 [Ú-U]L-wa-ra-aš gi-im-ra-aš DUMU-aš nu a-pu-u-un-na-wa
 ḥa-aḥ-ḥi-ma-aš IŠ-BA [T]
- 29 [i-i]t-ten-wa ^dTe-li-bi-nu-un ḥal-zi-iš-ten a-pa-a-aš-
 wa DUMU-YA

- 30 [na-a]k-ki-iš ḥar-aš-zi te-ri-ip-zi wa-a-tar na-a-i
ḥal-ki-in-na
- 31]pit? ^{na}4pi-ru-lu-u-wa-ri nu a-pu-u-un-
na ḥa-aḥ-ḥi-ma-aš ḥar-zi
- 32 [i-it-ten]-wa ^dGUL-aš-ša-an ^dMAḤ ḥal-zi-iš-ten tak-
ku-wa a-pe-e a-ki-i[r]
- 33 [nu-wa ke]-e-ya im-ma a-ki-ir nu-wa a-pe-e-el-la KA-
aš? ḥa-aḥ-ḥi-m[a-aš]
- 34 [ú-it]ḥa-aḥ-ḥi-ma-aš ^dIM-ni te-ez-zi ku-u-ši-wa pi-iš-
ša-at-ti
- 35 [x x x]nu-wa ḥu-u-ma-an-te-eš a-ki-ir nu-wa ki-i-pít!
GAL-ri
- 36 [Ú-UL na]m-ma ḥar-ši nu-wa ^dḤa-ša-am-mi-li-aš ŠEŠ^{meš}-
ŠU
- 37 [pa-ap-pa-]an-ni-ik-ni-eš nu-wa a-pu-u-uš ḥa-aḥ-ḥi-ma-
aš Ú-UL IŠ-BAT
- 38 [x x x x]a-pu-u-uš ḥal-za-iš ^dIM-aš ḥa-aḥ-ḥi-im-mi
- 39 [tar-aš-ki-iz]-zi ki-iš-ši-ra-aš-mi-iš-wa GAL-ri-ya
an-da da-me-in-[kán-za]
- 40 [ŠU^{meš}-YA-wa GIR^{meš}]YA da-me-in-kir tak-ku-wa ku-u-
uš-ša GIR^{meš}-uš ŠU^{hi.a}-u[š]
- 41 [an-da e-ep-ši(?)] IGI^{hi.a}-mi-ta-wa le-e e-ep-ši
- 42 [ḥa-aḥ-ḥi-ma-aš] ^dIM-ni tar-aš-ki-iz-zi a-ut-ti-wa
DUMU^{meš}-aš-ma-aš
- 43]u-uk-[w]a-aš-ša-an ne-pi-ši pa-i-mi
- 44]GIR^{meš}-uš ḥu-iš-nu-ut
- 45]-iz-zi
- 46 (kırık)

- 1] x-ta na-iš^d EN.ZU-na ši-i-e-et x [
- 2] x-a-ar KÁ.GAL-as pé-eš-ši-i-e-et LU^{meš} ŠU.GI
SAL^{mešš} U.^{GI}
- 3] x-an-zi ú-ug-ga^{sal} an-na-an-na-aš e-eš-mi
-
- 4 š] a-li-it aḥ-ḥa-ti ša-at Ú-UL da-aḥ-ḥu-un ZAG-
ni-ti
- 5] aḥ-ḥa-ti na-pa d[a-aḥ-] ḥu-un D^{meš}-an ud-da-a-
ar ne-ez-za-an [
- 6] x su-uh-ḥa-aḥ-ḥu-un a-i-is-mi-it ḥa-la-as-mi-iš
ḥa-at-ta-l[u
- 7 [x x]-x-ma iš-ga-ra-aq-qa-aš na-aš-ša-an še-er te-eḥ-
hu-un^{uzu} ḥar-š[a?
-
- 8 [D]^{meš}-aš ud-da-a-ar U-UL ku-ut-ki ḥar-ni-in-ku-un
ma-a-an-ša-an
- 9^d te-li-bi-nu-ša ku-e, da-ni-ik-ki na-ak-ke-eš-zi ú-ka
D^{meš}-aš, ud[-da-a-ar]
- 10 [me]-ma-aḥ-ḥi ta-an mu-ga-mi^d UTU-ša te-ez-zi D^{meš}-aš
ud-da-a-ar pa-a-id[-du]
- 11 [tar]-na-az-mi-ša ma-wa-a UM-MA^d MAḤ nu ma-a-an^d UTU-
uš a-aš-šu ku-e-d[a-ni]
- 12 [pa-i]t-ti tu-ga 9-an pa-a-ú ku-iš^{lú} MÁŠ.EN.DU nu-ut-
ta l UDU pa-a-u
-
- 13 [^dUTU]-u-wa-aš^d Te-li-bi-nu-wa-aš-ša mu-ga-a-u-wa-aš
QA-TI
-
- 34 l giš^š BANŠUR ú-nu-wa-an-ta A-NA^d UTU da-a-i l giš^š BANŠUR
ú-nu-wa[-an-ta]

- 35 A-NA ^dTe-li-bi-nu da-a-i ma-a-an D^{lum} a-ša-a-ši zi-
in-ni-iz-[zi]
- 36 ne-ku-uz me-ḥur-ma ^{dug}pa-aḥ-ḥu-un!-na-li-az pa-aḥ-
hur PA-NI D^{lim} da-a [-i]
- 37 ša-ne-ez-zi ša-me-še-ez-zi nu ^{sal}ŠU.GI BE.EL D^{lim}
ḥu-uk-ma-a-uš
- 38 ḥu-uk-zi 3-ŠU ir-ḥa-a-iz-zi E.D^{lim} ḥa-at-ki na-aš-
ta pa-ra-
- 39 u-iz-zi a-pi-ya UD-ti Ú-UL ku-ut-ki i-ya-zi
- 40 ma-a-an lu-uk-kat-ta BE-EL D^{lim} PA-NI D^{lim} pa-az-zi
ša-ne-ez-zi
- 41 ša-me-še-ez-zi ḥu-uk-ma-a-uš ḥu-uk-zi 3-ŠU ir-ḥa-iz-
zi
- 42 1 NINDA.KUR₄.RA A-NA ^dUTU pár-ši-ya I-NA BANŠUR
^dUTU da-a-i nu mar-[nu-an KAŠ LÀL]
- 43 GEŠTIN-an A-NA ^dUTU ši-pa-an-ti 1 NINDA.KUR₄.RA KU₇
A-NA ^dTe-li-bi-nu [párši-ya]
- 44 A-NA ^{giš}BANŠUR ^dTe-li-bi-nu da-a-i mar-nu-an KAŠ LÀL
GEŠTIN-an [A-NA ^dTe-li-bi-nu]
- 45 ši[-pa-an-t]i 1 MÁŠ.GAL 1 UDU A-NA ^dUTU ^dTe-li-bi-
nu-ya ták-ša-an [ši-pa-an-ti]

GÜNEŞ TANRISI'NIN KAYBOLUŞU

E.Laroche, aynı efsanenin muhtemelen birbirine paralel olan iki ayrı versiyonunu birleştirmiştir: KUB XXXVI 44 ve VBoT 58 Yozgat tabletleri olarak bilinmektedir(37). KUB XXXVI 44'de Yozgat tabletinin başlangıcı olarak kabul edilen on dokuz satır vardır(38).

Efsanenin ilk dört satırı kötü bir şekilde kırıktır. Buradan öğrenebildiğimiz tek şey konuşan bir kişinin olması ve Güneş tanrısının kızına bir şey yaptığıdır(39).

Efsanenin tercümesi şöyledir(40):

- 5 [Güneş tanrısı]: yakalayıp saklayacak. Buna karşılık Fırtına tanrısı ne yapacak?
- 6 Her ne kadar onu övmeye başlasalarda [.....] yapacağım.
- 7 Denizin kızı gökten bağırdı ve Deniz onu duydu.
- 8 Çalılıkların altına bir kavanoz yerleştirdi. Güneş tanrısı ne zaman gözden kaybolursa,
- 9 ya sık ormanların ya da çalılıkların altına
- 10 gizleniyor.
- 11 Deniz, Güneş tanrısı'na şöyle söyler: "Senin için yerleştirdiğim şey bu."
- 12 Güneş tanrısı Deniz'in odasına girer ve balmumuyla kavanozun üzerini örter.
- 13 Daha sonra üzerine bronz bir kapak kapatır ve der ki:
- 14 "Bırak onu [.....] benim için istediği kadar övsün"
- 15 ve Deniz [.....] onun kızının [.....]

- 16 Güzel kadın Fırtına tanrısına Şöyle [söyledi:]
 17 "[Oğullarıyın] yaptığı ne işaretidir?[.....]
 2 (41)Oğulların [.....] di [yor."]
 3 Fırtına tanrısı karısına [.....] dedi:
 4 "Onu bana o söyledi!"
 5 (Karısı şöyle söyledi:)"Eğer bir insan ölürse, veya
 bir öküz,
 6 veya bir koyun ölürse, çocuklarım onu hayata döndürür.
 7 Çocuklarının yaptığı neyin işaretidir? Hahhima(42)
 8 bütün ülkeyi felce uğrattı! Suları kuruttu.
 9 Hahhima kudretlidir! O(Fırtına tanrısı)kardeşi rüzgara
 şöyle söyler:
 10 "Dağ suları, bahçeler, çimenler bırakın
 11 tazelik veren(rüzgarlarınızı)essin. Onun onları felç
etmesine izin vermeyin!"
 12 "Otları, toprakları, sığırları, koyunları, köpekleri,
 ve domuzları o felce uğrattı.
 13 Fakat çocukları ve kalplerindeki mahsulleri felce uğ-
 ratamıyor.
 14 Şayet onları da felce uğratabilseydi, içlerindeki gür-
 büz koyunların sahibi o olacaktı.
 15 Fakat daha fazlasını felce uğratamayacak. Çünkü, her
 ne varsa zaten f[elcetti.]
 16 O, Fırtına tanrısına:"İşte olanlar bu [...]"dedi.
 17 Hahhima ise, anne ve babasına şöyle söyler:
 18 "Bunu yiyip ve içeceksiniz

- 19 (ve) öküz sürüsü veya çobana aldırmayın!"
- 20 O ülkeyi felcetmiştir ve Fırtına tanrısının bundan haberi(bile)yoktur.
-
- 21 Fırtına tanrısı şöyle söyleyerek Güneş tanrısını çağırır: "Git, Güneş tanrısını getir!"
- 22 Güneş tanrısını aramaya giderler, fakat bulamazlar. O zaman
- 23 Fırtına tanrısı şöyle söyler: "Onu bulamadığımız halde benim vücudum hâlâ sıcak(43),
- 24 (Öyleyse) nasıl yok olmuş olabilir?"
- 25 Bunun üzerine Zababa'yı(44) şöyle söyleyerek gönderir:
- 26 "Git ve Güneş tanrısını getir!" Fakat Hahhima Zababa'yı yakalar.
- 27 (Sonra Fırtına tanrısı şöyle söyler:) "Gidin Lama'yı(45) çağırın, çünkü Zababa'yı o felce uğrattı,
- 28 hem o(Lama) toprağın oğlu değil midir?(46)" Hahhima onu da yakaladı.
- 29 Bunun üzerine: "Git, Telipinu'yu çağır. O benim kıymetli oğlum,
- 30 toprağı işler, sürer, sular, tahıl yetiştirir.
- 31 [Dahası] o bir kaya gibi dayanıklıdır" der. Hahhima onu da yakalar(47).
-
- 32 (Sonra şöyle söyler:) "Git, Hanahana ve kader tanrıçalarını da getir
- 33 Eğer öncekiler ve hatta sonrakiler öldürülmüşse o zaman Hahhima onların kapısına girmiştir."

- 34 Haħħima Fırtına tanrısına şöyle söyler: "Öldürüyorsun ve atıveriyorsun.
- 35 [...] her şey öldürüldü. Aynı kupayı daha elinde tutacakmısın?
- 36 Haşşimili'nin kardeşleri(48)(sadece)delikanlıydı(49).
- 37 Haħħima onları da yakalamadı mı?"
- 38 [....] Fırtına tanrısı Haħħima'ya:
- 39 "Gerçekten ellerim kupaya yapıştı;
- 40 ellerim ve ayaklarım sıkıca kenetlendi. Bu elleri ve ayakları yakalasan bile
- 41 gözlerimi yakalayamayacaksın"diyerek onları(oğullarını) getirtir.
- 42 Haħħima Fırtına tanrısına: "Çocuklarını görüyorsunuz?
- 43 [....] Ben kendim, gökyüzüne çıkacağım"der.
- 44 [Fırtına tanrısının(?)elleri] ve ayakları yeniden canlanır.
- 45 [Haħħima'ya söyle söy]ler:.....
- Buradan itibaren yüz satırlık bir kırık vardır. Tabletin yeniden söze başlayan bölümünde Haħħima'dan hiç söz edilmemektedir. Kırık bir metinde birisi Ay tanrısını vurur. Şehrin giriş kapısı yana doğru itilerek açılır ve birisi, belki de aşağıda bahsi geçen ayindeki rahibe "tanrıların sözü" hakkında konuşmaktadır.
- 1 [(50) ...] döndü ve Ay'ı vurdu.
- 2 [...] kapılarında ...'yı fırlatıp attı. Yaşlı adam ve yaşlı kadın
- 3 [...] (bir kadın): "Ben Annanna'yım(51)"der.

- 4 [Sola doğru] Ben [...] ... ve onları almadım. Sağa doğru. Ben
- 5 [...] tanrıların sözlerini aldım.
- 6 Ve onları...'ya yaydım. Ağzım ve...(52)...'m
- 7 ve onu zirveye yerleştirdim...?...-et...
- 8 Tanrıların sözlerini hiç tahrip etmedim.
- 9 Eğer Telipinu birisine bela olursa tanrıların sözlerini söyleyip ona yalvaracağım.
- 10 Böylece Güneş tanrısı diyecekki:"Bırakın tanrıların sözleri geçsin."
- 11 Daha sonra o benim payım olacak. Ana tanrıça böyle söylediği zaman ve sen Güneş tanrısı birisine iyi bir şey ihsan ettiğin zaman,
- 12 onun da sana dokuz koyun vermesine izin ver,fakat fakir biriye sana bir koyun versin.
- 13 Güneş tanrısı ve Telipinu'ya ait dua tabletidir ve biter(53).

Güneş tanrısı ve Telipinu için masaların kurulduğu ayın devam eder. Uzun bir hazırlık listesi ve araç-gereç yer alır ve ayinin talimatlarıyla son bulur:

- 34 (54) O bir masa Güneş tanrısı için, bir masa da
- 35 Telipinu için kuracak. Tanrı oturduğu zaman
- 36 yemeği bitirecek ve o, tanrının önündeki ateş kabından ateşi alıp yakacak.
- 37 Tatlı bir koku yayılacak ve yaşlı rahibe yeminler edecek.

- 38 (Ayini)üç defa tekrarlayacak. Mabedi kapatacak ve dışarı çıkacak.
- 39 Ondan sonra o gün hiç bir şey yapmayacak.
- 40 Sonraki gün ayini idare eden rahibe, tanrının huzuruna geldiği zaman,
- 41 tatlı kokular saçacak ve yemin edecek. Ayini üç kez tekrarlayacak,
- 42 Güneş tanrısı için kalın bir somun ekmeğin büyük bir parçasını bölüp, Güneş tanrısı'nın masasına koyacak. Bir miktar marnuwan, bira ve
- 43 şarabı Güneş tanrısına ikram edecek. Telipinu için de kalın bir tatlı somun ekmeği bölüp,
- 44 Telipinu'nun masasına koyacak. Bir miktar marnuwan, bira ve şarabı Telipinu için dökcek.
- 45 Güneş tanrısı ve Telipinu için bir teke ve bir koyun kurban edecek.

Bu efsanede karışıklığın en büyük kaynağı Hahhima'nın kimliğidir. Efsanede Hahhima hem tabiat hem de tabiat üstü felcin kışkırtıcısı olarak rol oynamaktadır. Fırtına tanrısı felce karşı bağışıklık kazanamamıştır; elleri ve ayakları kımıldayamaz hale gelir ve eli sonsuza kadar içki kadehine yapışık olarak kalır.

Efsanede geçen olayları soğuk kış şartlarına bağlamak mümkündür. Gerçekten de akarsuları, hayvanları, insanları ve tanrıları istila eden bu sertlik ve siddetli donun iyi bir mitolojik tablosu olabilir. Anadolu platosunda aynı siddetli kışı yaşayan bir toplumun aynı şartları efsane-

lerinde tekrar canlandırmış olmaları hiç de yadırganmamalıdır.

Metinlerden Hahhima'nın gerçekten varmış olduğu, yoksa sadece tabiat üstü bir yaratıkmı olduğu kesin olarak anlaşılamamaktadır. Efsanede rol aldığı bilinmektedir, fakat devam eden ayin sonunda Hahhima'dan hiç söz edilmemektedir. Efsanede kaybolan Güneş tanrısı'nın nerede olduğu, sadece Deniz tarafından bilinmektedir. Güneş tanrısı'nı bulmakla görevlendirilen çeşitli güçler, Hahhima'yı yenmeye çalışmaktadır. Bu görevi başarabilecek en uygun aday Fırtına tanrısının en önemli oğlu, tarla ve bitkilerden sorumlu olan Telipinu'dur. Efsanede Hahhima'nın gücü Güneş tanrısı'nın varlığına ya da yokluğuna bağlı görünmektedir. Bununla birlikte efsanede şahıslandırıldığı halde, belkide Hitit'ler onu soluk kış güneşi sebebiyle, önemsiz bir tabiat olayı olarak görmektedirler. Efsanenin sonundaki ayin Hahhima'yı ölüme zorlamak için değil, Güneş tanrısı'nın geri dönmesi için düzenlenmiş olmalıdır.

Mevcut parçalardan, bu efsane ve ayin'in, hayvanların hayatını ve hatta insanları tehdit eden soğuk ve şiddetli don olayları durumunda yapıldığı kanısına varıyoruz.

c) TELĪPĪNU VE DENĪZ (55)

A : KUB XII 60

B : KUB XXXIII 81 ; sūtun I = A I 4-10

- A I 1 ka-ru-ú ku-wa-bi GAL-iš a!-r[u-na-aš
 2 nu ne-pí-iš te-kan DUMU.LÚ.UŁ [Û.LU
 3 na-aš šu-ul-li-ya-at na-aš-š [a-an ne-pí-ša-aš ^dUTU-un]
 4 kat-ta pé-e-ḥu-te-et na-an [mu-un-na-a-it(?)]
 5 nu-kán KUR-e an-da i-da-a-la-u [-e-eš-ta(?)]
 6 [n]a-na-an-ku-uš-zi nu a-ru [-na-an
 7 [(Ú-UL)] ku-iš-ki ma-az-za-az- [zi nu ^dIM-aš ^dTe-li-bi-
 nu-un]
 8 [(a-as-s)] u-wa-an-da-an ha-an-te- [ez-zi-in DUMU-SU
hal-za-is]
 9 [(e-ḥu)] ^dTe-li-bi-nu zi-ik-za [a-r(u-na-i-it)]
 10 [ne]-pí-ša-aš ^dUTU-un a-ru-na-az [EGIR-(pa ú-w a-te]
 11 ^dTe-li-bi-nu-uš a-ru-na pa-it nu-u [š-ša-an a-ru-na-aš]
 12 na-aḥ-ša-ri-ya-at-ta-at nu-uš-ši DUMU.SA [L-ZU pa-iš]
 13 ^dUTU-un-na-aš-ši pa-iš nu ^dTe-li-bi-nu-u [š ^dUTU-un]
 14 a-ru-na-aš-ša DUMU.SAL-ZU a-ru-na-az EGIR [-pa ú-wa-
 te-et]
 15 nu-uš ^dIM-aš kat-ta-an pe-[e-ḥu-te-et(?)]
 16 a-ru-na-aš ^dU-ni pí-i-e-et ^dTe-li-bi-n [u-uš-wa-za]
 17 tu-el DUMU-KA DUMU.SAL-YA A-NA DAM-ŠU [da-a-at-ta(?)]
 18 nu-wa-ra-an-za-an pé-e-ḥu-te-et am-mu-uq-qa-wa [ku-it]
 19 pa-it-ti ^dIM-aš A-NA ^dMAḤ me-mi-eš-ta [ka-a-ša-wa(?)]
 20 a-ru-na-az ÍD-aš u-it ú-e-wa-ki-it [

- 21 pí-ih-ḫi-wa-(ra)-at-ši ma-a-an-wa-aš-ši Ú-UL pi-[ih-ḫi]
 22 UM-MA ^dMAḪ A-NA ^dU pa-i-wa-aš-ši ke-e-et [
 23 A-NA ^{sal}É.GI₄- U T-TIM da-a-at-ta ke-e [
 24 [n]u-uš-ši ku-in-na-[aš-]ša-an LI-IM pa-a-[iš
 25 [l L]I-IM GUD^{hi.a} pa-iš nu[

TELİPİNÜ VE DENİZ

Deniz'in Fırtına tanrısını kaçırdığı bu kısa efsane, sadece Deniz'in Güneş tanrısı'nın yerini bildiği bir önceki efsane ile tamamen ilgili olabilir. Efsanenin tercümesi şöyledir:

- 1 Vaktiyle gökyüzü, yeryüzü ve insan [oğlu]
- 2 büyük Deni [z'de (biraradaydı.)]
- 3 O (Deniz) mücadele etti ve [Gökyüzü Güneş tanrısı'nı]
- 4 asağı indirdi. Sonra onu [sakladı.]
- 5 Yeryüzünde (şartlar) kö [tü] leşti ve
- 6 (56) fakat hiç kimse Deniz'e
- 7 (inmeye) cesaret edemedi. Fırtına tanrısı [ilk ve]
- 8 gözde oğlu Telipinu'yu çağırdı.
- 9 "Telipinu gel, bizzat sen [Deniz'e git].
- 10 Gökyüzü Güneş tanrısı'nı Deniz'den geri getir."
- 11 Telipinu Deniz'e gitti, Deniz ondan korktu ve
- 12 kızını ona verdi. O aynı zamanda ona
- 13 [Güneş tanrısı'nı] da teslim etti. Böylece Telipinu
- 14 Güneş tanrısı'nı ve
- 15 Deniz'in kızını Deniz'den geri [getirdi] ve
- 16 Fırtına tanrısı onları yanında alakovdu.
- 17 Deniz, Fırtına tanrısı'na elçi gönderdi (ve şöyle söyledi): "Oğlun Telipinu,
- 18 kızımı eş olarak [aldı] ve
- 19 o, onu götürdü. Şimdi bana ne vereceksin?"
- 20 Fırtına tanrısı Hannahanna'ya: "Şu Deniz'den gelen

[elçi(?)]

20 [ağırlık parası](57) istedi.

21 Vereyimmi, vermeyeyimmi?" dedi.

22 Hannahanna, Fırtına tanrısı'na şöyle söyledi:

23 "Onu ona ver(?)"

24 Onu gelin için aldı.

25 O da ona bin tane öküz ve bin tane de koyun verdi.[]

Efsanenin bundan sonraki kısmı kırıktır. Bunu takip eden kısa ve kırık bir ayın kısmı vardır, fakat efsane ile ilgisi şüphelidir(58).

2-YILAN İLLUYANKA EFSANESİ (59)

A : KBo III 7.

B : KUB XVII 5 = A I 25 sqq

C : KUB XVII 6 = B I 6 sqq.; A IV sqq

D : KUB XII 66 = A I 21-24, III 1 sqq., IV 1 sqq

E : KUB XXXVI 54 = A I 10-14.

F : KBo 83 = A I 1-11.

G : KBo XII 84 = C I 14-19

I

- 1 UM-MA ^mKi-il-l [a ^{lú}IM.ME] ^dU uru Ne-ri-ik
 2 ne-pí-ša-aš ^dIM [-x-x-] x- [n] a
 3 pu-ru-ul-li-ya-aš ut-tar nu ma-a-an
 4 ki-iš-ša-an ta-ra-an-zi
 5 ud-ni-wa ma-a-u še-eš-du nu-wa- ud-ni-e
 6 pa-aḥ-ša-nu-wa-an e-eš-du nu ma-a-an
 7 ma-a-i še-eš-zi nu EZEN pu-ru-ul-li-ya-aš
 8 i-ya-an-zi
 9 ma-a-an ^dIM-ša ^{muš}il-lu-ya-an-ka-aš-ša
 10 I-NA ^{uru}Ki-iš-ki-lu-uš-ša ar-ga-ti [i]-e-er
 11 nu-za ^{muš}il-li-ya-an-ka-aš ^dIM-an tar-aḥ-ta
 12 ^dIM-aš-ta-aš-ša D ^{meš}-na-aš ḥu-u-ma-a [n-du]-uš
 13 mu-ḡ-ga-it an-da-ma PA-ti-i-ya [x-x-] x-te-en
 14 nu-za ^dI-na-ra-aš EZEN-an i-e-et
 15 nu ḥu-u-ma-an me-ek-ki ḥa-an-da-it
 16 GEŠTIN-aš DUG pal-ḥi mar-nu-wa-an-da-aš DUG pal-ḥi
 17 [wa-] al-ḥi-ya-aš DUG pal-ḥi [nu DU] G pal-ḥa-aš
 18 an-[da]-an i-ya-a-da i-[e-et]
 19 nu ^d[I-na-ra-aš I-NA ^{uru}Z] i?-ig-ga-ra-at-ta pa-it

- 20 nu ^mHu-u-pa-ši-ya-an LÚ.ULÙ.LU ú-e-mi-it
- 21 UM-MA ^dI-na-ar ^mHu-u-pa-ši-ya ka-a-ša-wa
- 22 ki-i-ya ki-i-ya ut-tar i-ya-mi
- 23 nu-wa-mu-uš-ša-an zi-iq-ga ḥar-ap-ḥu-ut
- 24 UM-MA ^mHu-u-pa-ši-ya A-NA ^dI-na-ar
- 25 ma-a-wa kat-ti-it še-eš-m[i n]u-wa ú-wa-mi
- 26 kar-di-aš-ta-aš i-ya-mi[n]a?-[aš] ka[t-t]i-ši še-eš-ta
- 27 nu ^dI-na-ra-aš ^mHu-u-p[a-ši-ya-an p]e-e-hu-te-et
- B I 4 na-an mu-ú-un-na-a-it ^dI-na-ra-aš-ša-az
- 5 ú-nu-ut-ta-at na-aš-ta ^{muš}il-lu-ya-an-ka-[an]
- 6 ḥa-an-te-eš-na-az sa-ra-a kal-li-iš-ta
- 7 ka-a-ša-wa EZEN-an i-ya-mi
- 8 nu-wa a-da-an-na a-ku-wa-an-na e-ḥu
- 9 na-aš-ta ^{muš}il-lu-ya-an-ka-aš QA-DU [DUMU^{meš}-ŠU]
- 10 ša-ra-a ú-e-er nu-za e-te-er e-ku-e[r]
- 11 na-aš-ta DUG pal-ḥa-an ḥu-u -ma-an-da-an e-k[u-er]
- 12 ne-za ni-in-ke-e-er
- 13 ne-nam-ma ḥa-at-te-eš-na-aš kat-ta-an-t[a]
- 14 nu-u-ma-a-an pa-a-an-zi ^mHu-u-pa-ši-ya-aš-ša ú-it
- 15 nu ^{muš}il-lu-ya-an-ka-an iš-ḥi-ma-an-ta
- 16 ka-le-e-le-e-et
- 17 ^dIM-aš ú-it nu-kán ^{muš}il-lu-y[a-an-ka-an]
- 18 ku-en-ta D^{meš}-ša kat-ti-iš-ši e-še-er
- C I 14 nu-za-[an] ^dI-na-ra-aš ^{na}₄pe-ru-ni[še-er]
- 15 É-ir ú-e-te-et I-NA KUR ^{uru}Ta-a-ru-u[k-ka]
- 16 nu ^mHu-u-pa-ši-ya-an an-da-an É-[ri]
- 17 a-ša-aš-ta na-an ^dI-na-ra-aš

18 wa-tar-na-aḫ-ḫi-iš-ki-iz-zi ma-a-wa gi-im-ra
 19 pa-i-mi zi-ig-ga-wa-ra-aš-ta ^{giš}lu-ut-ta-an-za
 20 ar-ḫa le-e a-ut-t[i]
 21 ma-a-wa-ra-aš-ta ar-ḫa-ma a-ut-ti
 22 mu-wa-za DAM-KA DUMU^{meš}-KA a-ut-ti
 23 ma-a-an UD 20 KAM pa-it a-pa-a-ša ^{giš}lu-ut-[ta-an-
 za?]
 24 ar-ḫa šu-wa-i-it- nu DAM-ZU! DUMU^{meš}[-ŠU a-uš-ta]
 25 ma-a-an ^dI-na-ra-aš-ša gi-im-ra-az EGIR-pa
 26 ú-it a-pa-aš-ša ú-e-eš-ga-u-an da-a-iš
 27 [a]-ap-pa-wa-mu É-na tar-na

A II 9 [UM]-MA ^dI-na-[ar
 10 ar-ḫa(-?)wa-x [
 11 šu-ú-ga?
 12 ḫa-ra-an-na-[e]t ? x [
 13 ^dIM-aš Ú?-[SA]L?-LI? x [
 14 a-pa-a-aš na-an na-ak-
 15 ^dI-na-ra-aš I-NA ^{uru}Ki-iš-ki-lu[-uš-ša
 16 [x - x] É-ŠU ḫu-un-ḫu-wa-na-aš(-?)ša
 17 [x - x]QA-TI LUGAL ma?-a-an da-a-iš
 18 ḫa[-an-t]e-ez-zi-ya-an pu-ru-ul-l[i
 19 ku-it i-ya-u-e-ni Û QA-AT[LUGAL?
 20 ^dI-na-ra-aš ḫu-un-ḫu-wa-na-aš-ša Í[D?
 21 ^{hur.sag}Za-li-ya-mu-ú ḫu-u-ma-an-da-aš ḫa-an[-te-
 ez-zi
 22 ma-a-an I-NA ^{uru}Ne-ri-ik hé-u-uš
 23 ḫi-ni-ik-ta nu ^{uru}Ne-ri-iq-qa-az
 24 [L]Ú ^{giš}PA NINDA ḫar-ši-in pe-e-da-a-i
 25 nu ^{hur.sag}Za-[li-mu-]ú hé-i-ú-un ú-e-ek-ta

- 26 na-an-ši NIN[DA] x pé-e-da-i
 27 na-aš-ša-[an p]é-da-a-i
 28 na-an x [] x-na-i
 29 [n]a-aš an-[] x

(yaklaşık 40 satır eksik)

İKİNCİ VERSİYON

- D III 1 ki-i?
 2 ku-i-ta [
 3 me-mi-iš-ta muš^{il} [-lu-ya-an-ka-aš-za^d IM-an]
 4 tar-aḫ-ta na-aš-ta u^[zu ŠÀ ša-ku-wa-ya]
 5 da-a-aš na-an^d IM-aš-š[a
- A III 4 mu-za DUMU.SAL ŠA lú^{a-ši-wa-an-da-aš}
 5 A-NA DAM-ŠU da-a-aš mu-za DUMU.NITA ḫa-aš-ta
 6 ma-a-na-aš šal-le-eš-ta-ma
 7 nu za DUMU.SAL muš^{il} lu-ya-an-ka-aš
 8 DAM-an-ni da-a-aš
 9 ^dIM DUMU-an wa-tar-na-aḫ-ḫe-eš-ki-iz-zi
 10 ma-a-an-wa A-NA É DAM-KA pa-a-i-ši
 11 mu-wa-aš-ma-aš-ta uzu^{ŠÀ} ša-ku-wa-ya
 12 ú-e-ek
 13 ma-a-na-aš pa-a-i-ta mu-uš-ma-aš uzu^{ŠÀ}
 14 ú-e-ek-ta na-aš-ši pí-i-e-er
 15 ap-pí-iz-zi-ya-an-na-aš-ma-aš ša-a-ku-wa
 16 ú-e-ek-ta mu-uš-ši a-pé-e-ya pí-i-e-er
 17 na-at^d IM-ni at-ti-iš-ši pé-e-da-aš
 18 nu-za-an^d IM-aš uzu^{ŠÀ} ša-ku-wa-aš-še-ta
 19 EGIR-pa da-a-aš

20 ma-a-an e-es-re-eš-ši a-ap-pa
 21 ka-ru-ú-i-li-at-ta SIG₅-at-ta
 22 na-aš nam-ma a-ru-ni za-aḥ-ḥi-ya pa-it
 23 ma-a-an-ši za-aḥ-ḥa-in pa-a-iš
 24 na-an-za nam-ma ^{muš}il-lu-ya-an-ka-a[n]
 25 tar-aḥ-ḥu-u-wa-an da-a-iš Û DUMU ^dIM
 26 ^{muš}il-lu-ya-an-ka-aš kat-ta
 27 nu ša-ra-a ne-pi-ši at-ti-iš-ši
 28 ḥal-za-a-iš

29 am-mu-ug-ga-[z]- a-pa an-da e-ep
 30 le-e-mu ge-en-zu-wa-i-ši
 31 nu-kán ^dIM-aš ^{muš}il-li-ya-a[n-ka-an]
 32 Û DUMU- ŠU ku-en-ta
 33 nu ka-a-aš a-pa-a-aš ^dIM-aš x[
 34 UM-MA ^mKe-el-l[a ^{lu}IM.ME ^dU uru Ne-ri-ik]
 35 ma-a-na-aš-ta D^m[eš

(yaklaşık 15 satır eksik)

D IV 1 [x - x -]na ^{lu}IM.ME[ha-an-te-e]z-zi-uš D^{meš}-
 uš]

2 [EGI]R?-iz-zi-an

3 [EGI]R?iz-zi-uš-ša ḥa-an-te-ez-zi-uš

4 D^{meš}-uš

5 ^dZa-li-mu-ú-wa-aš ḥal-ku-i-e-eš-šar me-ek-ki

6 ^dZa-li-nu-i-ša DAM-ZU ^dZa-aš-ḥa-ḥu-na-a-aš

7 A-NA ^dU uru Ne-ri-ig-qa ša-al-li-iš

A IV 4 UM-MA D^{meš}-NU UM-MA A-NA ^{lu}IM.ME ^mTaḥ-pu-tal-li

5 ma-a-an-wa A-NA ^dIM uru Ne-ri-ik

- 6 pa-a-i-wa-ni nu-wa-aš-ša-an ku-wa-bi-it
7 e-šu-wa-aš-ta-ti
8 UM-MA ^{lú}IM.ME ^mTaḥ-pu-tal-li-iš
9 ma-a-wa-aš-ša-an NA₄ŠU.U ŠÚ.A e-eš-tum-ma-at
10 nu-za ^{lú}IM.ME ma-a-an pu-u-ul ti-an-zi
11 ^{lú}IM.ME ^dZa?li-nu-un ku-iš ḥar-zi
12 nu-wa-at-tar-wa še-er NA₄ŠU.U ŠÚ.A ki-it-ta
13 na-aš-ša-an a-pí-ya e-ša-a-ri
14 nu D^{meš}-iš ḥu-u-ma-an-te-eš an-da a-ra-an-zi
15 nu-za pu-u-ul ti-an-zi nu D^{meš}-na-aš
16 hu-u-ma-an-da-aš ŠA ^{uru}Ka-aš-ta-ma
17 ^dZa-aš-ḥa-pu-na-a-aš ša-al-li-iš
18 ku-i-ta ^dZa-li-nu-i-ša-aš DAM-ZU
19 ^dTa-az-zu-wa-ši-iš ša-ša-an-za
20 ke-e 3 ^{LÚ}^{meš} I-NA ^{uru}Ta-ni-bi-ya
21 a-ša-an-zi
22 nu a-ap-pa pa-ra-a-pít I-NA ^{uru}Ta-ni-bi-ya
23 A.ŠÀ ku-e-ra-aš LUGAL-wa-az pí-ya-an-za
24 6 ka-bu-nu A.ŠÀ 1 ka-bu-nu GIŠ.ŠAR.GE[ŠTIN]
25 É-TIM Û KISLAḤ 3 É^{hi.a} SAG.GIM.IR ^{meš}
26 [e]tup-pí-ma e-eš-zi am-mu-ug-ga
27 x -na a-aš na-aḥ-ḥa-a-an
28 nu k i-i me-ma-aḥ-ḥu-un
29 DUB 1 KAM QA-T[I]
30 SA ^mKe-el-la ^{lú}IM.[ME u]d-[d]a-na-aš
31 ^mPí-ha-LÚ [^{lú}DUB.SAR]
32 PA-NI ^mUR.MAH GAL.DUB. [SAR]^{meš}
33 IŠ-TUR

İLLUYANKA EFSANESİ

Bu efsanenin iki versiyonu vardır. Her iki versiyon da Fırtına tanrısı'nın ilk karşılaşmasında Yılan Illuyanka tarafından mağlup edildiğinin ifade edilmesiyle başlar. Birinci versiyonun tercümesi şöyledir:

- 1 Bunlar Nerik'in(60)Fırtına tanrısı'nın rahibi olan Kella'nın sözleridir.
- 2 Gökyüzü Fırtına tanrısı'nın
- 3 Purulli Festivali'ni(61) takip eden
- 4 bir aşk hikayesinde şöyle sesleniliyor:
- 5 Toprak gelişir(ve)zenginleşebilir! Toprak iyi korunabilir!
- 6 Eğer o gelişir ve zenginleşirse,
- 7 onlar Purulli Festivali'ni
- 8 kutlayacaklar.
- 9 Fırtına tanrısı ile Yılan Illuyanka
- 10 Kişkilušša'da boğuşunca,
- 11 Yılan illuyanka Fırtına tanrısı'nı yendi.
- 12 Fırtına tanrısı bütün tanrılara seslendi:
- 13 "Sizler benim yardımına gelin!
- 14 Bırakın İnara(62)bir ziyafet hazırlasın!"
- 15 O, her şeyi büyük ölçülerle hazırladı:
- 16 Bir testi şarap, bir testi marnuwan(63)
- 17 (ve)bir testi walhi(63). Testileri
- 18 ağzına kadar doldurmuştu.
- 19 İnara Zigaratta'ya gitti

- 20 (ve)bir fani olan Hupasiya ile karşılaştı.
- 21 İnara dedi ki:"Bak Hupaşıya!
- 22 'Yapmak istediğim böyle böyle(64),
- 23 bana yardım etmeni isteyecektim!"
- 24 Hupaşıya İnara'ya şöyle dedi:
- 25 "Eğer(65)seninle yatağa girebileceksem,
- 26 geleceğim ve isteklerini yerine getireceğim!" Ve o,
onunla yattı
- 27 İnara Hupaşıya'yı götürdü
- 4 (66)ve bir yere sakladı. İnara
- 5 süslü mücevheratlı elbisesini giydi ve Yılan İlluyanka'yı
- 6 ininde ayarttı:
- 7 "Bak!bir ziyafet düzenliyorum,
- 8 sende gel ve ye iç!"
- 9 Yılan İlluyanka [çocuklarıyla] birlikte geldi.
- 10 Onlar yediler ve içtiler.
- 11 Bütün fıçıları içtiler ve
- 12 susuzluklarını giderdiler.
- 13 Bunun üzerine artık deliklerine giremediler.
- 14 Hupaşıya geldi ve
- 15 Yılan İlluyanka'nın elini, ayağını
- 16 iple sıkıca bağladı.
- 17 Fırtına tanrısı geldi ve Yılan İlluyanka'yı
- 18 öldürdü ve tanrılar onunla idi.
- 14 (67)İnara kendisine,
- 15 Tarukka(68)toprağında bir ev inşa etti.

16 O, Hupaŝiya'yı buraya yerleştirdi.

17 İnara ona talimat verdi:

18 "Ben memlekete gidince

19 pencereden dışarıya bakmayacaksın!

20 Eğer,

21 dışarı bakarsan karını

22 ve çocuklarını görebilirsin."

23 Yirmi gün geçmiŝti ki, adam pencereyi açtı

24 ve karısıyla çocuklarını [gördü.]

25 İnara memleketten eve dönünce, adam:

26 "Bırak beni eve gideyim"

27 diye yalvarmaya başladı.

9 (69)İna [ra Hupaŝiya'ya]

10 şöyle ŝöyledi: ["Pencereyi tekrar]

11 açmayacaksın!"

12 O tartıŝmada [onu öldürdü] ve

13 Fırtına tanrısı [evin harabeleri üzerine] sahlu(70)
ekti.

14 Bu adam keder [verici bir] sona [geldi.]

15 İnara Kiŝkil [uŝŝa'ya döndü.]

16 Fakat onun evi

17 ... yerleŝtirdiđi kralın evi içinde.

18 Bundan sonra biz ilk Purulli

19 festivalini kutladık.

20 İnara'nın...içinde kralın eli en yüce olmuştur.

21 "Zaliyanu dağı ilk önce [] dir.

22 Nerik'te iken yağmurlara
 23 adak adanırdı
 24 bir ulu adam harsi ekmeği çıkarırdı.
 25 Za[liyanu] dağı yağmur istediğinde
 26 ona ekmeği [getirir.] "

Bundan sonrası kırıktır ve kırk satırlık bir boşluk vardır(71).

İKİNCİ VERSİYON

İkinci versiyonun başlangıcı kırıktır. Satır 2 v.d.'nin tercümesi şöyledir:

2 (72)Onun [daha sonra] söylediği [...] yol buydu :
 3 Yılan İlluyanka Fırtına tanrısı'nı yendi
 4 ve onun kalbiyle gözlerini çıkardı.
 5 Fırtına tanrısı ondan intikam almanın yollarını aradı.
 4 Fırtına tanrısı fakir bir adamın
 5 kızını eş olarak aldı ve
 6 bir oğlu oldu.
 7. O büyüyünce Yılan İlluyanka'nın
 8 kızıyla evlendi.
 9 Fırtına tanrısı oğluna şöyle talimat verdi:
 10 "Karıyın evine gidince onlardan
 11 benim kalbimi ve gözlerimi
 12 iste!"
 13 Oraya gidince onlardan babasının
 14 kalbi ve gözlerini istedi.

15 Ve onlarda verdiler.

16 O da onları babası

17 Fırtına tanrısı'na getirdi.

18 Böylece Fırtına tanrısı kalbi ve gözlerini

19 geri aldı.

20 Vücudu eski şekline kavuşunca,

21 savaşmak için Deniz'e gitti.

22 Yılan İlluyanka ile

23 savaşa tutuştu ve

24 onu neredeyse yeniyordu.

25 Fakat İlluyanka ile

26 beraber olan Fırtına tanrısı'nın

27 oğlu, babasına

28 bağırды:

29 "Bene de onunla say!

30 Beni gözetme!"

31 Böylece Fırtına tanrısı, Yılan İlluyanka]

32 ve kendi oğlunu öldürdü.

33 Fırtına tanrısı Yılan İlluyanka'dan intikamını bu
yolla aldı.

34 Nerik Fırtına tanrısı'nın rahibi Kella

35 şöyle söyler:"Tanrılar [...

Yaklaşık 15 satır bir boşluktan sonra efsanenin bi-
rinci versiyonuna daha yakın görünen bir metin daha var-
dır.

1 [Şim]di aziz rahip(ler) birinci tanrıları

2 sonuncu yapıyorlar ve
3 sonuncu tanrıları da
4 birinci yapıyorlar.

5 Zalinu(73)hasadı çok büyüktür ve
6 Zalinuiš onun karısıdır, Zašhapuna(73)
7 Nerik Fırtına tanrısı(nazarında)büyüktür.

4 Tanrılar, aziz Tuḫputalli'ye(74)
5 şöyle söyler:"Nerik Fırtına tanrısı'nın
6 huzuruna vardığımızda
7 nereye oturacağız?

8 Aziz Tuḫputalli onlara:

9 "Diyorit taş(lara)oturduğunuzda
10 azizler kura çektiği zaman,
11 Zalinu kurasını çeken aziz(birinci olacak?)
12 Diyorit tahta su konacak
13 ve o orada oturacak.

14 Bütün tanrılar gelirler ve
15 kura çekerler. Bütün tanrılar arasında
16 Kastama şehrinin tanrısı
17 ^dZašhapunaš en büyüktü.

18 Çünkü ^dZalinuiš onun karısı ve
19 ^dTazzuwaši nikahsız eşiydi.
20 Onlar bu üçünü Tanipiya şehrinde
21 yaşattılar.

22 Bahsedilenlerin yanında
23 kraldan geniş bir arazi verilecek

- 24 6 birim arazi, 1 birim bağ,
 25 bir ev ve bir saban - - her 3 evde - -
 26 hizmetçiler ve bir arşiv olacak.
 27 Bana ise tanrının rızası.
 28 Beni ilgilendiren budur.

(Metnin son kısmı kırık olduğu için anlaşılamiyor.)

Hatti kökenli bu efsanenin konusunu Fırtına tanrısı ile bir yılanın savaşı oluşturmaktadır. Bu efsane bir festival ayini içinde yer almaktadır. Purulli adı verilen bu festival anlaşıldığına göre, ülkede bolluk ve refah olduğunda, yani ilkbaharda kutlanıyordu. Tanrının savaştığı yılan, herhalde kış mevsimini temsil ediyordu; onun tanrı tarafından öldürülmesiyle kış sona ermiş, bereketli günler sona ermiş oluyordu. Bu festival, Hititler'in önemli bir dinî merkezi, fakat kral Hantili zamanından III.Hattuşili dönemine kadar Gaşkalar'ın elinde kalan Nerik kentinde kutluyorlardı. Bu efsaneyi anlatan metin iki versiyon halinde bize ulaşmıştır. Her iki versiyonda da yılan, tanrı ile yaptığı savaşın sonunda öldürülmesine karşın, anlatım tarzı arasında ve ayrıntılarda bazı farklılıklar göze çarpmaktadır.

Birinci versiyonda Hupasiya'nın yüksek bir yamaçta hapsedilmesi ve ailesini görmesinin yasaklanması, eğer ailesini görürse aşığını elinde tutma gücüne sahip olmayacağına tanrıçalar tarafından kabul edilmesiyle izah edilebilir. İkinci versiyonda oğlunun babasına "beni de öldür" diye hitabetmesi, onun konukseverlik yasalarına

ihanet ettiği ve bundan sonra yaşamaya katlanamayacağı inancında olmasıyla izah edilebilir. Yine ikinci versiyonda tanrının kendisine, yoksul bir insanın kızını kendisine eş olarak seçmesine neden, sanırız doğan çocuğunda yoksul olması ve başlık parası vermeden, Illuyanka'nın evine içgüveyi olarak girmesini sağlamaktı. Bilindiği üzere Hitit yasalarına göre yoksul bir genç, evleneceği kızın ağırlık parasını ödeyecek maddi güce sahip değilse, bunu kayınpederi karşılar; damat onun evine içgüveyi olarak girer ve onun işlerinde çalışmak suretiyle, başlık karşılığında karısının evine maddi katkıda bulunurdu. Fırtına tanrısı'nın oğlunun, babasının kalbi ve gözlerini alabilmek için, Illuyanka'nın evine girmesi gerekiyordu; bunun için ise, yoksul olması ve içgüveyi olması gerekiyordu.

3-GÖKYÜZÜNDEN DÜŞEN AY (75)

A : KUB XXVII 4

B : KUB XXVII 5

- B II 10 ^d[30-aš-kán ne-pí-] ša-az ma-uš-ta
 11 na-aš-k [án še-er K] I.LAM-ni ma-uš-ta
 12 a-uš-t [a-ma-an] Ú-UL ku-iš-ki nu-uš-ši ^dU ħe-e-un
 13 EGIR-an [tar-na-aš] ħe-e-u-ša-aš-ši EGIR-an tar-
 na-aš
 14 e-ep-t [a-an na]-aḫ-ša-ra-az e-ep-ta-an u-e [-ri-te-
 ma-aš]
-
- 15 pa-it-t [a-aš-kán ^dḪa-pa-an-ta-li-y] a-aš na-aš-ši
 kat-ta-an
 16 ti-ya-at [(na-an ud-da-ni-iš-ki-iz-zi)]
- A II 15 a-uš-ta-ma-kán ^dKam-ru-ši-pa-aš ne-pí-ša-aš kat-ta
 ku-it ku [-it? x-x-] x-x-x
 16 ki-i-ni-iš-ša-an ^d30-aš-wa-kán ne-pí-ša-az ma-uš-ta
 17 na-aš-kan še-er KI.LAM-ni ma-uš-ta
 19 a-uš-ta-an ^dU-aš nu-uš-ši EGIR-an hé-e-uš tar-na-
 aš ħe-e-u-uš-šu-aš-ši
 20 EGIR-an-da tar-na-aš ħu-u-wa-ta-aš-ša-aš-ši EGIR-
 an-da tar-na-aš
 21 e-ep-ta-an na-aḫ-ša-ra-az e- [e] p-ta-an u-eri-te-
 ma-aš
-
- 22 pa-i-ta-aš ^dḪa-pa-an-ta-li-ya-aš na-aš-ši kat-ta-an
 ti-i-e-et
 23 na-an ud-da-ni-iš-ki-iz-zi

- 25 pa-i-ši ku-it i-ya-ši nu-u[š-ši ^dK] am-ru-ši-pa-aš
EGIR-an-da tar?-na-iz-zi
- 26 na-aš-ta pa-a-imi HUR.sag-x[]^{na}4pe-ru-na-az tar-
na-aḥ-hi
-
- 27 [w]a-ap-pí-ya-ad-du-ma na-aš-x x - x - du nam-ma-
at pa-a-an-du
- 28 [na-a]ḥ-ša-ra-ad-du-uš u-e[ri]-te-mu uš-ša
- 29 []x ka-x-u-na-an-te-eš an-da a-ša-an-du
-
- 30 n]e-pi-iš nu i-e-et na-aš-ta na-aḥ-ta [
- 31]x-aš na-aḥ-ta ḥa-aš-ta ^dU-aš nu i-e-e[t
- 32 l]a-ba-ar-na-aš LUGAL-uš ZI-an-za-ni-[it
- 33 []x-ma-aš la-ba-ar-na-aš LUGAL-u[š
-

B III

- 1 -i]m?-mi [-
- 2 [par-ši-]ya
-
- 3 [EGIR-ŠU-ma 2]GUD^{hi.a} giš^{MAR.} [(GID).DA]
- 4 [giš^{SUKUR} Ú-NU-UT] ME ŠA ^dU 3-ŠU
- 5 [e-ku-zi 3 NI]NDA.KUR₄.RA pár-ši-ya
-
- 6 [EGIR-ŠU-ma te-]et-ḥi-im-mu-uš
- 7 [wa-an-te-(mu-uš)] al-pu-u-uš ḥe-e-uš
- 8 [ŠA ^dU GUB-aš 3-]ŠU e-ku-zi
- 9 [3 NINDA.KUR.RA] pár-ši-ya
-
- 10 [EGIR-ŠU-(ma n)] a-aḥ-ša-ra-ad-du-uš
- 11 [u-(e-ri-te-mu)] -uš SA ^dU 9-ŠU e-ku-zi
- 12 [9? (NINDA.KUR.RA)] pár-ši-ya ku-it-ma-an-ma
- 13 [(LU ^dU ku)] -u-un GAL ak-ku-uš-ki-iz-zi
- A III 14 ḥa-lu-ga-na-iz-zi-ma Ú-UL ku-iš ku-iš-ki
- 15 Ú-UL a-a-ra na-aš-kán ar-ḥa-ya-an

- 16 aš-ki-i da-a-i
- 17 EGIR-ŠU-ma ŠA ^dU ^d7.7.BI
- 18 GUB-aš 1-ŠU e-ku-zi
- 19 11 NINDA.KUR.RA pár-ši-ya
- 20 nu LÚ ^dU ar-ḫa I-NA É-ŠU pa-iz-zi
- 21 n[u] A-[NA PA-NI] ^dU ŠA-ME-E ši-ip-pa-an-t[i]

- C IV 1 DUB 1 KAM QA-TI ma-a-an-k[án ^dU-aš]
- 2 KALAG.GA te-et-ḫe-eš-ki-[iz-zi]
- 3 nu LÚ ^dU kiš-an i-ya-[zi]

GÖKYÜZÜNDEN DÜŞEN AY

Hatti kökenli olan efsanelerden bir tanesi de "Gökyüzünden Düşen Ay" efsanesidir. Efsane ile ilgili olan ve iyi korunmuş bulunan metinler üç bölümde düzenlenmiştir (76). Giriş kısmı ayindeki olayı, gökgürültüsünü, ayinde kullanılacak materyallerin listesinin vermekte ve efsaneyi anlatan bir talimatla kapanmaktadır. Efsane iki dilde devam etmektedir: Sol bölüm Hattice, sağ bölüm ise Hititçedir. Ayin Fırtınanın yer aldığı her olaydan sonra uygulanacak olan özel talimatları içeren basamaklarda verilmiştir.

Giriş, iki ayrı versiyonla sadece tanıtım satırının aynı olmasıyla verilmektedir: "Fırtına tanrısı korkunç bir şekilde gürlediğinde, bu şekilde yetiştirin..." Ayindeki materyallerin listesi devam etmektedir. Metin çok kötü bir şekilde kırıktır, fakat materyallerin listesi Yozgat tabletlerindeki gibi çok benzediği anlaşılmaktadır. Ayin de kullanılan maddeler kalın ekme ve süttür. Girişin ikinci bölümü şu sözlerle kapanmaktadır: "Fırtına tanrısı'nın rahibi kalın ekmeği bölecek ve taze süt ikram edecektir. Sonra [aşağıda] görüldüğü gibi Hatti dilinde [ezbere okuyacaktır]."

Aşağıda tercümesini verdiğimiz bu kısa efsane ezbere okumak için düzenlenmiştir:

10 Ay tanrısı(77) gökten düştü

11 ve çıkış kapısının üstüne indi(78).

- 12 Düştüğünde onu hiç kimse görmedi. Fırtına tanrısı(79)
 13 ardından yağmur gönderdi; yağmurları onun ardından
 gönderdi.
- 14 Korku onu kapladı; panik onu kapladı.
- 15 Hapantaliya(80)aşağıya gitti ve onun yanına yerleşti.
 16 Hemen sonra ona heceleyerek bir çok büyü söz söyle-
 di(81).
- 15 Gökten ne düştüğünü Kamruşepa'da gördü.
 16 Bu yüzden şöyle dedi: "Ay tanrısı gökten düştü
 17 ve çıkış kapısına indi(?).
- 19 Fırtına tanrısı onu gördüğünde ardından yağmur gönder-
 di;
 20 yağmurları onun ardından gönderdi; ardından rüzgarla-
 rı gönderdi.
- 21 Korku onu kapladı; panik onu kapladı.
- 22 Hapantalliya gitti ve onun yanına yerleşti.
 23 Sonra ardından bir çok büyü söz söyledi.
- 25 Kamruşepa onu arkasından bırakmış, ne yapacaksın şim-
 di?(82)
- 26 Gidip dağdan kaya göndereceğim.
- 27 Bırak onu acı acı havlasın ve bırak onu ...
 28 Korku ve panik, bırak onları gitsinler.
 29 []... bırak orada kalsınlar!
- 30 Gök [] ve yaptı. Ardından o korktu.
 31 [] korktu. Fırtına tanrısı korktu ve yaptı.

32 Kral [. L]abarna kasıtlı olarak

33 [] dı. Kral Labarna [] (83).

Aşağıda tercümesini verdiğimiz ayinin bir çok bölümü küçük parçalar halinde korunmuştur. Korunan kısmın her biri "EGİR-ŞU-ma" deyimiyle başlayan ayinin kurallarının bir serisidir. Bunlardan en az bir tanesi kayıptır(84).

3 [Daha sonra içer] üç defa iki öküze, bir defa bir arabaya

4 ve Fırtına tanrısı'nın [savaş aracı olan bir mızrağa] içer

5 ve üç kalın somun ekmeği böler.

6 [Daha sonra], Fırtına tanrısı'nın gökgürültüsüne,

7 [şimşeklerine , bulutlarına ve yağmurlarına

8 karşı üç defa içer ve

9 [üç kalın somun ekmeği] böler.

10 [Daha sonra] Fırtına tanrısı'nın korku ve

11 [(paniğine)] dokuz defa içer ve

12 [dokuz(?) (kalın somun ekmeği)] böler.

13 [(Fırtına tanrısı'nın rahibi)] bu kaptan içmeye devam ettiği sürece,

14 haluganaizzi(85) değildir.

15 Ondan sonra tabu olan her kimse

16 o, kapıda yanlarına koyar.

17 Daha sonra ayakta duru vaziyetete Fırtına tanrısı'nın
d7.7.BI 'sine(86)

18 doğru bir kez daha içer ve

19 onbir kalın somun ekmeği böler.

20 Ondan sonra Fırtına tanrısı'nın rahibi tapınaktan içeri girecek ve

21 Gökyüzü Fırtına tanrısı'nın önünde adak adayacak.

1 Birinci tablet bitmiştir: [Fırtına tanrısı]

2 korkunç bir şekilde gürlediği zaman,

3 Fırtına tanrısı'nın rahibi tarif edildiği gibi yapacak.

Telipinu ve Yozgat tabletlerinde olduğu gibi bu efsanede de ayın kısmı bulunmakatadır. Telipinu efsanesinde tanrının yokluğu, tabiatın verimsizleşmesiyle sonuçlanmıştı. Yozgat tabletlerinde de Güneş tanrısı'nın yokluğu sert kışların hüküm sürmesine neden olmuştu. Fazla belirgin olmamakla birlikte aynı sebep ve sonuç ilişkisi burada da kendini göstermektedir. Ay'ın gökten düşüşü, Fırtına tanrısı'nın korkunç bir gökgürültüsü, şimşek ve yağmur göndermesine sebep olmuştur. Belkide bu Ay tanrısı'nın dehşetle dolu olmasından dolayı Fırtına tanrısı'nın ona karşı duyduğu kızgınlığın bir ifadesidir.

B-HURRİ KÖKENLİ EFSANELER

Boğazköy arşivlerinde bulunan edebî metinlerden çoğunun yabancı kökenli olduğuna daha önce değinmiştik. Bunların büyük bir kısmı, Babil'den Hurriler aracılığıyla Hititler'e geçmiştir(87).

Hurriler, Akkadlar çağında(M.Ö.2350-2150) tarih sahnesine çıkmışlardır. Bu dönemde Hititler, Mardin merkez olmak üzere Güneydoğu Anadolu, Musul ve Kerkük dolaylarında oturmakta idiler(88). Onların kültürleri, özellikle dinî inanışları ve Mitolojileri Hititler'i çok etkilemiştir.

Hurri kaynaklı efsanelerin en genişi "Kumarbi Devri"dir. Bu efsaneler, Gökteki Krallık(89) ve Ullikummi Şarkısı'nın(90) yanısıra pek bilinmeyen bazı efsaneleri kapsamaktadır. Diğer Hurri kaynaklı efsaneler, Appu Masalı(91), Avcı Keşşi(92), İnek ve Balıkçı(93), Gurparanzağ Masalları(94) ve İstar ve Ejder Hedammu(95)'dur.

Şimdi de bu efsanelerin bir kısmını transkripsiyon, tercüme ve yorumlarıyla, bir kısmını da özetleyerek vermeye çalışalım.

1-KUMARBÍ DEVRÍ EFSANELERÍ

a) GÖKTEKİ KRALLIK EFSANESİ (96)

A : KUB XXXIII 120 + 119 + XXXVI 31

B : KUB XXXVI 1 = A III 26

- 1 [.....]ka-[ru]-ú-i-l[i-y]a-aš-kán D^{meš}-
iš ku-i-e-e[š]
- 2 [.....l]i-iš D^{meš}-iš da-aš-ša-u-e-eš iš-ta-
m[a-aš-k]an-du ^dNa[-ra-aš]
- 3 [^dNa-ap-ša-ra-aš ^dMi-in-k]i-iš ^dAm-mu-un-ki-iš iš-ta-ma-aš-
ki-id-du ^dAm-me-[e]z-za-du-u[š]
- 4 [.....]x-aš at-ta-aš an-na-aš iš-ta-ma-aš-kán-
du
-
- 5 [.....]x-uš ^dIš-ha-ra-aš at-ta-aš an-na-aš iš-ta-
ma-aš-kán-du ^dEN.LÍL-aš
- 6 [^dNIN.LÍL-aš kat-ta ša-r]a-a-ya ku-i-e-eš da-aš-ša-u-e-eš
wa-ak-tu-u-ri-iš D^{meš}-iš
- 7 [x] - x - x [k]u-ul-ku-li-im-ma-aš-ša iš-ta-
ma-aš-[ká]n-du ka-ru-u-uš-ša-an
- 8 [k a-ru-ú-i-l i-ya -aš MU^{hi.a}-aš ^dA-la-lu-uš L UGAL-uš
e-eš-ta ^dA-la-lu-uš-ša-an
- 9 [gi]^šŠU.A-ki e-eš-zi da-aš-šu-ša-aš-ši ^dA-nu-uš D^{meš}-aš ha-
an-te-ez-zi-ya-aš-me-iš pi-ra-an-še-[et]
- 10 a[r-t]a GIR^{meš}-aš-ša GAM-an hi-in-ki-iš-ki-it-ta NAG-na-ša-
aš-ši-kán GAL^{hi.a}-uš
- 11 ŠU-iš-ši zi-ik-ki-iz-zi
-
- 12 9 MU^{hi.a}-aš kap-pu-u-wa-an-ta-aš ^dA-la-lu-uš AN-ši LUGAL-
uš e-e[š-t]a 9-ti-ma? MU-ti

- 13 ^dA-la-lu-u-i ^dA-nu-uš me-na-ah-ḥa-an-da za-ah-ḥa-in [pa]-
is tar-ah-ta-an-za-an ^dA-la-lu-un
- 14 na-aš-ši pí-ra-an ar-ḥa pí-d-da-a-iš na-an-kán GAM-ta-an-da
da-an-ku-wa-i ták-ni-i pa-it
- 15 pai-ta-aš-kán kat-ta-an-da da-an-ku-wa-i ták-ni-i gišŠÚ.A-
ki-ma-aš-ša-an ^dA-nu-uš e-ša-at
- 16 ^dA-nu-uš-ša-an gišŠÚ.A-iš-ši e-eš-zi da-aš-šu-ša-aš-ši ^dKu-
mar-bi-iš KÚ-na pé-eš-ki-iz-zi
- 17 GÌR^{meš}-aš-ša-aš GAM-an ḥi-in-ki-iš-ki-it-ta NAG-na-aš-ši-
kán GAL^{hi.a}-uš ŠU-iš-ši zi-ik-ki-iz-zi
- 18 9 MU^{hi.a}-aš kap-pu-u-wa-an-ta-aš ^dA-nu-uš AN-ši LUGAL-uš
e-eš-ta 9-ti-an MU-ti ^dA-nu-uš
- 19 ^dKu-mar-bi me-na-ah-ḥa-an-ta za-ah-ḥa-in pa-iš ^dKu-mar-bi-
iš ^dA-la-lu-wa-aš NUMUN-ŠU
- 20 ^dA-nu-u-i me-na-ah-ḥa-an-ta za-ah-ḥ[a-i]n pa-is ^dKu-mar-
bi-ya-as [IG]I^{hi.a}-wa U-UL
- 21 nam-ma ma-an-za-az-zi ^dA-nu-uš ^dKu-mar-bi-ya ki-iš-ši-ra-
az-za-ši-ta-aš-[t]a
- 22 ar-ḥa ḥu-i-el-la-a-it na-aš pí-d-da-a-iš ^dA-nu-uš na-aš ne-
pi-ši i[-y]a-an-ni-eš
- 23 EGIR-an-da-aš-ši ša-li-ga-aš ^dKu-mar-bi-iš na-an GIR^{meš}
e-ep-ta ^dA-nu-un
- 24 na-an-kán ne-pí-ša-az kat-ta ḥu-it-ti-it
- 25 pár-ši-nu-uš-šu-uš wa-ak-ki-iš LÚ-na-tar-še-et-kán A-NA
^dKu-mar-bi ŠÀ-ŠU an-da ZABAR
- 26 ma-a-an ú-li-is-ta ma-a-an ^dKu-mar-bi-iš ŠA ^dA-nu LÚ-na-
tar kat-ta pa-aš-ta

- 27 na-aš-za du-uš-kat-ta na-aš-za ḥa-aḥ-ḥar-aš-ta EGIR-ši-
[z]a-kán ne-ya-at ^dA-nu-uš
- 28 (A-NA) ^dKu-mar-bi me-mi-iš-k[i]-u-wa-an da-a-iš A-NA PA-
NI ŠÀ-[KA]-wa-az
- 29 du-uš-ki-iš-ki-it-ta LÚ-na-tar-mi-it-wa ku-it pa-aš-ta
- 30 le-e-wa-az du-uš-ki-it-ta PA-NI ŠÀ-KA I-NA ŠÀ-KA-TAK-kán
an-da a-im-pa-an
- 31 te-eḥ-ḥu-un a-aš-ma-at-ta ar-ma-aḥ-ḥu-un ^dIM-ni-it na-ak-
ki-it
- 32 da-an-ma-at-ta ar-ma-aḥ-ḥu-un ^{íd}A-ra-an-[z]a-hi-it Ú-UL
ma-az-zu-wa-aš
- 33 3-an-na-at-ta ar-ma-aḥ-ḥu-un na-ak-ki-it ^dTa-as-m[i]-it
3? ^{D^meš}-ya-ták-kán
- 34 ḥa-tu-ga-uš I-NA ŠÀ-KA an-da a-i-im-pu-uš te-eḥ-ḥu-un nu
u-wa-ši
- 35 ŠA ^{hur.sag}Ta-aš-ša ^{na}4pi-ru-nu-uš IŠ-TU SAG.DU.KA GUL-aḥ-
ḥu-u-an-zi
- 36 zi-in-ni-iš-ki ši
- 37 ma-a-an ^dA-nu-uš me-mi-ya-u-wa-an-zi zi-in-ni-it na-aš-ša-
an ša-ra-a AN-ši p[a-it]
- 38 na-aš-za mu-un-na-it-ta-at KAxU-kán pa-ra-a al-la-pa-aḥ-
ḥa-aš ^dK[u-mar-bi-iš]
- 39 ḥa-at-ta-an-za LUGAL-uš KAxU-kán pa-ra-a al-la-pa-aḥ-ḥa-
aš KAxU? [
- 40 [a]n-[d]a im-mi-ya-an ^dKu-mar-bi-iš-kán ku-it ša-ra-a al-
[la-pa-aḥ-ḥa-aš]
- 41 [nu?] ^{hur.sag}Ga!-an-zu-ra-aš na-aḥ-šar-an-ta-an AN AN?DA?

- 42 [^dKu-ma]r-bi-sa-kan sa?-u-wa-ni-ya-u-an-za ^{uru}Ni-ip-p[u-ri
 43 [x - x -]x pa-it is-ha-as-sar-wa-an-ti-ya-an-za-an i[s-
 44 [x - x - x] e-sa-at ^dKu-mar-bi-is U-UL[
 45 [x - x - x k]ap-pu-is-ki-iz-zi ITU 7? KAM-as ti-ya[-at
 46 [x - x - x -]x SA?-si wa-x-x[

II

- 1]x-ta-a-x ^dKu-mar-bi-in x-x-aš-ši-it-ta N[Í?.TE-az(?)]
 2 [p]a-ra-a e-_{hu} na-aš-ma-aš-ši-kán iš?-ta?an-za-na-az pa-
 ra-a e-[_{hu}]
 3 na-aš-ma-aš-ši-kán SIG-u[-wa?-az?] p[e]-e-da-az pa-ra-a
 e-_{hu}

 4 ^dA.GILIM-aš-kán INIM^{hi.a}-ar ^dKu-mar-bi(?) IGI-an-da ŠĀ-ši
 me-mi-iš-ki-u-an d[a-i]š
 5 zi-ik-wa-za TI-an-za e-eš _{ha}-at-ta-an-na-aš _{ha}-sum-na-aš
 E[N-a š]
 6 ma-an-kán pa-ra-a ú-x[.....9.....]kat-t[a?...5/6...]
 7 wa-ag-ga-ta-at-ta[x -e ...5/6... [x - x]-ti-x[..5/6..]
 8 KI-aš-mu KAL-tar-še-et pa-a-i AN-aš-mu U[R.S]AG-li-ya-
 t[ar-še-et] p[a-a-i]
 9 ^dA-nu-ša-mu LÚ-na-tar-še-et pa-a-i ^dKu-mar-bi-ša-mu [_{ha}-
 at-t]a-ta[r p a-a-i]
 10 an-na-al- [.....7/8.....]pa-a-i ^dNa-ra-ša-mu [.....8.....]
 11 x - x x - x -uš-šu-wa-x ^dEN.[LI]L-aš-mu KAL-tar-še-et
 [.....5/6.....] [x - x]
 12 na-ak-ki-y[a-t]ar-še-et _{ha}-at-ta-tar-[še-e]t-ta pa-a-i
 [.....7.....] _{hu}-u-ma-an-da aš
 13 ŠĀ.[x]-aš[

- 14 nu-kán [ZI-aš-ša
 15 [.....5.....] [x - x - x] [x - x - x-i]z-zi
-
- 16 [.....5.....] x-x-ti-x na-x-x-x-x x [
 17 [] -iš-kan-zi hu?[-
 18 ^{gud}še-ri-in-[x - x] hu-u!-la-[x - x] [
 19 har-ra[-] ^{giš}MAR.GÍD.DA
 20 tu-u- [] hi.a-us pa-a-i
 21 na-an?-ma [] a-ra-an-ta-ru ^dx - x [-li-ya]-
 x-mu
- 22 ma-a-an x - x - x - x-in pa-i [š]na-aš-mu [x - x - x]
 [....5....]
-
- 23 ^dA-nu-uš [x-x-x]-ki-u-an da-iš [....4....] e-hu [.....6.....]
 wa-ar-ta
- 24 [....4....]na-aḥ-hu-un []-ki-ši nu-w a ku-e[.....
 5.....]an-da pi-iḥ-hu-un
- 25 [.....7.....]e-hu an[x] SAL-an-wa-ra-an GIM-an []
 -a-in
- 26 x - x - x - x -an-zi pa-ra-a [x - x - x]-ma- e-hu ^dU
 uru? [
 27 [.....6.....]-wa-aš-kán pa-ra-a e-hu KAxU-it e-hu [
 28 e-hu ma-a-na-aš-ta a-aš-šu na-aš-ta a-aš-šu-w[a-
-
- 29 [.....10.....] me-mi-iš-ku-u-wa-an da-iš [
 30 [.....4/5.....]a-ra-an-ta pí-da-an ma-a-an-wa-ra-aš-ta
 [.....7.....]-mi
- 31 [.....5.....] GI-an ma-a-an za-aḥ-hu-ra-iš-ki-iz-zi
 [m]a-a-[an-wa-ra-aš-ta]

- 32 pa-ra-a [ú-wa-m]i nu-wa-mu a-píd-da-ya an-da pa-ap-
ra-aḥ-ḥi AN-ši[] x pí[]
- 33 nu-wa-mu an-da iš-ta-mi-ni-it pa-ap-ra-aḥ-ḥi ma-a-
an-wa-ra-aš-ta
- 34 a-aš-šu-wa-az-ma pí-da-az pa-ra-a ú-wa-mi nu[]
SAL-za x
- 35 x - x - x še-er x-ḥu-iš-ki-iz-zi nu x-ba?-wa-a[z
] ^dIM-an an-d[a
- 36 x - x -wa-ra?-at an-da-an še-eš-ha-at-ta NA₄-an-wa-
ra-an[G] IM-an pár-ša-nu-ut
- 37 tar-na-aš-ša-an ^dKu-mar-bi-in nu-wa-ra-aš-ši-iš-ta
ša-ra-a
- 38 tar-na-aš-šü-it ú-it ^dKA.ZAL-aš UR.SAG-iš LU[GAL-
u]š
-
- 39 [n]a-aš ma-aḥ-ḥa-an i-ya-at-ta-at na-as PA-NI ^dA-a
ti-ya-at ^dx[]
- 40 [hi-i]n-kat-ta na-as kat-ta ma-us-ta ^dKu-mar-bi-is
IŠ-TU[] x
- 41 [ta-am]-m[e]-u-ma-aḥ-ta nu ^dNAM-ḤÉ EGIR-an ša-an-ḥi-
x[] -b]i-iš
- 42 [na-aš A]-NA ^dA-a me-na-aḥ-ḥa-an-da me-mi-iš-ki[-u-
wa-an da-iš DU]MU-an-mu pa-a-i
- 43 [nu-wa-ra-a]n ar-ḥa e-et-mi ku-iš-wa-mu SAL-an-[za]
x-x-x
- 44 [nu-wa-ra-a]n ar-ḥa e-et-mi ku-is-wa-mu SAL-an-
[] x e-et-mi
- 45 ha-aḥ-ḥa-r]i-in ma-aḥ-ḥa-an pu-uš-ša-a?mi?
[7] -w]a-az-ta

- 46] x-ya pi-ra-an ḥa-x-šá-a-x [s]
e-eš-ḥa-aš
- 47] x zi-in-x-x x-x-x ^dA-a-aš
- 48] x pu x-x ZI-it-wa-ra-an[x]an-da
[t]a-ru-up-ta
- 49] x - x - x ^dKu-mar-bi-in
- 50] x-a-as na-an-za ^dUTU.AN us-ki[-is-
k]i- u-w a-an
- 51 [da-iš -]iš ^dKu-mar-bi-iš a[z]-zi-i[k-k]i-
u-wa-an da-a-iš
- 52 [^{na}₄ku-un-ku-nu-zi]-iš-ma ^dKu-mar-bi KAxU-x-x-x-x
KAxUD^{hi.a}-uš
- 53 ma]-a-an-ši-kán KAxUD^{hi.a}-uš an-da
x-x-x-x-at-ta
- 54 n]a-aš ú-e-iš-ki-u-wa-an [da-a-i]š
- 55 ^dKu-m]ar-bi-iš nu INIM^{hi.a}-ar me-mi-i[š-
- 56]e-da-ni na-aḥ-šar-i-ya-aḥ-ḥa-at [
- 57] x-ni-mi x-x-gi-tar ma-a-an ^dKu-mar-
bi-iš
- 58] -ni nu ^dKu-mar-bi-ya me-mi-iš-ki-
u-an da-a-iš
- 59 N]A₄-an ḥal-zi-iš-šá-an-du nu-wa-ra-
aš-kán
- 60] x-i ki-it-ta-ru ^{na}₄ku-un-ku-nu-uz-
zi-in-ma
- 61] x-iš-ni pe-eš-ši-ya-at pa-an-du-wa-
r[a-a]t-ta
- 62] x ḥal-zi-iš-šá-an-du nu-wa-at-ta

- 63 LÚ^{meš} ha-ap-pí-na- a-an-te-eš UR.SAG^{hi.a}-uš EN^{meš}-
uš
- 64 [UDU^{hi.a}-uš hu-uk-ki]-iš-kán-da LÚ^{meš} a-ši-wa-an-te-
eš-ma-wa-at-ta
- 65 [me-em-ma-al-li-i]t ši-ip-pa-an-za-kán-du Ū-UL-at
x-an
- 66]x-tar ^dKu-mar-bi-in-za-kán ku-it
KAXU-az
- 67]x-mu-wa-ši-it-ta EGIR-pa Ū-UL ku-iš-ki
- 68]-it me-mi-iš-ta ^dKu-mar-bi-iš
- 69]x te-ek-ku-iš-ši ki-ša-at
- 70 -]kán-zi KUR.KUR^{hi.a} ša-ra-a kat-ta-ya
- 71]x-x-ti-it hu-u[k-k]i-iš-ki-u-an da-i-e-er
- 72]me-em-ma-li-it ši-ip-pa-an-za-ki-u-an ti-
i-e-er
- 73]x-wa-an ti-i-e-er nu tar-na-aš-še-et x-x-
x-a-an
- 74]an-da še-e-ku-e-er tar-na-aš-ša-an ^dKu-
mar-bi-in
- 75 [a-aš-šu-wa-az pé]-da-az UR.SAG-iš ^dIM-aš pa-ra-a ú-it
- 76 ^dGU]L?-še-eš nu a-aš-šu pé-e-da-an-še-et
TÚG-an ma-a-an
- 77]x-da-an-še-e[t?5....d]a-a-an pé-da-an
- 78]x-a-al-x-x-x-kán aš-ma-an-da
- 79]x pa-ra-a ú-it ha-aš-ša-nu-e-ra-an
- 80]x A-NA ^{hur.sag}Kán-zu-ra
- 82 -r a-an ^{hur.sag}Kán-zu-ra-an
- 83]ya-aš UR.SAG-iš ú-it

- 84 a] -aš-šu-u-wa-za pé-e-da-az pa-ra-a
 ú-[it]
- 85] x-ki-it-ta-ya ^dA-nu-uš
 86] x ša-ku-iš-ki-iz-zi
 87 kırık
 III
 1 kırık
-
- 2 -i]n(-?)ku-e-ni ^dA-nu-uš
 3] x-ma?-wa-ra-an ħar-ni-in-ku-[e-ni (?)
 4] x-ya-an iš-tar-ni-sum-mi[
 5] x-an ^dNAM-ĤĒ-an ħar-ni-i[n-
 6] x i-wa-ar ma-a-an x-x[
 7 IMIM^{hi.a}]-ar ku-e me-mi-iš-ta[
 8] ^dKu-mar-bi-in ħar-ni-ik-š[i[
 9] un I-NA ^{giš}GU.ZA-ya ku-x[
 10 -a]š ^dKu-mar-bi-in ku-iš-wa-a[n-n]a-
 aš-ta
 11 ħar]-ni-ik- [ta?] ^dIM-an[m]a-a-an-w[a]mi-ya-
 ri?-ma
 12] x [ta?-m]a-a-in ku-in-ki i-ya-an-zi
 13] x im-ma da-a-la-a-i
 14] ar-ha-wa-ra-an da-a-li
 15] x-aš ħa-at-ta-an-na-aš ħar-šum-na-aš
 EN-aš
 16] -an LUGAL-un i-ya
 17] -an ud-da-na-aš
 18] -x-an x-x x-ħa-a-i
 19] -zi ma-a-an ^dIM-aš
 20] x ŠĀ-ni an-da ĤUL-u-e-eš-ta
 21 A-NA] ^{gud}Še-ri me-mi-iš-ta
-

- 22 [ku-i-e-eš nam-ma am-mu-uk me-n] a!-ah-ḥa-an-da za-
ah-ḥi-ya u-wa-an-zi
- 23 t] ar-ah-zi ^dKu-mar-bi-iš-ša
- 24] x a-ra-a-i ^dA-a-aš-[š]a?
- 25] x DUMU-aš ^dUTU-uš-ša
- 26] x-ti[] me-e-ḥu-ni par-ḥu-[x]
- 27 [(na-an) (-ša-a-el) ḥur-ta-a] ḥ-ḥu-un ^dZA.BA₄.
BA₄-an-na
- 28 [(ḥ)u-ur-ta-ah-ḥu-un (na-an ma?-na-pi URU-ri) a]r-
nu-nu-un nu ku-i-e-eš
- 29 [(ki-nu-na nam-ma am-mu-uk) me-na-Ah-ḥa-a]n-da za-
ah-ḥi-ya-an-zi
-
- 30 [(^{gud}še-ri-iš ^dIM-ni EG)IR-pa Me-mi-iš-ta (EN-m)] i
ku-wa-at-ta-aš
- 31 [(ḥu-ur-za-k)i-ši ^{D^{meš}}-i)] š EN-mi
- 32 [(ku-wa-da-aš) ḥu-ur-za-ki-ši (^dEN.K)] I-an-na
ku-wa-at
- 33 [(ḥur-za-ki-š)i (iš-t)] a-ma-aš-ki-it-ta
- 34 [(^dA-a-aš) (x na-y)] a-an-ni-it Ú-UL QA-
TAM-MA
- 35 (x-ki šal-li ma-a-a)] l KUR-e ma-ši-wa-
an ma-a-la-an-ták-kán
- 36 (x u-iz-zi ^{uzu}GU.x)] u-wa-si kar-
pu-u-an-zi
- 37 [(Ú-UL ta)r?-] me-mi-iš-ki-
iz-zi
- 38 -] mi IGI.GAL-an-za-aš

- 39 _____]x^dA-a-aš
- 40 kırık
20 satır eksik
- 62 _____]x-an-zaTa r?^dA-]a-aš
- 63 _____ -]ta? an-da[x
- 64 x-hu-wa-za ŠA ŠU [_____]x-za-kán an-da la-a-u? [_____]
- 65 i-ni-ra-aš-ša?-wa-za x [_____]x-li-aḡ-da-x-wa-za
- 66 A-NA GUŠKIN i-ya-ad-[_____] du
- 67 ma-a-an^dA-a-aš INIM^{hi.a}-a-[r iš-ta-ma-aš-t]a na-aš!-
ši-kán ŠA-ni anda
- 68 HUL-u-e-eš-ta^dA-a-aš-š[a IN]IM^{hi.a}-a[r?]^d[x]-ú-ri
EG IR-p[a]me-[mi]-iš-ki-u-an da-a-iš
- 69 ḡur-da-a-uš-mu le-e me-mi-iš-ki-ši ḡur-za-ki-it-mu
ku-iš
- 70 [nu]-mu [_____]x-x[h]ur-za-ki-iz-zi nu-mu zi!-ik ku-iš
EGIR-pa
- 71 _____]nu-mu zi-ik ḡur-za-ki-ši^{dug}UTUL KAŠ
GAM-an
- 72 _____]x-x nu a-pa-a-aš^{dug}UTUL-aš mar-ri-ya-
az-zi
IV
40 veya 50 satır eksik
- 1 kırık
- 2 giš^{MAR.G}]ÍD.DA x-x [_____]
- 3 giš^M]AR.GÍD.DA-ša-kan [_____]
- 4 na]m-ma giš^{MAR.GÍD.DA}-aš [_____]

28 DUB I KAM ŠÁ SĪR[
 29 ŠU ^mAš-ḥa-ḥa?[-la?
 30 DUMU . DUMU-ŠU ŠA[
 31 Û DUMU .DUMU-ŠU[
 32 KAB.ZU.ZU ŠÁ ^m[
 33 ar-ḥa ḥar-ra-an e[-eš-ta
 34 na-at am-mu-uk ^mA[š-ḥa-pa?ya (?)
 35 PA-NI ^mLÚ IŠ-TUR[

GÖKTEKİ KRALLIK EFSANESİ.

Hurri kökenli olan bu efsane, tanrı nesilleri arasında gök krallığı için yapılan savaşları anlatmaktadır. Efsane ile ilgili metin çok yıpranmış durumdadır. Dört bölümden sadece birinci bölümün ilk yarısının anlaşılabilir durumda olduğu metnin tercümesi şöyledir:

1 Bu satır çok yıpranmış durumdadır(97).

2 [...] güçlü ... tanrılar duysunlar, Na[ra],

3 [Napšara, Mink]i, Ammunki duysunlar, Ammezzaddu(98),

4 [.....]... ana baba duysunlar!

5 [Anu, Ant]u, İşhara, ana baba duysunlar. Enlil,

6 [Ninlil,] metenetle ve kudretle uzun süre tanrı olarak kalmış diğerleri

7 [.....] ve [...-] Ulkulimma(99) duysunlar.

8 Bir zamanlar Alalu gökte kraldı. Alalu

9 tahtta oturur ve tanrıların birincisi olan kudretli Anu, onun önünde

10 dururdu. Onun ayaklarına eğilir ve maşrapaları içmek için

11 eline verirdi.

12 Dokuz tam yıl Alalu gökte kraldı. Dokuzuncu yılda

13 Anu, Alalu'ya karşı savaş açtı; onu, Alalu'yu yendi,

14 ve bu, onun önünden kaçtı. Ve o, onu aşağıya karanlık toprağa [sürdü(?)].

15 (Alalu) aşağıya, karanlık toprağa, gitti, fakat tahta Anu oturdu.

- 16 Anu tahtında oturur ve kuvvetli Kumarbi ona yiyecek
(yada:içecek) verirdi.
- 17 Onun ayaklarına, yere eğilir ve maşrabaları içmek
için eline verirdi.
- 18 Dokuz tam yıl Anu gökte kraldı. Dokuzuncu yılda Anu
19 Kumarbi'ye karşı savaş açtı; Kumarbi de Alalu gibi
20 Anu ile mücadele etti. Kumarbi'nin gözlerine
21 artık karşı koyamadı, Anu, Kumarbi'nin elinden
22 kendini sıyırdı ve kaçtı, Anu kuş gibi göğe uçtu.
23 Arkasından kumarbi saldırıdı ve onu, Anu'yu ayakla-
rından yakaladı,
24 ve onu gökten aşağı çekti.
- 25 O(Kumarbi), onun(Anu'nun) "diz"ini(100) ısırđı; ve
onun(Anu'nun) erkekliği(Kumarbi'nin) içine döküldü.
26 Birleşince(?), Kumarbi Anu'nun erkekliğini aşağı
yutunca,
27 sevindi ve güldü. Anu, ona geri döndü,
28 Kumarbi'ye söylemeye başladı: "İçini(düşünerek)
29 seviniyorsun, çünkü benim erkekliğimi yuttun.
30 İçine sevinme! İçine ağır bir yük
31 koydum: Önce seni "asil"(101) Fırtına tanrısı'na
gebe bıraktım.
32 Daha sonra dayanamayacağın kadar çok acı çekeceğın
Aranzah(102) nehrine gebe bıraktım,
33 ve üçüncü olarak seni ağır tanrı Taşmişu'ya(103) ge-
be bıraktım. Bu üç

- 34 dehşet verici tanrıyı tohum olarak senin içine koy-
dum. Sende gideceksin ve
- 35 başını dağların kayalarına çarpıp
- 36 tükeneceksin!"
-
- 37 Anu konuşmasını bitirince, göğe çıktı.
- 38 Ve kendini gizledi. Ağızdan dışarı tükürdü Kumarbi,
39 akıllı kral. Ağızdan tükürdü ... [.....]
- 40 karışık. Kumarbi'nin tük[ürdüğü,....]
- 41 Kanzura(?) dağına [düştü.]
-
- 42 Ve [Kuma]rbi öfke içinde Nipp[ur'a(104)....]
- 43 [.....] gitti. Ve en iyi yere [.....]
- 44 [.....] aşağıya yerleşti. Kumarbi ... [.....]
- 45 [ayları] saydı(105). Yedinci(veya:dokuzuncu)ay
ge[ldi]

Sütunun bundan sonraki kısmı kırıktır. II., III. ve IV. sütunlar öyle kötü kırık ki bu durum olayların akışını kontrol etmemizi zorlaştırmaktadır. Burada yazılanları anlaşılır hale getirebilmek için parçaları özetlememiz gerekmektedir:

(II 1-3) Anu, henüz Kumarbi'nin karnından doğmamış olan Fırtına tanrısı'na seslenir ve Kumarbi'nin vücudundan doğabileceği çeşitli yerler önerir.

(II 4-22) Kumarbi'nin karnından Fırtına tanrısı cevap verir: "Çok yaşa! Aklın pınarı olan kral! ... Yeryüzü bana kudretini, gökyüzü cesaretini, Anu erkekliğini

verecek, Kumarbi bana aklını, bilgeliğini verecek, Nara gücünü verecek []asaletini, aklını bana verecek." Boğa Şerişu'nun(106) verilmesi, dört tekerlekli savaş arabası, yarış arabası ve diğer mazzemelerden bahsedilir. Fırtına tanrısı gelecekteki kudretinden söz eder ve Anu'nun öcünü alacağına yemin eder.

(II 23-28) Anu, Fırtına tanrısı'nın dünyaya gelebileceği yerler konusundaki önerisini tekrar eder. Bu yerler arasında ağız ve "iyi yer" de vardır.

(II 29-38) Fırtına tanrısı cevaplandırır: "... Eğer şuradan doğarsam ..., aklıma zarar verebilir, eğer şuradan çıkarsam kulağımı kirletir Eğer 'iyi yerden' çıkarsam bir kadın beni karşılayacak ..." Yukarıda Fırtına tanrısı, eğer Kumarbi'nin tarnasa'sını parçalayarak çıkarsa başına neler geleceği konusunda önceden uyarılmış görünüyor.

(II 39-54) Yürüyüp Ayaş'ın(107) önüne çıkınca Kumarbi'nin başı döndü ve düştü Kumarbi Ayaş ile konuşmaya başladı: "Bana oğlumu verin, onu yiyip yutacağım! (108)..." Gerçektende Kumarbi yiyecek bir şey bulmuş görünüyordu. Bununla birlikte ağzı yaralandı ve inlemeye başladı.

(II 55-70) Kumarbi'nin şikayeti üzerine Ayaş ona bazı becerikli, uzman kişileri toplamasını önerdi: "Bırakın onları gitsinler(ve)'fakirleri' çağırınsınlar! Bırakın fakirler adak yemeklerini sizin için versinler!"

Bırakın 'fakirler' kahramanlar, beyler, sığırlar büyü yapsınlar!.....

(II 71-75) [Ona]büyü yapmaya başladılar [.....], adak yemeklerini taşıyıp durdular [....], Tarnašša'dan (Fırtına tanrısı'nın doğmak istediği yer) Kumarbi'nin tehlikeden uzak olmasını, emniyetini sağladılar. Böylece o "iyi yerden" cesur Fırtına tanrısı dünyaya geldi.

(II 76-87) Fırtına tanrısı'nın doğumu tamamlandı ve Anu'ya haber verildi.

Sütunun devamı kırıktır.

III. sütunun yalnız satır sonları korunmuştur

(III 2-18) Anu, Fırtına tanrısı'nın yardımıyla Kumarbi'yi yok etme planları yapar.

(III 19-25) Fırtına tanrısı mücadele için hazırlanır.

Sütunun 26. satırdan itibaren tercümesi şöyledir:

26 tanrıya ... ben lanet [ediyorum.] (?)

27 ve ben tanrı ZA.BA.BA'ya da la [net ediyorum.(?)]

28 ve onu ... şehrine getirdi.

29 Şimdi de çok defa bana(?) karşı savaşıyorlar.

30 Boğa Şeri Fırtına tanrısına cevap vermeye başladı:

31 "Tanrım neden onu lanetliyorsun. [.....]

32 tanrılarmı? Ey benim tanrım neden o [... tanrıyı...]

33 ve tanrı Enki'yi(=Ea), neden lanetliyorsun...?

Sütunun bundan sonraki satırları çok yıpranmış olduğundan irtibatlı bir tercüme yapılamamaktadır.

Sonuç olarak, her ne kadar III. sütunun mevcut parçası asıl savaşla ilgili değilse, gökyüzü krallığını

ele geçirebilmek için yapılan başka bir savaşın izahını yapmaktadır. Kumarbi'nin rakibinin kim olduğu şüphelidir. Metinde bahsedilen üç tanrı Anu, NAM.HE(109) ve Ea'dır. Fakat onların metindeki gerçek rolleri açık değildir.

IV. sütunun başlangıcında yaklaşık 40-50 satırlık eksiklik bulunmaktadır. Bu sütun da çok yıpranmış olmasına rağmen olaylar arasında bağlantı kurabilmek için elde edilen motiflerden faydalanarak tercümeye devam ediyoruz:

3 [.....] ve araba gitti [.....]

4 [... de vamlar araba gitti [.....]]

5 [.....]..... şimdi [.....]

6 []altı [.....] geçti araba

7 ve araba erkekliğini aldı.

8 Araba Apzuva şehrine döndü.

9 []ve aklına da bir açıklık geldi.

10 [] bastırdı? Ea [.....] beyaz lığı

11 []dünya Apzuva şehrinin ardından geliyordu.

12 [.....]ve Ea beyazlığın, açıklığın kralı sayıyor, [...]

13 bir ay, [iki] A[y, üç ay geçti;]

14 dört ay, beş ay, altı ay geçti; [yedi ay,]

15 sekiz ay, dokuz ay geçti. Ve işte onuncu ay.

16 Onuncu ayda dünya bağırmağa başlar [.....]

17 Fakat dünya bağırdığında, [.....]

18 ve [iki] çocuk doğurur, bir haberci gider ve [.....]

- 19 Ea tahtından şöyle bir bakar [.....]
 20 sevindirici bir haber [.....]
 21 dünya iki çocuk doğurdu. [.....]
 22 Ea'nın sözleri [.....]
 23 ... geldi aşağı bir söz [cü]
 24 krala hediyeler vermeye
 25 bir manto ve o [.....]
 26 gümüş bir 'nın [.....]
 27 bir iğ [.....]

Tablet burada bir altyazı ile son bulmaktadır:

(Satır 28-35) [.....] şarkısının birinci tableti.
 [.....-ın oğlu], [.....-]in torunu ve [.....-]in torunu,
 [.....-]in talebesi(veya:yardımcısı) AŞha [-.....]
 tarafından yazılmıştır. Bu tablet hasara uğramıştı.
 [.....] Ben, A[Şha-.....] onu LU'nun gözetimi altında
 yazdım (?).

Altyazıdan anlaşıldığına göre bu tablet, hasara uğramış bir örneğe göre yazılmıştır. Efsanenin adı maalesef muhafaza edilememiştir.

Bugün her ne kadar araştırma halinde de olsa gökteki mücadelenin sonucu hakkında bir neticeye varılamamıştır. Çünkü sütunlar son derece kırık durumdadır. Ancak, Fırtına tanrısı'nın, Kumarbi'nin gökteki yerini almasıyla sonuçlanmış olması muhtemeldir. Eğer "Ullikummi Şarkısı" nı bu efsanenin devamı olarak kabul edersek, Fırtına tanrısı'nı gökyüzü tahtında buluruz. Klasik Hitit dininde dahi Fırtına tanrısı Hitit panteonunun en önemli tanrı-

sı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu efsanenin en karışık yanı çok sayıda doğumun olmasıdır. Birinci sütunda Anu, Kumarbi'yi üç korkunç tanrıya gebe bıraktığını bildirmektedir. Bunlar Fırtına tanrısı, Aranzah(Dicle) nehri ve Taşmişu'dur. Metnin kırıldığı sütunun sonunda, Kumarbi'nin salyası karışır ve Ganzura dağına tükürür. Sonra hamilelik aylarını sayar, fakat kimin doğurduğu belli değildir. Çünkü sütun burada ara vermektedir.

İkinci sütun tamamen Kumarbi'nin içindeki üç tanrıyı doğurmasına ayrılmıştır. Kumarbi'nin vücudundan(110) çıkan "iyi yer"in tartışmasından ve Kumarbi'nin duyduğu şiddetli ızdırıp ve korku ifadesinden sonra doğum gerçekleşir. İyi yerden Fırtına tanrısı ve Aranzah nehri doğar.

Dördüncü sütunda(satır 18 v.d.) başka bir doğum yer almaktadır. Bu sefer yeryüzü hamiledir. Gebelik aylarının geleneksel sayımından sonra yeryüzü iki çocuk dünyaya getirir. İki çocuğun doğması dünyaya dişilik cinsiyeti vermektedir. Efsanedeki en ilginç şey ⁸¹⁵MAR.GID.DA yani Arabadır. Burada akla gelen soru şudur: Acaba bu Araba ile tanrı Ea'nın alakası varmı? H.Otten, bu soruya cevap olarak 8. satırı göstermektedir(111). Gerçekten de 8. satırda tanrı Ea'nın Araba ile Apzuva şehrine döndüğü belirtilmektedir.

Güterbock Dördüncü sütundaki iki çocuğun, birinci sütunda Kumarbi'nin tükürdüğü iki çocuk olduğunu ileri

sürmektedir(112). Eğer bu doğru ise, dördüncü sütunda Aranzah nehri ve Tašmišu'nun doğumlarının gerçekleştiği anlamına gelmektedir. Güterbock, dördüncü sütunun sonunda bahsedilen "İğ" in doğumla ilgisinden hareket ederek böyle bir sonuca varmaktadır. Çünkü bunu, doğumda kız olacak çocuklardan birisine hediye olarak görmektedir. Gerçekten de bu Aranzah nehri için yakışacaktır, çünkü diğer Hitit metinlerinden adı geçen nehrin dişi olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte metin İğ'in bir hediye olduğundan bahsetmemektedir.

b)ULLĪKUMMĪ ŠARKISI (113)

I. Tablet

A : XVII 7 + XXXIII 93 + 95 + 96 + MGK 7a + 7b;

B : XXXIII 98 + MGK 8;

C : XXXIII 102 (+) 104 + MGK 9;

D : XXXIII 92 + MGK 10;

D₂: MGK 11

Sütun I:

- 1 [.....] xx [.....]
- 2 [....-k(án) ku(-e-da-n)i ZI-ni an-da n[a-aš-kan ZI-ni]
- 3 h[a-at-ta-tar(?)an-da(?) d]a-aš-ki-iz-zi da-pí-i[a-aš
(DINGIR.MEŠ)-aš (ad-da-an)]
- 4 ^dKu-m[(ar-b)]i-in iš-ḥa-mi-ih-ḥi
- 5 ^dKu-mar-bi-iš-za ḥa-at(-ta)-tar ZI-ni pí-an da [(aš-ki-iz-zi)]
- 6 nu ḥUL-lu-un UD.KAM-an LÚ.ḥUL-an šal-la [(-nu-uš-ki-iz-zi)]
- 7 nu ^dIM-ni IGI-an-da i-da-la-wa-tar ša-an [-ḥi-iš-ki-iz-zi]
- 8 nu ^dIM-ni tar-pa-na-al-li-in šal-la-nu [(-uš-ki-iz-zi)]
- 9 ^dKu-mar-bi-iš-za ZI-ni pí-an ḥa-a [(t-ta-tar)da-aš-ki-iz-zi]
- 10 na-at ^{na}4ku-un-na-an ma-a [(-an iš-ga-ri-iš-ki-iz-zi)]
- 11 ma-a-an-za ^dKu-mar-bi-iš h[a-at-ta-tar ZI-ni pí-an da-aš]
- 12 na-aš-kán ^{giš}ŠU.A-az ša-ra-a [(ḥu-u-da-ak a-ra-iš)]
- 13 ŠU-za ^{giš}PA-an da-a-aš I [-NA GIR.MEŠ-ŠU-ma-za ^{kuš}E.SIR. HI.A-uš]

- 14 li-li-wa-an-du-uš IM.M EŠ-uš (šar-ku-it)]
 15 na-aš-kán ^{uru}Úr-ki-ša [(-az URU-za ar-ha i-ia-an-ni-iš)]
 16 na-aš i-ku-un-ta 1[ú (-ú-li-kán an-da a-ar-aš)]
 (B 13 b) nu-kán[x x]i-ku-un-ta lu-ú[-li a]n-da
 14 šal-li-iš ^{na}4pí-ru-na[-aš] ki-it-ta-ri
 15 na-aš da-lu-ga-aš-ti 3 KAS.GÍD pal-ha-aš-ti[-ma-aš xKAS.GÍD]
 16 1/2 KAS.GÍD-ia kat-ta-kan ku-it har-zi nu-kán [...(?)]
 17 ZI-an-za pa-ra-a wa-at-ku-ut na-aš-za-aš ^{na}4p[í-ru-ni]
 18 [kat]-ta-an še-eš-ta nu-uš-ši-kan LU-na-tar an-da[-an(?)]
 19 [..... na-a]n-za-an-kán 5-SU da-a-aš
 20 [nam-ma-ma-an(?)-z]a-an-kán 10-SU da-a-aš
 21 [.....-]ku-pa-e-ni d[a-a-a]š
 22 (kırık)
 (yaklaşık 30 - 32 satır kayıp)

Sütun II:

- 6 [.....^dKu-mar-bi-i]š D [INGIR.MEŠ-aš]ad-da-aš
 e-eš-zi
 7 [.....]x ^dKu-mar-bi-in a-uš-ta
 8 [.....]a-ru-ni i-ia-an-ni-eš
 9 [(nu ^dIm-pa-lu-ri-iš)] INIM.MEŠ-ar a-ru-ni EGIR-pa
 10 [(me-mi-iš-ki-u-w a-an (d))]a-a-iš EN-IA-mu-kán ku-it
 11 [.....]-at nu-za-kán a-ru-na-an ta-pu-ša
 12 [.....]-kán x-x ša-ku-wa-ia-nu-un
 13 [.....^dK]u-mar-bi-iš DINGIR.MEŠ-aš ad-da-aš
 e-eš-zi
 14 [ma-a-an a-ru-na-aš ^dIm-pa-l]u-ri-ia-aš INIM.MEŠ-ar IS-ME
 15 [(nu a-ru-na-aš ^dIm-pa-lu-ri)-i]a EGIR-pa me-mi-iš-ki-u-wa-
 an da-iš

- 16 [(^dIm-pa-lu-ri) SUKKAL-IA INIM.MES]-ar-ta ku-i-e
 17 [me-mi-iš-ki-mi nu-mu INIM.MEŠ-aš] GEŠTUK-an pa-ra-a
 18 [la-ga-a-an har-ak(?)nu(?)i-it(?)ki]-i da-aš-ša-u-wa
 19 [INIM.MES-ar A-NA ^dKu-mar-bi pi-an] me-mi
 C 7 nu i-it A-NA ^dKu-mar-b[(i me-mi)]ku-wa-at-wa
 8 É-ri IGI-an-da ka[r-tim-mi-i]a-u-wa-an-za ú-it
 9 nu-wa É-ir kat-kat-te [(-ma-aš e)]-ep-ta SAG.GÌM.ÌR.MEŠ-ia
 10 na-aḥ-ša-ra-za e-ep[(-ta tu)]-uk-wa IGI-an-da
 11 ḡiš ERIN-pí ka-ru[(-ú du-wa)]-ar-na-an
 12 UTÚL.ĤI.A-ia-at-ta I GI-an-da ka-ru-u za-nu-wa-an
 13 [(tu-uk-ma)-w]a IGI-an[(-da UD.KAM)]-ti MI.KAM-ti-ia
 14 lu.meš NAR-m[a(?) (GIŠ)].^dIN[(ANNA.ĤI.A)] me-na-aḥ-ḥa-an-da
 15 ti-iš-ša-an h[(ar-kán-zi ša-r)]a-a ti-i-ia
 16 nu I-NA É-IA a[(r-ḥa e-ḥu)]
 17 na-aš ša-ra-a ti[(-i-ia-at ^dKu)]-mar-bi-iš
 18 nu-us-si ^dIm-pa-lu-r[(i-is pí-ra-an i-ia-at-ta-at)]
 19 ^dKu-mar-bi-iš(-) ma [.....]x x
 20 na-aš i-ia-an-ni-ia[-at]^dKu-mar[-bi-iš]
 21 na-aš-kan a-ru-na-aš [(É)]-ri an-da [(pa-it)]
 22 nu a-ru-na-aš IQ-BI A-NA ^dKu-mar-bi-wa
 23 ḡiš ḥa-aš-ša-al-li [(a)]-ša-an-na ti-ia-an-du
 24 ḡiš BANŠUR-un-ma-w[a-aš-ši] pí-ra-an ti-ia-an-du
 25 a-da-an-na-wa-aš-š[i a]-ku-wa-an-na u-da-an-du
 26 KAŠ-eš-šar-ma-wa-aš-š[(i a-k)] u-wa-an-na u-da-an-du
 27 lú.meš MU UTÚL.ĤI.A [(ú-te)]-er lú.meš QA.ŠU.DU₈.A-ma-aš-ši
 GEŠTIN.KU₇
 28 a-ka-wa-an-n[(a ú-t)]e-er l-ŠU e-ku-ir 2-ŠU e-ku[(-ir)]

- 29 3-ŠU e[(-ku-ir)] 4-ŠU e-ku-ir 5-ŠU e-ku-ir
 30 6-ŠU [(e-ku-ir 7)]-ŠU e-ku-ir nu ^dKu-mar-bi-iš
 31 A-NA [(^dMu-ki-ša) -nu ^{lú}ŠUKKAL-ŠU me-mi-iš-ki-u-wa-an
 [da-a-iš]
 32 ^dM[u-ki-ša-nu]^{lú} SUKKA L-IA me-mi-an-da ku-in me-ma-a[(h-hi)]
 33 n[(u-mu G)ESTUK-an pa-ra-a]e-ep ŠU-za ^{giš}PA-an da-a
 34 [I-NA ĞIR.MEŠ-KA-ma-za ^{kuš}]É.SIR.ĤI.A-uš šar-ku-i nu i-i[t]
 35 [.....]nu-kan A.ĤI.A-na-aš an-d[a]
 36 [nu-kán(?)ke-e ud-da-a]-ar A.ĤI.A-aš pí-ra-an [me-mi]
 37 [..... ^dKu]-mar-bi (-)....
 (kırık)

Sütun III-IV:

(20 satır eksik)

- 6 NA₄-aš NA₄-an na[-....
 7 na-an ħa-aš-ša-nu-uš[-....
 8 ^{na}₄pí-ru-na-aš ar-ħa[...
 9 DUMU ^dKu-mar-bi-la-lu-x[...]
 10 ħa-aš-ša-nu-e-ra-an SAL.M[EŠ...
 11 nu ^dGUL-šu-uš ^dM[AĤ.ĤI.A-uš DUMU-an kar-pí-ir na-an-kán
 A-NA ^dK]u-m[ar-bi]
 12 gi-nu-wa-aš ha-la-a-i[r ^dKu-mar]-bi-iš-za a[-ši] DUMU.
 NITA-an
 13 du-uš-ki-iš-ki-u-wa-an da-a[-iš na]-an ku-un-ke-eš-ki-u-
 wa-an d[a-a-iš]
 14 nu ša-ne-ez-zi ŠUM-an[x x p]é-eš-ki-u-wa-an da-a-iš
 15 ^dKu-mar-bi-iš-za PA-NI Z[I-ŠU me-mi-i]š-ki-u-wa-an da-a-iš
 16 ku-it-wa-aš-ši-kán ŠUM-an [te-eħ-ħi ^d]GUL-šu-uš-wa-mu
^dMAĤ.ĤI.A-uš

- 17 ku-in DUMU-an ŠUM-ir nu-wa-r[a-aš-kán(?)] NI.TE-az ar-ḥa
gišš^ši-ia-tal
- 18 ma-a-an wa-at-ku-ut pa-id-d[u-wa-aš(-š^ši?)]-ša-a]n ^dUL-li-
kum-mi ŠUM-an e-eš-du
- 19 nu-wa-ra-aš-kán ne-pí-š^ši[LUGAL-iz-na]-an-ni UGU pa-id-du
- 20 nu-wa-kán ^{uru}Kum-mi-ia-an URU[-an ša-n]e-ez-zi-in GAM
ta-ma-aš-du
- 21 ^dIM-an-ma-wa GUL-ah-du nu-wa-r[a-an i]z-za-an GIM-an ar-
ha pu-us-sa-id-du
- 22 la-la-ku-e-ša-an-ma-wa-ra-an[-kán GIM-an]GIR-it an-da
pa-š^ši-ḥa-id-du
- 23 ^dTa-aš-mi-š^šu-un-ma-wa ḥa-aḥ-ḥa[-ri-in G]I-an ma-a-an ar-
ḥa za-aḥ-re-ez-ki-id-du
- 24 DINGIR.MEŠ^š-ma-wa-kán ḥu-u-ma-an-du-uš[ne-pí-š^š]a-az GAM
MUŠEN.ḤI.A GIM-an iš-ḥu-wa-a-ú
- 25 nu-wa-ra-aš dan-na-ru-uš DUG.UTUL.ḤI.A-u[š^š GIM-an]ar-ḥa
du-wa-ar-ni-eš-ki-id-du
- 26 ma-a-an ^dKu-mar-bi-iš^š INIM.MEŠ^š-ar me-m i-ia-u-wa-an-z i
zi-i]n-ni -it
- 27 nu-za PA-NI ZI-Š^šU me-mi-iš^š-ki-u-wa-an[da-a-iš^š ku-e-d]a-
ni-wa-ra-an
- 28 pí-ih^h-ḥi a-š^ši DUMU-an ku-iš^š-wa-ra-an-za-an[da-a-i nu-wa-
ra]-an
- 29 up-pí-ia-aš-š^šar DÙ-zi nu-wa-ra[-.....]x x [x]x x x x
- 30 nu-wa-ra-an-ka[n MI-i]KI-pí-ia an-d[a ku-iš^š(?)pí-e-d]a-
i [...(?)]
- 31 nu-wa-ra-an[ne-pí-ša]-aš^š ^dUTU-uš^š ^d[XXX-aš-ša 1]e-e u-wa-
a[n-z]i

- 32 le-e-m[a-wa-ra-an a-uš]-zi ^dIM-aš ^{uru}Kum-m[i-ia-aš]
UR.SAG-li-uš LUGAL-uš
- 33 nu-w[a-r]a-an-kán le-e ku-en-zi le[-wa-ra]-an a-uš-zi
- 34 ^dISTAR-iš ^{uru}Ni-nu-wa-aš SAL.LUGAL-aš tar-x-x-kán-ta-aš
SAL-aš
- 35 [n]u-wa-ra-an ḥa-aḥ-ḥa-ri-in GI-an G[I]M-an ar-ḥa le-e
- 36 z[a-a]ḥ-ḥu-re-eš-ki-iz-zi
- 37 ^dKu-mar-bi-iš A-NA ^dIM-p[a]-l[u-r]i me-mi-iš-ki-u-wa-an
da-a-iš
- 38 ^dIm-pa-lu-ri INIM.MEŠ-ar[-ta] ku-e me-mi-iš-ki-mi
- 39 nu-mu ud-da-na-aš GEŠTUK-an p[a-ra-a] la-ga-a-an har-ak
ŠU-za
- 40 ^{giš}PA-an da-a I[-N]A [GÌR.MES-K]A-ma-za ^{kuš}E.SIR.ḤI.A-uš
li-li-wa-an-du-uš
- 41 IM.MEŠ-uš šar-ku[-i nu] ^dIr-ši-ir-ra-aš GAM-an i-it
- 42 nu ki-i da-aš-ša[-u-wa] INIM.MEŠ-ar ^dIr-ši-ra-aš pí-an
me-mi
- 43 u-wa-at-ten ḥal-z[i-es]-ša-i-wa-aš-ma-aš ^dKu-mar-bi-iš
DINGIR.MEŠ-aš ad-da-aš
- 44 DINGIR.MEŠ-aš par-na I[NIM-n]i-ma-wa-aš-ma-aš ku-e-da-ni
ḥal-zi-eš-ša-i
- 45 [x] x x [.....n]u-wa hu-u-ta-ak ú-wa-at-ten
- 46 [na-an-za(?) ^dIr-si-ir-ri-u]š da-an-zi DUMU-an na-an a-
pu-u-uš
- 47 [pe-e-da-an-zi MI]-i KI-pí ^dIr-ši-ir-ri-uš-ma-kán
- 48 [.....]SAG.LI.ḤI.A-us Ū-UL-ma-aš šal-la-ia-aš
- C III 4 [..... nu GIM-an(?)] ^dIm-pa-lu-ri-i[š]
- 5 [ud-da-a-ar iš-ta-ma-aš-t]a(?) ŠU-za ^{giš}PA-an [da-a-aš]

- 6 [I-NA GÌR.MEŠ-ŠU ^{kuš}E.SIR.HI.A-u]š šar-ku-it
7 [na-aš-kán(?) pa-ra-a(?) i-ia-a]t-ta-at ^dIm-pa-lu-ri-iš
8 [na-aš-kán ^dIr-ši-ir]-ra-aš an-da a-ar-aš
-
- 9 [nu ^dIm-pa-lu-ri-iš ud]-da-a-ar A-NA ^dIr-ši-ir-ra-aš
10 [EGIR-pa me-mi-iš-ki-u-w]a-an da-a-iš u-wa-at-ten-wa
11 [ḥal-zi-eš-ša-i-wa-aš-m]a-as ^dKu-mar(-bi)-iš DINGIR.MEŠ-
aš at-ta-aš
- 12 [ḥa-zi-eš-ša-i(-ma-va)-a]š-ma-aš ku-e-da-ni me-mi-ia-ni
13 [nu-wa-ra-an(?) (Ú-UL ša-ak)-te]n(?) nu-wa nu-un-tar-nu-
ut-ten ú-wa-ten
- 14 [(nu GIM-an) ^dIr-š]i-ir-ri-uš INIM.MEŠ-ar iš-ta (-ma-šir)
15 [na-at nu-un-tar-nu-ir l]i-li-wa-aḥ-ḥi-ir
16 [na-ai ^{giš}ŠU.A-az ša-ra-a a-ra]-e-er na-at l-an-ki
17 [(šar-ri-ir) nu-kán IT]-TI ^dKu-mar-bi e-ri-ir
18 [(nu ^dKu-mar-bi-iš) ^dI]r-si-ir-ra-aš
19 [me-mi-i(š-ki-u-wa-an)] da-a-iš
-
- 20 [ku-u-un-wa-za(?) DUMU-an(?) d(a-a)]t-ten nu-wa-ra-an [šu-]
up-pe-e[(š-šar)]
- 21 [i-ia-at-te(n nu-wa-ra-an)] MI-i KI-pi pe-e-ta-at[-(t)en]
22 [nu-u(n)-t(ar-nu-ut-ten-wa li-l)]i-wa-aḥ-ten
23 [(nu-wa-ra-an-kán A-NA ^d) Ú-pé-el-lu-ri
24 [(ZAG-ni ^{uzu}ZAG.LU-ni ^{giš}ŠU)] .I ti-ia-at-ten
25 [(I-NA UD.1.KAM-wa-ra-aš AM-MA)]-DU par-ga-u-e-e (š-kad-
da-ru)
26 [(I-NA ITU.1.KAM-ma-wa-ra-aš IK)]U-an par-ga-u-e [(-eš)-
kad-d(a-ru)]
27 [(SAG.DU-i-ma-wa-aš-ši-kán k)]u-iš NA₄-aš

- 28 wa-al-ha-an-ni-iš-kat-ta-ri
- 29 nu-wa-ra-aš IGI.ĤI.A-i wa-aš-ši-ia-at-ta-ru
- A IV 6 nu GIM-an ^dIr-ši-ir-r[u-uš IN] IM.MEŠ-ar iš-ta-ma-aš-
šir
- 7 nu-kán A-NA ^dKu-mar-b[i DUMU-an] gi-nu-wa-az ar-ha da-a-ir
^dIr-si-ir -ru-uš-ma(?)
- 8 DUMU-an kar-pí-ir nu-u[š-ma-ša-an-k]an ^{uzu}GAB-i an-da TUG-
an GIM-an
- 9 ta-ma-aš-ši-ir na-an IM.M[EŠ(?) GIM-a]n(?) kar-pí-ir na-
an-kán A-NA ^dEl-le-el
- 10 gi-nu-wa-aš ĥa-la-a-ir nu ^d[El]-la-al-lu-uš IGI.ĤI.A-wa
kar-ap-ta
- 11 nu-za DUMU-an ša-ku-iš-ki-iz-z i DINGIR-LIM-an-ni-ia-aš
pí-an a-ra-an-za
- 12 NÍ.TE-aš-ma-aš-ši NA₄-aš ^{na}4ku[-un-k]u-nu-uz-zi-ia-aš
DÛ-an-za
- 13 nu-za ^dEl-li-lu-uš PA-NI Z[I-Š]U me-mi-iš-ki-u-wa-an da-
a-iš
- 14 ku-iš-wa-ra-aš a-ši DUMU-aš ku[-in] nam-ma šal-la-nu-e-
er ^dGUL-šu-uš
- 15 ^dMAĤ.MEŠ-uš ku-iš-wa-ra-aš [nam-ma] uš-ki-iz-zi šal-la-
ia-aš DINGIR.MEŠ-aš
- 16 da-aš-ša-u-e-eš za-aĥ-ĥa-u[š nu-w]a(?) Ú-UL ku-e-el-ga
- 17 ŠA ^dKu-mar-bi-pat-wa-ra-a[t i-da]-lu-tar ^dKu-mar-bi-iš-wa
GIM-an ^dIM-an
- 18 šal-la-nu-ut IGI-an-da-ma-wa-a[š-ši (ka)]-a-an ^{na}4ku-un-
ku-nu-uz(-zi)-in
- 19 tar-pa-na-al-li-in šal-la[-nu-ut]

- 20 ma-a-an ^dEl-li-lu-uš INIM [.MEŠ-ār me-mi-ia-u-wa-an-zi zi-in-ni-it(?)]
- 21 nu-kán DUMU-an A-NA ^dÚ-pe-e [(l-lu-r)]i ZAG-ni ^{uzu}ZAG.LU-ni ^{giš}[šī-ia-tal ti-i-e-er(?)]
-
- 22 šal-li-iš-ki-iz-zi-ia-aš ^{na}4ku-un-ku-nu-uz-zi-iš na-an da-aš-ša-mu-uš
- 23 x x (x) [(s)]al-la-nu-us-kan-zi INA UD.1.KAM-ia-aš l AM-MA-DU par-ki-iš-kat-ta-ri
- 24 [(I-NA ITU.1.KAM-ma-aš l IKU-an)] par-ki-iš-kat-ta-ri SAG. DU-ma-aš-ši-iš-ša-an
- 25 [(ku-iš NA₄-aš wa-al-ḥi)-i]š-ki-it-ta-ri na-aš IGI.ḤI.A-wa-aš
- 26 [wa-aš-ši-ia-at-ta]-ri
-
- 27 [(ma-a-an I-NA UD.15.KAM ti)-ia-at(?) n]u NA₄-aš par-ki-iš-ta na-aš-kán a-ru-ni gi-nu-wa-aš
- 28 [(^{giš}šī-ia-tal G)IM-an ar-ta-a]t ú-i-te-na-za-aš-kán ar-ḥa ú-it NA₄-aš
- 29 [(na-aš par-ga-aš-ti pí)-.....]x ma-a-an nu-uš-ši-kán a-ru-na-aš
- 30 [.....(iš-ḥu-uz-zi-ia-aš pí-d)]i TUG-aš ma-a-an an-da pe-e-da-an-za
- 31 [(:ma-al-da-ni-ša-aš GIM-an k)a]r-pe-eš-ki-it-ta-ri NA₄-aš nu-kán ne-pí-si UGU
- 32 [(^{e.meš}ka-ri-im-nu-uš-ku-un)]-tar-ra-an-na an-da u-e-mi-iš-ki-iz-zi
-
- 33 [(nu-kán ^dUTU-uš ne-pí-ša-az) kat-ta š]a-ku-wa-it nu-za ^dUl-lu-kum-mi-in ša-ku-iš-ki-iz-zi

- 34 [(^dUl-lu-k um-mi-ša-za(?)) (ne-pí-ša)]-an ^dUTU-un ša-ku-iš-ki-iz-zi nu-za ^dUTU-uš
- 35 [PA-NI ZI(-ŠU me-mi-iš-ki-u-wa)-an da-a-iš (ku-iš-w)]a-kán DINGIR-LUM nu-tar-ri-ia-aš a-ru-ni an-da
- 36 [ar-ta-ri(?) (nu-wa-aš-ši NI.TE.MEŠ-aš x)-...]x DINGIR. MEŠ-aš U-UL ta-ak-ki
-
- 37 [(ne-pí-ša-aš ^dUTU-uš).....(wa-aḥ-nu-u)]t na-aš-kán a-ru-ni pa-ra-a pa-it
- 38 [(nu ma-a)-an ^dUTU-u]š [a-ru-ni pa(-ra-a a-ar-a)]š ^dUTU-za ŠU-an SAG.KI-iš-ši pí-an e-ep-ta
- 39 [.....]x x[.....]x nu-uš-ši TUKU.TUKU-at-ti pí-an
- 40 [x x ta-me-u[m-ma-aḥ-ta-at
-
- 41 [GIM-a]n(?) ne-pí-ša[-as ^dUTU-uš NA₄-an] a-uš-ta nu ^dUTU-uš kal-ma-ru-uš
- 42 [d]a-a-an EGIR-p[apa/sa]-ra-a i-ia-an-ni-eš
- 43 na-aš ^dIM-ni GAM-an i-i[a-at-ta-at nu ma-a-an(?)]^dUTU-un IGI-an-da a-uš-ta
- 44 nu ^dTa-aš-mi-šu-uš [me-mi-iš-ki-u-wa-a(n da-a-i)]š ku-it-wa-ra-aš
- 45 u-iz-zi AN-aš ^dUTU-u [(š KUR-e)-aš LUGAL-uš(?) (u-iz-zi)-m]a-wa-ra-aš ku-e-da-ni
- 46 me-mi-ia-ni nu-wa me-mi-ia-a[(š)] n[a-ak-ki-iš(?) Ú-UL-m]a-wa-ra-aš ar-ḥa p[e-e]š-ši-ia-u-wa[(-aš)]
- 47 da-aš-šu-uš-wa-ra-aš ḥal-lu-wa-iš da-aš-šu-uš[-ma-va-ra-as] za-aḥ-ḥa-a-iš
- 48 ne-pí-ša-aš-ma-wa-ra-aš har-nam-ni-ia-aš-ha-aš ŠA
- [(KUR-TI-ma)] -wa-ra-aš ka-aš-za aq-qa-tar-ra
-

- 49 ^dIM-aš A-NA ^dTa-aš-mi-šu [-uš] me-mi-iš-ki-u-wa-an da-a-
i [(ša)]-ša-an-na-aš-ši ^{giš}ŠÚ.A-an
- 50 ti-ia-an-du a-da-an-na-ma-aš-ši ^{giš}BANŠUR-un u-nu-wa [-an]
-du
-
- 51 ku-it-ma-an e-ni-eš-ša-an me-mi-iš-ki-ir ^dUTU-uš-ma-aš-
ma-aš [x x]x ti-ia-at
- 52 a-ša-an-na-aš-ši ^{giš}ŠÚ.A-an ti(-i-e-er) na-aš-za Ú-UL
[e-ša]-at a-da-an-na-aš-ma-aš-ši
- 53 ^{giš}BANŠUR-un u-nu-e-er nu-kán pa-ra-a Ú-UL ša-li [-ik-t]a
GAL-in-ši
- 54 pí-e-er nu-uš-ša-an pu-u-ri-in Ú-UL da-a-iš
- 55 [n]a-aš ^dIM-aš ^dUTU-i EGIR-pa me-mi-iš-ki-u-wa-an-da-a-iš,
^{lu}ŠÀ.TAM [-x HUL]-lu-uš [^{giš}ŠÚ.A-an(?)]
- 56 [ku-i]š da-a-iš nu-za UL e-ša-at LU.BANŠUR-aš HUL-lu-uš
[^{giš}BANŠUR-un(?) ku-iš]
- 57 [da]-a-iš nu-za Ú-UL e-za-at-ta ^{lu}QA.ŠU-DU.A-aš HUL-
l[u-uš GAL-in(?)]
- 58 ku-iš pa-a-iš nu Ú-UL e-ku-ut-t[a]

(I.tabletin sonu)

Altyazı: A(95 sol kenar): (1) DUB.1.KAM SİR ^dUL-li-kum-m[i..]

(2) [...]x-ma-ú

C (MGK 9 IV 14): DUB.1.KAM ^dUL-li-ku[m-mi.....]

II. Tablet

A : İkinci tabletin hiç bir sureti korunmamış;

B : XXXIII 87 + 113 + MGK 12 + 14;

C : XXXIII 92

Sütun I:

- 1 [.....]x[x x]-e-da-ni me-mi-n[i] x[...]
- 2 [ke-e-wa(?) INIM.MEŠ(?) ma-a-an(?)]^dIM-aš IŠ-ME nu-wa-aš-ši kar-tim-mi-at-t[i]
- 3 [pí-ra-an x-x ta-me-u]m-ma-aḫ-ta-at nu-wa ^dIM-aš
- 4 [A-NA ^dUTU SA-ME-E EGIR-pa] me-mi-iš-ki-u-wa-an da-a-iš
- 5 [.....]ša-ni-iz-zi-iš-du nu-wa-za e-ez-za
- 6 [.....]x an-da ša-ne-ez-zi-iš-du nu-wa
- 7 [.....]x(-)pi-ia e-ku-ma-wa nu-wa-za ha-aš-ši-ik
- 8 [nu-wa-kán(?) ša-ra-a ti-i]a nu-wa-kan ne-pí-ši ša-ra-a i-i[t]
- 9 [nu ke-e INIM.MEŠ ma-a-an(?)] is-ta-ma-aš-ta ^dUTU ŠA-ME-E
- 10 [nu-uš-ši-kán(?) ZI-z]a(?) an-da du-uš-kat-ta-at
- 11 [.....]x ša-ne-ez-zi-iš-ta [nu-za(?) e]-ez-za [-at-ta(?)]
- 12 [.....]x ša-ni-iz-zi-e-eš-ta nu e [-ku]-ut-ta
- 13 [nu-kán ^dUTU-uš(?) ša-ra]-a ti-ia-at na-aš-kán ne-p[í-š]i ša-ra-a pa-it
- 14 [A-NA ^dUTU]ŠA-ME [-E-ma E]GIR-an-da ^dIM-as ZI-ni pí-ra-an

- 15 [ḥa-at]-ta-tar da-aš[-ki-iz-zi(?) nu]-uš-ma-aš-kán ^dIM-
aš ^dDa-aš-mi-šu-uš-š[a]
- 16 Š[U-z]a ap-pa-an-da-at n[a-at-ša-an(?) IŠ-T]U ^eku-un-
tar-ra
- 17 IŠ-TU É.DINGIR-LIM pa-ra-a [(u-e-er)....] ^dIŠTAR-iš-ma-
kán AN-az
- 18 UR.SAG(?) -an-na-az ar-ḥa u[(-it) (nu-za ^dI)] ŠTAR-iš ZI-ni
19 EGIR-pa me-mi-iš-ki -iz-zi ku-wa-pí[(-wa-ra-at)] an-da-an
píd-da-iš-kán-z[i]
- 20 2 lú.meš AT-ḤU-TIM na-aš-kán w[a-al-li-w]a-al-li-ia-aš
21 ti-ia-at ^dIŠTAR-iš nu A-NA 2 [AT-ḤU-TI-Š]U(?) pí-ra-an ša-
ra-a
- 22 ti(?) -i-ia-at nu-uš-ma-aš-kán ŠU-az ap-pa-an[-d]a-at
23 na-at-kán I-NA ^{hur.sag}ḥa-az-zi-ia ša-ra-a pa-a-ir
24 nu-kán LUGAL ^{uru}Kum-mi-ia IGI.ḤI.A-in ti-iš-ki-iz-zi
25 nu-wa-kán IGI.ḤI.A-in te-iz-ki-iz-zi :ša-pí-id-du-wa
26 ^{na}4ku-un-ku-nu-uz-zi nu:ša-pí-id-du-wa-an ^{na}4ŠU.U-in
27 a-uš-ta nu-uš-ši kar-tim-mi-ia-al-ti pí-ra-an x-x-x
28 ta-me-um-me-iš-ta
-
- 29 [nu-za(?)] ^dIM-aš da-ga-an e-ša-at nu-uš-ši-kán iš-ḥa-aḥ-
ru
- 30 [pa-ra]-a PA₅.ḤI.A-uš ma-a-an ar-ša-an-zi nu ^dIM-aš IGI.
ḤI.A-wa
- 31 [iš-h]a-aḥ-ru-wa-an-za me-mi-ia-an me-mi-iš-ki-iz-zi ku-
iš-wa-ra-an
- 32 [nam-m]a uš-ki-iz-zi u-ni-ia-aš(?) ḥal-lu-wa-in nu-wa
ku-iš nam-ma

- 33 [za-a]ḥ-ḥi-iš-ki-iz-zi nu-wa-ra-aš ku-iš nam-ma uš-ki-iz-zi
- 34 [u-ni(?)]-ia-aš na-aḥ-šar-a -du-uš nu ^dIŠTAR-iš A-NA ^dIM
- 35 [EG]IR-pa me[-mi]-iš-ki-iz-zi ŠEŠ-IA ma-al-wa-za te-pu-ia
- 36 Ú-UL [ša-a]k-ki UR.SAG-tar-ma-aš-ši lo-pa pí-ia-an
- 37 [x]x[x x x]-ia-wa-aš-ma-aš ku-in DUMU-an ḥa-aš-ša-an-zi
- 38 [.....] a x x[x]ma-a-al U-UL ša-ak-ti
- 39 [.....] x x x x I-NA ŠÀ É ^dA-a e-šu-u-en
- 40 [.....] LÚ-iš e-šu-un[z]i-ik -m a-an-wa-za
- 41 [.....] x nu pa-a-i-mi
- 42 [.....] x x[.....]

(iki satır kayıp)

Sütun II: (B = MGK 12 II)

(25 satır eksik)

- 5 nu-za iš-ha-mi-iš-ki-iz-zi ^dIŠTAR-iš nu-za-kán ŠA A.AB.BA
- 6 a-ku-un ^{na}4pa-aš-ši-la-an-na an-da zi-ik-ki-iz-zi
- 7 nu-kán a-ru-na-az ar-ḥa šal-li-iš ḥu-un-ḥu-eš-na[-aš]
- 8 GAL-iš ḥu-un-ḥu-eš-na-aš A-NA ^dIŠTAR me-mi-iš-ki-iz-zi
- 9 ku-e-da-ni-wa-za me-na-aḥ-ḥa-an-da iš-ḥa-mi-iš-ki-ši
- 10 ku-e-da-ni-ma-wa-za me-na-aḥ-ḥa-an-da KAXU-iš IŠ-TU I[M..]
- 11 šu-un-ni-eš-ki-ši LÚ-iš-wa du-ud-du-ud-mi-ia-an-za nu-wa [Ú-UL]
- 12 iš-ta-ma-aš-z[i IG]I.ḤI.A-wa-ma-wa-ra-aš da-su-wa-an-za
- 13 nu-wa Ú-UL a-uš-zi nu-wa-aš-ši ka-ri-ia-aš-ḥa-aš NU G[AL]
- 14 ar-ha-wa i-ia-an-ni ^dIŠTAR nu-wa-za ŠEŠ-KA an-da [ú]-e-mi-ia
- 15 ku-it-ma-an-wa-ra-aš na-a-wi ḥa-aš-ta-li-iš-zi

- 16 ku-it-ma-an-wa-aš-ši ŠA ŠAG.DU GUL-GUL-LA-DU na-a-wí
 17 ha-tu-ki-iš-zi
 18 nu GIM-an ^dIŠTAR-iš e-ni-eš-ša-an IŠ-ME nu-ká[n.....]
 19 ar-ḥa ki-iš-ta-nu-ut ^{giš}BALAG.DI-ma gal-gal-t[u-u-ri]
 20 ar-ḥa pe-eš-ši-ia-at GUŠKIN.ḪI.A-ma-za [.....]
 21 nu u-e-eš-ki-u-wa-an-za [....]x x x x[.....]
 22 i-ia-an-ni-eš nu-x [.....]
 (iki veya üç satır eksik)

Sütun III: (B=MGK 12 III ; Otten, MGK s. 22-24)

(yaklaşık 8 satır kayıp; 1. ve 2. satır yıpranmıştır)

- 3 ŠA.GAL.ḪI.A im-mi-ia-an-du nu Ì.DÜG [.GA pe-e-da-an-d]u
 4 nu ŠA ^{gud}Še-ri-šu SI.HI.A-ar iš-ki-i[a-a]n-du
 5 ŠA ^{gud}Ti-el-la-ma KUN-an IŠ-TU GUŠKIN ha-liš-ši-an-du
 6 ^{uzu}PU-DU-ma wa-aḥ-nu-wa-an-du nu-uš-ma-aš da-aš-ša-u-wa
 7 an-dur-za ar-nu-wa-an-du a-ra-aḥ-za-ma ^{giš}ḥar-ša-an-da
 na-ḥi-ti[]
 8 KALAG.GA-uš NA₄.ḪI.A-uš tar-na-an-du ḥar-ši-ḥar-ši-ma
 pa-ra-a
 9 ḥal-zi-ia-an-du ku-e-uš-kan A-NA 90 IKU-ni ^{na}4pı-ru-ni
 [-is(?)]
 10 par-aš-ša-nu-uš-kán-zi 8 ME-ma wa-aš-ša-an-zi ḥe-e-uš
 11 IM.MES-uš ḥal-zi-ia-an-du wa-an-ti-ma-aš-ma ku-iš KALAG.
 GA-ia[]
 12 wa-an-te-eš-ki-iz-zi na-an-kán še-šu-wa-aš É.ŠÀ-na-aš
 13 pa-ra-a u-da-an-du nu-kan ^{giš}MAR.GÍD.DA.ḪI.A pa-ra-a
 ti-an-du
 14 nam-ma-at ḥa-an-da-ai :ti-iš-ša-a-i nu-mu me-mi-an EGIR-
pa ú-da

- 15 [n]u GIM-an ^dDa-aš-mi-šú-uš INIM.MEŠ IŠ-ME nu nu-un-tar-
nu-ut
- 16 [li-l]i-w a -aḥ-ta nu ^{gud}še-ri-šú-un ú-e-ši-ia-u-wa-an-za
- 17 [u-un-ni-eš ^{gud}T]i-el-la-an-ma IŠ-TU ^{hur.sag}Im-ga-ar-ra
- 18 [u-un-ni-eš na-aš-kán] a-ra-aḥ-zé-ni ^Eḥi-lam-ni an-da
- 19 [.....n]a-aš I.DUG.GA pe-e-da-aš nu ŠA
^{gud}še-ri-š[u]
- 20 [ŠI.ḤI.A-ar iš-ki-ia-at ŠA] ^{gud}Ti-el-la-ma KUN-an
- 21 [IŠ-TU GUŠKIN ḥa-li-iš-ši-i]a-at ^{giš}BU-BU-DU-m[a]
- 22 [.....-]a-nu-ut a-ra-aḥ-za [-ma]
- 23 [^{giš}ḥar-ša-an-da-na-ḥi-ti KALAG.GA-uš N]A₄.ḤI.A-uš tar-
ni-eš[-ki-it(?)]
- 24 [ḥar-ši-ḥar-ši-ma pa-ra-a ḥal-za-a-iš ku-i-e-u]š-kán
A-NA [90 IKU]
- 25 [.....]x-ar-x [.....]
(yaklaşık 17-19 satır kayıp)

Sütun IV (B = MGK 12 IV + 14 + XXXIII 113 IV)

(7 satır yıpranmış durumdadır)

- 8 x x x x [.....]-ša-an-da [.....]x-pí
- 9 1 LI-IM gi-pe-eš [-šar.....z]a-aḥ-ḥi-ia-u-wa-an-z [i..ti-
ia-at
- 10 nam-ma-za Ú-NU-UT M[E an-d]a e-ep-ta ^{giš}MAR.GÍD.DA.ḤI.A-
ia [-za]
- 11 an-da e-ep-ta n[u ne-p]í-ša-za ar-ḥa al-pa^{hi.a} pe-e-da-[aš]
- 12 nu-kán ^dU-aš ^{na}4 [ŠU.U-zi IGI.Ḥ]I.A-in da-a-iš na-an-za-
an ša-ku-wa [-it]
- 13 [n a-aš par-ga-aš-ti x[.....-e]š-ta nu-uš-ši-kán nam-
ma []

- 14 pár-ga-aš-ti 3 ŠU [..... ne-ia-at-ta-at
 15 nu ^dU-aš A-NA ^dD[a-aš-mi-šu me-mi-i]š-ki-u-wa-a[n da]-
 a-iš [.....?]
 16 ^giš_{MAR.GÍD.DA} [.....]x-im [.....
 17 [p]a-a-an-du x [...
 18 x-pa-u-i-wa-za [...
 19 x-za ḫal-zi[-....
 20 [n]a-aš pa-it [...
 21 [ud]-da-a-a[r...
 22 [x-x]-ta-x [...

(Yaklaşık 20 satır eksik)

Altyazı (XXXIII 113, sol kenar): DUB.2.KAM NU TIL SA
 S [IR ^dU₁-li-kum-mi]

III. Tablet

A : XXXIII 106;

E : MGK 15;

E₂ : XXXIII 101;

F : XXXIII 107 + MGK 17

Sütun I:

(Yaklaşık 30 satır eksik)

- 1 [x x] x-x-iš-ki-mi [x]-x ne-pí[-....
 2 nu ma-aḫ-ḫa-an DINGIR.MEŠ me-mi-ia-an iš-t[a-ma-aš-ši-
 ir...(?)]
 3 nu ^giš_{MAR.GÍD.DA.ḪI.A} an-da ḫa-an-ta [-....
 4 ma-ni-ia-aḫ-ḫi-ir ^dAš-ta-bi-iš-kán [...
 5 wa-at-ku-ut na-aš-kán ^giš_{MAR.GÍD.D}[A(-)...
 6 ^giš_{ti-ia-ri-ta ni-ni-in-ki-iš}[-ki-iz-zi(?)...]

- 7 nu te-et-ḫi-eš-ki-iz-zi ^dAš-d[a-bi-iš...]
- 8 nu-kán te-et-ḫi-eš-na-an-za ^dA[š-d/ta-bi-iš...]
- 9 a-ru-ni GAM-an-da tar-na-aš nu ^glš[...]
- 10 ḫa-ni-e-er nu ^dAš-da-bi-iš[...]
- 11 70 DINGIR.MEŠ e-ep-pí-ir nu nam[-ma...]
- 12 Ú-UL tar-aḫ-ta nu-kán ^dA[š-d/ta-bi-iš(?)...]
- 13 70 DINGIR.MEŠ-ia-kán a-ru-ni GAM-a[n-da ma-uš-ši-ir...]
- 14 ^{na}4ŠU.U-zi-iš NÍ.TE.MEŠ(-)x[.....]x-zi[.....]
- 15 nu ne-pi-iš kat-kai-ti-nu-u[t.....]x-aḫ-ta ne-pí-
iš x x[.....]
- 16 [d]a-an-na-ra-an TUG-an [m]a-a[-an.....]-ga-an-ni-it
nu-kán ^{na}4ku-un-ku-n[u-uz-zi-iš(?)]
- 17 [x x]x par-ki-iš[-ta(?).....]x pí-ra-an 1 LI-IM
9 ME-ia KAŠ.GÍ[D...(?)]
- 18 x KAŠ.GÍD(?) x[.....da-ga]-an-zi-pí kat-ta ar-ta-
ri ma[-al-da-ni-ša-aš]
- 19 ma-aḫ-ḫa-an kar-p[í-iš-ki-it-ta-ri ^{na}4ŠU].U-zi-iš nu
^eku-un-tar-ra-an [É.DINGIR-LIM-ia]
- 20 [a]n-da u-e-mi-iš-ki-i[z-zi.....-i]t 9 LI-IM KAS.
GID ^{na}4ŠU.U-zi[-iš(?)...(?)]
- 21 pal-ḫa-aš-ti-iš-ma-aš-ši 9 LI[-IM.....n]a-aš-kán ^{uru}Kum-
mi-ia ^glšKA.GAL-aš[.....]
- 22 ma-a-an ti-ia-at nu-kán ^{na}4ku[-un-ku-nu]-zi-iš ^dHe-pa-
du-un ^eka-r[i-im-mi-ia(?) še-er(?)]
- 23 a-ra-a-iš nu nam-ma ^dHe-pa-du-uš [DINGIR.M]EŠ-aš ha-lu-
ga-an Ú-UL iš-ta-m[a-aš-ta]

- 24 Ú-UL-ma dU-an dŠu-wa-li-ia-at[-t]a-an-na IGI.ĤI.A-it a-
uš [-ta]
- 25 dHé-bad-du-uš A-NA dTa-ki-ti IN [IM.MEŠ] me-mi-iš-ki-u-an
da-a-i [š dU-aš-wa(?)]
- 26 na-ak-ki-in me-mi-an Ú-UL is-ta [-ma-aš-mi] Ú-UL-ma-wa
dŠu-w [a-li-ia-at-ta-aš]
- 27 DINGIR.MEŠ-aš-ša ĥu-u-ma-an-da-aš ĥa-lu-ga [-an iš-ta]-ma
-aš-mi a-ši-wa ku-in dU [l-li-kum-mi-in]
- 28 ^{na}4ku-un-ku-nu-zi-in me-mi-iš-k [an-zi nu(?)]-wa-ra-an-za-
an tar-aĥ-ta ku-wa-a [t-qa]
- 29 am-me-el LÚ-an na-ak-ki-in x[.....]x-an
- 30 [d]He-bad-du-uš A-NA dTa-ki-t [i EGIR-pa(?) me]-mi-iš-ki-
u-an da-a-iš ud-da-a [-ar-mu]
- 31 [iš -ta-ma-aš ŠU-za ^giš [P]A-[a]n d [a-a I-N]A GIR.MEŠ-KA-
ma-za ^{kuš}E.SIR.ĤI.A-uš li-li [-wa-an-du-uš]
- 32 [x].x.MEŠ-uš š [a]r-[ku-i(?)......]x i-it [ku-e]n-
ta-wa-ra-an-kán ku-w [a-at-qa]
- 33 [^{na}4ku]-un-ku-n [u-zi-iš am-me-el LÚ-an dU-an na-ak-k]i-
in LUGAL-un nu-wa-mu me [-mi-an EGIR-pa u-da]
- 34 [ma-a-an-ma dTa-ki-ti-iš INIM.MEŠ iš-ta-ma-aš]-ta nu nu-
un-tar-nu-ut li-l [i-wa-aĥ-ta]
- 35 [.....]x pa-ra-a ĥu-it-ti-ia-a [n-...]
- 36 [.....]pa-iz-zi nu KAS-aš-pát NU GA [L...]
- 37 [.....]-ta nu A-NA dHe-bad-d [u GAM-an u-it]
- 38 [dTa-ki-ti-iš A-NA dHe-bat EGIR-pa me-mi-iš-ki-...-an da]-
a-iš GAŠAN-IA-m [u...]

Sutun II

- 1 [ma-a]-an ^d[Tàš] -mi-šu-uš ŠA ^dU ud-da-a-ar i[š-ta-ma-aš-ta]
- 2 [n]a-aš ša-ra-a hu-u-da-ak a-ra-a-iš ŠU-za ^{g1š}PA-an
[da-a-aš]
- 3 [I]-NA GÌR.MES-ŠU-ma-za ^{kuš}E.SIR.ĤI.A-uš li-li-wa-an-du[-uš IM.MEŠ-uš]
- 4 šar-ku-it na-aš-kán par-ga-u-wa-aš a-u-ri-ia-aš ša-ra-a pa-i[t nu-za A-ŠAR-ŠU]
- 5 A-NA ^dHe-bat me-na-aḥ-ḥa-an-da e-ep-ta te-pa-u-e-wa-mu pí-di pa-u[-.....]
- 6 ku-ut-ma-an-wa-aš-ši MU.KAM.ĤI.A ku-i-e-eš da-ra-an-te eš nu-wa-ra-aš-za ša-ra[-a]
- 7 ti-it-ta-nu-zi nu ma-aḥ-ḥa-an ^dHe-bat-du-uš ^dTaš-mi-šu-un a-uš-ta
- 8 nu-kán ^dHe-pa-du-uš šu-uḥ-ḥa-az kat-ta ma-uš-šu-u-wa-an-zi wa-aq-qa-re-eš [ma]-an
- 9 ti-ia-at ma-na-aš-kán šu-uḥ-ḥa-az kat-ta ma-uš-ta-at na-an ^{šal.meš}SUHUR.LÁL
- 10 e-ep-pir na-an Ú-UL tar-ni-ir nu ma-aḥ-ḥa-an ^dTaš-mi-šu-uš me-mi-an
- 11 me-mi-ia-u-wa-an-zi zi-in-ni-it na-aš-kán a-ú-ri-ia-za kat-ta i-ia-an-ni-eš
- 12 na-aš ^dU-ni kat-ta-an pa-it ^dTaš-mi-šu-uš ^dU-ni EGIR-pa me-mi-iš-ki-u-an da-a-iš
- 13 [k]u-wa-pí-kán an-da-an I-NA ^{hur.šag}Kan-dur-na še-er e-šu-wa-aš-ta-ti

- 14 [ták-ku]-kán an-za-a-aš I-NA ^{hur.sag}kán-dur-na še-er
e-šu-wa-aš-ta-ti
- 15 [da-m] a-iš-ma-wa-kán I-NA ^{hur.sag}La-la-pa-du-wa še-er
e-eš-zi
- 16 [...k]u-wa-pí-pat an-da-an ar-nu-um-me-ni nu-wa-kán
ne-pí-ši še-er LUGAL-uš NU GAL
- 17 [^dTaš-mi-š]u-us ^dU-ni EGIR-pa me-mi-iš-ki-u-an da-a-iš
^dU EN-IA ud-da-a-ar-mu
- 18 [iš-ta-ma-aš] ud-da-a-ar-ta ku-e me-mi-iš-ki-mi nu-mu
ud-da-a-na-aš
- 19 [GESTUK-an pa-ra-a l] a-ga-a-an har-ak e-ḫu pa-a-i-u-e-ni
I-NA ^{uru}Ab-zu-wa MA-HAR ^dÉ-A
- 20 [.....a]n-na-al-la-aš INIM.MEŠ-na-aš tup-pí-
ia-aš EGIR-pa pu-nu-uš-šu-u-e-ni
- 21 [nu-kán ma-a-an A-N]A KÁ É ^dÉ-A pi-ra-an e-ru-u-e-ni nu
^dÉ-A-as ^gIG-aš
- 22 [5-an-ki nu nam-ma] ^dÉ-A-as ^gIG-a-ra-ši-ia-aš 5-an-ki ḫi-
in-ku-e-ni
- 23 [ma-a-an-ma MA-HAR ^dÉ-A e-ru-e-ni nu A-NA ^dÉ-A 15-ŠU
ḫi-in-ku-e-ni
- 24 [nu-kán ar-ḫa A-NA ^dA-a ku-wa-at-qa :wa-aš-du-ma-ti
nu ^dE-A-aš ku-wa-at-qa
- 25 [iš-ta-ma-aš-zi nu-un-(?)]-na-aš ge-en-zu da-a-i nu-un-
na-aš an-na-al-la-an
- 26 [.....]-la ma-ni-ia-aḫ-ḫi
- 27 [GIM-an ^dU-aš ŠA ^dTaš-mi-š]u ud-da-a-ar iš-ta-ma-aš-ta
nu nu-un-tar-nu-ut-ta

- 28 [li-li-wa-aḥ-ta ḡ¹Š]ŠU.A-az ša-ra-a ḥu-u-da-ak a-ra-a-iš
- 29 [^dU-aš ^dTaš-mi-šū-uš]-ša ŠU-za ap-pa-an-ta-at na-at l-an-ki ša [r-ri-ir n]a-at I-NA ^{uru}Ab-zu-u-wa
- 30 [e-ri-ir nu ^dU A-NA]E ^dA-a-pa-it na-aš ḥa-an-te-ez-zi-ia-aš ḡ¹ŠIG-aš 5-ŠU]
- 31 [ḥi-in-ik-ta ḡ¹Ša-ra]-ša-aš 5-ŠU ḥi-in-ik-ta [ma-aḥ-ḥa-an-ma-kán MA]-HAR ^dA-a e-ri-ir
- 32 [na-aš PA-NI ^dÉ-A 15]-ŠU ḥi-in-i[k-ta]
-
- 33 [.....š]a-ra-a ti[-ia-at
- 34 [.....me-mi-iš-ki-u-a]n da-a-iš [...
- 35 [.....^d]E-A-aš x [...
- 36 [.....]x-ši Ú-U[L...
- 37 [.....]-ši ša-a[k-...
- 38 [.....]-zi(-)...
- 39 [.....](-)a-ru[(-)...

(Yaklaşık 50 satır eksik)

F = XXXIII 107 + MGK 17, sütun I(?)

(Başlangıcı kırık)

- 1 [...] x x x [.....] x x [...
- 2 [me]-mi-an ZI[-ni] Ú-UL [...
- 3 ^dÉ-A-aš-za-ká[n] ḥa-ad-da-tar [ZI-ni pí-ra-an da-a-aš]
- 4 na-aš ša-ra-a ti-ia-at n[a-aš... pa-ra-a]
- 5 ^eḥi-i-li pa-it ^dÉ-A[-aš]
- 6 nu-uš-ši DINGIR.M[E]Š ḥu-u-ma-an-te-eš [pí-ra-an...]
- 7 ša-ra-a t[i]-i-e-er ^dU-aš-ma[-aš-ši ^{uru}Kum-mi-ia-aš]
- 8 UR.SAG.HI.A[-u]Š LUGAL-uš pí-ra[-an ša-ra-a ti-ia-at]

- 9 ^dÉ-A-aš [^d]U-an a-uš-ta [nu-uš-ši kar-tim-mi-ia-at-ti]
 10 pí-ra-an [x]x-iš ta-mi[-um-mi-eš-ta]
 11 ^dx [...
 (Devamı kırık)

Sütun III (A)

(Yaklaşık 35 satır eksik)

- 1 ^d[...
 2 nam[-ma...
 3 ŠU-za-at-k[án ap-pa-an-da-at...
 4 ku-it-ma-an-z[a...
 5 du-li-ia-za ar-ḫa ú[-it
 6 na-aš u-e-eš-ki[-iš]-u-an da[-a-iš...
 7 TI-an-za-wa-za e-eš ^dÉ-A x [...
 8 ku-iš pí-ra-an EGIR-pa ú-i[z-zi...
 9 DINGIR.MEŠ-aš-ša wa-ar-šu-la-aš [...
 10 nu-wa-ra-an ku-wa-at za-a-it [...
 11 ^dÉ-A-aš A-NA ^dEl-li[-el me-mi-iš-ki-u-an da-a-iš Ú-UL-
 wa ša-ak-ti ^dEl-li-el]
 12 me-mi-ia-an-na-wa-at-ta [Ú-UL ku-iš-ki u-da-aš Ú-UL-wa-
 ra-an ša-ak-ti ^dKu-mar-bi-iš-wa ku-in]
 13 A-NA ^dU IGI-an-da tar-pa-na-a[l-li-in ša-am-na-it A-ni-
 kan ku-iš ^{na}4ŠU.U-zi-iš an-da]
 14 mi-e-eš-ta nu-wa-ra-aš par-g[a-aš-ti 9 LI-IM KAS.GÍD
 na-aš :ma-al-ta-ni-iš]
 15 GIM-an kar-pí-iš-kat-ta-r[i...
 16n]u tu-uk IGI-a[n-da...

- 17 [.....] ka-ru-ú-i [-li(-)...
 18 [.....] x-ri-ia-aš [...
 19 [^dÉ-A-aš ^dE] l-li-lu-uš-š[a...
 20 [.....] x ^dÉ-A-aš [...
 21 [.....] ḫ-ḫi ku-iš-ka[n...
 22 [.....] x-aš šu-up-pa E[.MEŠ.DINGIR.MEŠ....
 23 ma-a-an ^dÉ-A-aš ud[-d]a[-a-ar me-mi-ia-u-wa-an-zi zi-
 in-ni-it]
 24 na-aš IT-TI ^dÚ-pé-el-lu-ri [pa-it...
 25 nu ^dÚ-pé-el-lu-re-eš IGI.ḪI.A-wa [kar-ap-ta nu-za ^dÉ-A-
 an ša-ku-iš-ki-iz-zi]
 26 ^dÚ-pé-el-lu-ri-iš A-NA ^dÉ[-A INIM.MEŠ me-mi-iš-ki-u-an
 da-a-iš]
 27 TI-an-za-wa e-eš ^dÉ-A ša-r[a-a-ia-aš-kán ti-ia-at nu
^dÉ-A-aš]
 28 A-NA ^dÚ-pé-el-lu-ri TI-tar [EGIR-pa me-mi-iš-ki-u-an
 da-a-iš T[ī-an-za-wa-ra-aš e-eš-du]
 29 ^dÚ-pé-el-lu-ri-iš MI-ia KI[-pí AN-iš-wa-kán K]I-aš ku-
 e-da-ni še-er ú-e-da-an-za
 30 ^dA-a-aš A-NA ^dÚ-pé-el-lu-ri [EGIR-pa me-mi-i]š-ki-u-an
 da-a-iš U-UL-wa ša-ak-ti
 31 ^dÚ-pé-el-lu-ri me-mi-ia-an-na-wa-at-ta Ú-UL ku-iš-ki
 u-da-aš
 32 Ú-UL-wa-ra-an ša-ak-ti ^dKu-mar-bi-eš-wa ku-in nu-ut-ta-
 ri-ia-an DINGIR-LIM-in
 33 DINGIR.MEŠ-aš IGI-an-da ša-am-na-it nu ^dKu-mar-bi-iš
 a-ru-šu-wa-ru-pat ku-it

- 34 ^dU-ni IGI-an-da ag-ga-tar ša-an-ḫi-eš-ki-iz-zi nu-uš-
ši IGI-an-da
- 35 tar-pa-na-al-li-in ša-am-na-iš-ki-iz-zi A-ni-kán ku-
iš ^{na}4ŠU.U-zi-iš
- 36 an-da mi-e-eš-ta Ú-UL-an ša-ak-ti na-aš :ma-al-ta-ni-
eš GIM-an
- 37 ša-ra-a kar-pí-iš-kat-ta-ri nu-kán ne-pí-iš šu-up-pa
· E.MEŠ.DINGIR.MEŠ
- 38 ^dHe-bad-du-un-na an-da iš-tap-pa-aš nu-za ^dÚ-pe-el-lu-
ri-iš ku-it MI-ia-aš KI-aš
- 39 KI.BAD-aš nu-za a-ši nu -ut-t a-ri-ia-an DINGIR-LIM-
in Ú-UL ša-ak-ti
-
- 40 ^dU-pe-lu-ri-iš [A-NA ^dÉ -A EGIR-pa me-mi-iš-ki-u-an
da-a-iš ne-pí-ša-an-mu-kán
- 41 ku-wa-pí da-ga-an-zi-pa-an-na š[e-e]r u-e-te-er nu Ú-
UL ku-it-ki ša-ag-ga-aḫ-ḫu-un
- 42 ú-e-er-ma AN-iš ku-wa-pí te-ka[n-n]a ^u[ru]^{du}ku-ru-uz-
zi-it ar-ḫa ku-e-ri-ir
- 43 nu a-pad-da-ia Ú-UL ša-aq-qa-aḫ-ḫu[-un k]i-nu-na-mu
ZAG-an ku-it-ki
- 44 ^{uzu}ZAG.LU-an GIG-zi nu Ú-UL ša[-a]q-qa-a[ḫ-ḫi] ku-i-
ša-aš a-ši DINGIR-LIM-iš
-
- 45 [m]a-a-an ^dÉ-A-aš ud-da-a-ar iš-ta-ma-aš-ta nu-kán ŠA
^dÚ-pé-lu-ri
- 46 [ZAG-a n]^{uzu}ZAG.LU-an u-e-eḫ-ta nu-kán ^{na}4ŠU.U-iš ^dÚ-
pé-lu-ri-i[a-as]x

- 47 [ZAG-n]i ^{uzu}ZAG.LU-ni ^{giš}ši-ia-at-tal ma-aḥ-ḥa-an ar-
ta-[a]t
-
- 48 [ḏ]É-A-aš ka-ru-u-i-li-ia-aš DINGIR.MEŠ-aš EGIR-pa me-
mi-iš-ki-u-an da-a-iš ud-da-a-ar-mu
- 49 [i]š-ta-ma-aš-ten ka-ru-u-i-li-ia-aš DINGIR.MEŠ-iš ka-
ru-u-i-li ku-i-e-eš ud-da-a-ar ku-i-e-eš
- 50 [š]e-ek-te-ni EGIR-pa-at ḥe-e-eš-ten an-na-al-la at-ta-
al-la ḥu-u-ḥa-da-al-la
- 51 [É]. ^{na}4KIŠIB.ḤI.A nu ka-ru-u-i-li-ia-aš ad-da-aš
^{na}4KIŠIB u-da-an-du
- 52 [na-a]t a-pí-iz EGIR-pa ši-ia-an-du nu-kán ka-ru-u-i-
li-ia ^{urudu}ar-da-a-la
- 53 [pa-r]a-a ti-ia-an-du ne-pí-iš te-kán-na ku-e-ez ar-ḥa
ku-e-ri-ir
- 54 [nu-ká]n ^dUl-lu-kum-mi-in ^{na}4ŠU.U-zi-in GÌR.MEŠ GAM-an
ar-ḥa ar-du[-.....]
- 55 [ḏK]u-mar-bi-iš ku-in DINGIR.MEŠ-na-aš IGI-a[n-d]a
[tar-p]a-[n]a-al-li-in
(Sütunun sonu)

Sütun IV (A)

- 1 [.....] x x [...]
- 2 [x] x x x [...]
- 3 x x x ma x [...]
-
- 4 [ḏ]Tàš-mi-šu-uš-ma [.....] x [...]
- 5 [ḥ]a-li-ia-at-ta-at [.....] x [...]
- 6 [me]-mi-iš-ki-u-an da-a-i[š.....] x-an x [...]

- 7 NÍ.TE-i-wa-aš-ši-kán an [-da x x] x-eš ta-me-um-mi-iš
[-š]a-an ŠAG.DU [-i-ma-wa-aš-ši-kán]
- 8 še-er te-e-da-nu-uš t[a-me-u]m-mi-eš-ta te-eš[-x]-x
- 9 ^dE-A-aš A-NA ^dTaš-mi-šu EGIR-pa me-mi-iš-ki-u-an da-
a-iš pí-ra-an ar-ḥa i-it
- 10 DUMU-mi-it le-e-mu p[í-r]a-an ša-ra-a ar-ta-ti ZI-an-
za-mu-kán an-da i-da-la-u-eš[-ta]
- 11 ak-kán-du[-uš x x MI-i K]I-pi IGI.ḪI.A-it uš-ki-nu-un
na-at SAHAR.ḪI.A-uš
- 12 :gul-lu[-x-x ša-ra-a ku-it-ma]-an a-ra-an-ta-ri
- 13 [^dE-A-aš A-NA ^dTaš-mi-šu] EGIR-pa me-mi-iš-ki-u-an da-
a-iš a-aš-ma-an ḥu-ul-la-nu-un
- 14 [^dU1-lu-kum-mi-in]^{na}4ŠU.U-zi-in na-an i-it-ten za-aḥ-
ḥi-eš-ki-it-ten nam-ma
- 15 [.....]x ^g1šší-ia-at-tal le-e nam-ma ar-
ta-ri ^dTaš-mi-šu-uš
- 16 [.....d]u-uš-ki-iš-ki-u-an da-a-iš nu 3-ŠU
pal-wa-it nu-uš-ša-an ša-ra-a
- 17 [.....iš-t]a-ma-aš-še-er 2-an-ki pal-wa-it nu
^dU-aš uru^uKum-mi-ia-aš
- 18 UR.SAG-iš LUGAL-uš [iš-ta]-ma-aš-ta na-at du-li-ia-aš
pí-di an-da e-ri-ir
- 19 nu DINGIR.MEŠ ḥu-u-ma-an-te-eš A-NA ^dU1-lu-kum-mi
^{na}4ŠU.U-zi GUD.ḪI.A ma-aḥ-ḥa-an
- 20 ú-wa-ia-u-wa-an-zi ti-i-e-er

- 21 ^dU-aš-kán ^{giš}ti-ia-ri-da-aš ša-ra-a ga-ga-aš-ti-ia-aš
ma-a-an wa-at-ku-ut na-aš-kán te-et-ḫi-eš-na-za
- 22 kat-ta a-ru-ni a-ar-aš na-an za-aḫ-ḫi-eš-ki-iz-zi ^dU-
aš ^{na}4ku-un-ku-nu-zi-in
-
- 23 ^{na}4ku-un-ku-nu-zi-iš A-NA ^d[U INIM.MEŠ m]e-mi-iš-ki-
u-an da-a-iš ku-it-ta me-ma-aḫ-ḫi ^dU-ta
- 24 wa-al-ḫi-eš-ki nu-za ZI-aš-ša-aš-š[a(-).....]x-x
an-da-za ar-ta-ri
-
- 25 ku-it-ta me-ma-aḫ-ḫi ^dU-ta [wa-al-ḫi-eš-ki ^dKu-mar-
bi-iš-wa-za ZI-ni ḫa-at-t]a-tar pí-ra-an
- 26 ^{na}4NUNUZ-an GIM-an kiš-an iš-g[a-ri-iš-ki-it am-mu-uk-
wa-kán AN-ši ša-ra]-a LUGAL-iz-na-an-ni
- 27 pa-a-i-mi nu-wa-za ^{uru}Kum-mi-ia[-an URU-an ša-ne-ez-
zi-in É.DINGIR-LIM ^ek]u-un-tar-ra-an-na
- 28 da-aḫ-ḫi DINGIR.MEŠ-ma-wa-kán ne[-pí-ša-az kat-ta
MUŠEN.ḪI.A ma-a-an iš-ḫu]-uḫ-ḫi
-
- 29 [^dU]l-lu-kum-mi-iš A-N[A ^dU EGIR-pa me-mi-iš-ki-u-an
da-a-iš.....]x

ULLIKUMMI ŞARKISI

I. Tablet.

Sütun I: Tabletın yıpranmış olan başlangıcı bir ön-sözü ihtiva etmektedir. Başlangıcı belki genel fikirler teşkil etmekte ve bundan sonra konu bildirilmektedir.

- 1 Bu satır yıpranmış durumdadır.
- 2 İçinde akıl bulunan ruh [.....]
- 3 [.....] alır. Bütün tanrıların babası
- 4 Kumarbi'nin şarkısını söyleyeyim.
- 5 Kumarbi ruhuna akıl alır
- 6 ve bir "fena günü" "kötü insan" olarak büyütür.
- 7 Fırtına tanrısı'na karşı şeytanca planlar yapar.
- 8 ve Fırtına tanrısı'na karşı bir asi büyütür.
- 9 Kumarbi, ruhuna akıl [alır]
- 10 ve onu bir kıymetli taş gibi takar.
- 11 Kumarbi ruhuna akıl alınca,
- 12 derhal tahtından kalktı,
- 13 asayı eline aldı, [ayakların]a
- 14 hızlı ayakkabıları geçirdi.
- 15 Ve Urkiş şehrinden(114) yola çıktı
- 16 ve İkunta'ya vardı.
- 13 Ve [.....] İkunta [.....]
- 14 büyük bir tepenin ucunda
- 15 öyle bir tepe ki uzunluğu 3 mile ve genişliği ...
- 16 yarım mile varır. Fakat aşağı doğru uzunluğu ise meçhul.

- 17 Daha sonra nefsi ağır basarak derin bir uykuya daldı.
 18 Kaya ile yattı. Ve erkekliği ona geçti [...
 19 [.....] beş defa onunla yattı,
 20 [.....] on defa onunla yattı,

(2 satır kırık ve yaklaşık 30-32 satır kayıptır.)

Sütun II: Burada Kumarbi'nin elçisi İmpaluri'yi De-
 nizle konuşurken buluyoruz. Yalnız satır sonları korun-
 muştur. Satır 1-5 tamamı ile yıpranmış durumdadır.

- 6 ["..... Kumarbi tanrıların babasıdır."
 7 [..... Kumarbi'yi gördü,
 8 [..... Denize gitti.]
-
- 9 [İmpaluri] sözleri Denize tekrar
 10 [söylemeye ba]şladı: "Efendim bana
 11 [.....-] tığı [.....] ve Denizi
 12 [.....] gördüm(?).
 13 [.....] Kumarbi, tanrıların babasıdır."
-
- 14 [Deniz İmpal]uri'nin sözlerini işid [ince],
 15 [Deniz, İmpaluri'ye] cevap vermeye başladı:
 16 İmpaluri [vezirim]!
 17 sana söylediklerime,
 18 söylediğim sözlere [kulak ver]!
 19 Söylediğim sözlere kulak ver !
 7 Şimdi git(ve) Kumarbi'ye söyle: "Neden
 8 eve(evine?) karşı hiddetle geldin?
 9 Böylece evi sarsıntı kapladı ve uşakları

10 korku yakaladı. Senin karşında
11 sedir ağacı önceden kırılmıştır,
12 yemekler senin karşında önceden pişirilmiştir,
13 senin karşında gece gündüz
14 şarkıcılar aletlerini
15 hazır tutarlar. Kalk
16 ve evime gel!"

17 Bunun üzerine Kumarbi kalktı,
18 ve Impaluri, onun önünden gitti;
19 Kumarbi, evinden [yola çıktı],
20 o, gitti [...], Kumarbi,
21 ve Deniz'in evine [vardı].

22 Bunun üzerine Deniz söyledi: "Kumarbi'ye
23 oturmak için bir iskemle koysunlar,
24 onun önüne bir sofraya koysunlar,
25 ona yiyecek getirsinler,
26 ona içmek için bira getirsinler!"

27 Aşçılar, yemek getirdiler, sakiler ona içmek için
şarap getirdiler.

28 Bir kere içtiler, iki kere içtiler,
29 üç kere içtiler, dört kere içtiler, beş kere içtiler,
30 altı kere içtiler, yedi kere içtiler. Ve Kumarbi,
31 veziri Makişanu'ya söylemeye başladı:
32 M[akişanu, vezi]rim! Sana söyleyeceğim söz(için)
33 kulağını bana [u]zat! Asayı eline al,
34 [hızlı] ayakkabıları geçir ve [.....-]ya

- 35 [... git ve sulara [.....]
 36 [Şu söz]leri sular önünde [söyle!:
 37 [.....] Kumarbi [....."]
 (kırık)

Sütun III-IV: Başlangıç iyi korunmamıştır. Kumarbi'nin bir çocuğu olduğu anlaşılmaktadır.

- 6 taş(?) taşı [.....]
 7 ve onun doğmasına yardım et [ti(ler).....]
 8 kaya ucu gitti [.....]
 9 Kumarbi'nin oğlu ... [.....]
 10 [.....-] kadınlar, onun doğmasına yardım ettiler [...]
 11 ve tanrıçalar GULŠ ve M[AH] onu Kumarbi'ye [.....]
 12 onu Kumarbi'nin dizine oturtular.
 13 Kumarbi de oğlu ile sevinmeye ve kalpten sevmeye başladı(115).
 14 Ve ona güzel bir isim düşünmeye başladı.
 15 Kumarbi, (kendi) ru[h]u önünde söylemeye [başladı:]
 16 Tanrıçaların getirdikleri bu çocuğa hangi ismi vereyim?
 17 Öyle bir isim olsun ki vücuttan(?)bir ok(?)gibi çıksın.
 18 Tamam bu çocuğun ismi Ullikummi olsun!
 19 Ve göğe [tanrı olarak çıksın].
 20 Güzel bir şehir olan Kummiya'yı(116) yıksın.
 21 Fakat Fırtına tanrısı'nı dövsün! Bir ölü gibi parçalasın!

- 22 bırak karınca gibi ayağının altında ezsin,
 23 fakat tanrı Taşmişu'yu(117) da eğrelti otlarındaki
 kamışlar gibi ufalasın.
- 24 Bırak bütün tanrıları gökyüzünde kuşlar gibi avlasın
 25 ve boş çanakları kırar gibi hepsini parçalasın.
- 26 Kumarbi sözlerini bitirince,
 27 kendi kendine konuşmaya başladı: Bu çocuğu kime ver-
 meliyim?
- 28 Ona kim göz kulak olacak ve dikkatle büyütecek?
 29 Onu kim saklayacak ve
- 30 ve onu karanlık dünyaya kim götürecektir?
 31 Güneş tanrısı [ve Ay tanrısı] onu görmemeli!
 32 Kummiya'da Fırtına tanrısı olan(o) güçlü kral da onu
 görmemeli
- 33 ve onu öldürmemeli! Kimse görmemeli
 34 Ninive kraliçesi İştar'da onu görmemeli,
 35 onu bir eğrelti otu kamışı gibi
 36 ufalamamalıdır.
- 37 Kumarbi şu sözleri İmpaluri'ye söylemeye başladı:
 38 "İmpaluri! Sana söyleyeceklerime kulak ver!
 39 Asanı eline al,
 40 ayakkabılarını giy ve yola koyul!
 41 İşirra (tanrı)larına(118) git
 42 ve çok önemli olan şu sözlerimi İşirralar'a söyle!:
 43 'Buraya gelin! Kumarbi, tanrıların babası
 44 sizleri çağırıyor!

- 45 Hemen gelin ve [çağrılmanızın gayesini öğrenin!]'
- 46 [İrşirra tanrı] ları onu alacaklar ve oğlumu
- 47 karanlık dünyaya [götürecekler.] Fakat İrşirralar
- 48 [O'nu gizleyecek] ler, fakat o [büyük tanrıların] mü-
cadelesini [görmemeli]."
- 4 [.....] İmpaluri
- 5 bu sözleri duyduğu [zaman] asayı eline aldı,
- 6 ayağına hızlı ayakkabılar giydi
- 7 [.....] İmpaluri [git] ti,
- 8 [ve] İrşirralar'a vardı.
- 9 [Ve İmpaluri] İrşirralar'a şu sözleri
- 10 [tekrarlam] aya başladı: "Gelin!
- 11 Tanrıların babası Kumarbi, si [zi çağırıyor!]
- 12 Hangi iş için sizi [çağırdığını]
- 13 bilme [di] niz! Şimdi çabuk gelin!"
- 14 [İrş] irralar bu sözleri duyunca
- 15 [...] acele ettiler
- 16 [ve ...] hızlan dılar(?) ve (yolu) bir defada
- 17 katettiler(?) [ve] Kumarbi' [y] e vardılar.
- 18 Ve Kumarbi, İrşirralar'a
- 19 [söy] lemeye başladı:
- 20 ["Bu çocuğu al] ın ve onu 'hediye' (?)
- 21 [yapın(?)] ve onu kara toprağa taşıyın!
- 22 [Hız] lanın, acele edin!
- 23 Ve onu Upelluri'nin(119)
- 24 sağ omuzuna(?) [.....] yerleştirin!

- 25 Bir günde bir yarda(120) boy atsın,
 26 fakat bir ayda bir furlong(121) boy atsın!
 (27-28) Fakat boyuna eklenen bir taş ona dehşet verici
 29 bir görünüm verecek.
- 6 İrširr [alar bu sö]zleri duyunca,
 7 [çocuğu] Kumarbi'nin dizlerinden aldılar. İršir [ralar]
 8 çocuğu kaldırdılar ve [onu ...] bir elbise gibi göğüs-
 lerine
 9 bastırdılar ve [çocuğu yukarı] kaldırdılar ve onu
 Enlil'in(122)
 10 dizlerinin yanına yerleştirdiler. Enlil(gözlerini)
 kaldırıncı,
 11 çocuğu g[ördü]. Uluhiyetin önünde duruyordu (?),
 12 fakat vücudu [....] diyorit taşından yapılmıştı.
- 13 Bunun üzerine Enl [il İrširraller'a] söylemeye başladı:
 14 "Bu [çocuk] kimdir? Onu kader tanrıçaları ve
 15 Ana tanrıçalar mı büyüttüler? Büyük tanrılardan kim
 onu görür?
 16 Azametli savaşlar [....] kimsenin
 17 Ku[marbi(?)] nin [.....] kötülük. Kumarbi, Fırtına
 tanrısı'nı
 18 büyüttüğü gibi [şimdi aynı şekilde] bu diyorit taşı
 19 as[î olarak büyüttü]."
- 20 Enlil sözleri(ni) [bitir ince,
 21 çocuğu Upelluri'nin sağ omuzuna(?)... koydular .
 22 Diyorit taşı büyür ve kudretli onu yukarı kal-
 dırırlar.

- 23 Bir günde bir yarda büyür,
 24 fakat ayda bir furlong büyür. Fakat başına
 25 vurulan taş, gözlerine
 26 [çekilir].
-
- 27 Onbeş gün geçince taş boylandı. Ve o, denizde dizle-
 rinin üstünde
 28 bir direk(?) gi bi(?) duruyordu(?). Taş sudan dışa-
 rıya çıktı.
 29 Ve [....-]in boyunda (idi). Ve deniz
 30 [...?] bir elbise gibi onun kuşak yerine kadar yana-
 şıyordu.
- 31 Taş bir gibi kalkar ve gökte
 32 tapınaklara ve kuntarra evine ulaşır.
-
- 33 Bunun üzerine Güneş tanrısı gökten(aşağı) baktı ve
 Ullikummi'yi gördü.
 34 Ullik[ummi'yi] Güneş tanrısı'nı görün[ce], Güneş tan-
 rısı
 35 [söyledi]: "Denizde(ki) hızlı tanrı kim [dir]?"
 36 Ve vücudunun [.....] tanrılarında(?) hiç biri(?)
 bilmez."
-
- 37 Göğün Güneş tanrısı yüzünü çevirdi ve denize gitti.
 38 Ve Güneş tanrısı denize çıktığında eli(ni) alnına
 götürdü
 39 [.....], ve kızgınlıktan
 40 [....]sı değişti.
-
- 41 Göğün Güneş tanrısı [taşı] görünce, Güneş tanrısı

- 42 ikinci kez dağları [geçti] [veyu]karı(yada:
ileri) yoluna devam etti
- 43 ve Fırtına tanrısı'na gitti.
- 44 Ve Taşmışu [Fırtına tanrısı'na şu sözleri söylemeye
başladı:]
- 45 Göğün Güneş tanrısı [buraya neden geliyor]? Hangi
dertten dolayı geliyor?
- 46 Çok önemli bir konu. Boş [olmayan] bir gerekçe.
- 47 O, şiddetli(bir) kavga ve dövüşü ifade eder.
- 48 O, göğün kızgınlığı, yerin açlığı ve ölümü demektir.
- 49 Fırtına tanrısı, Taşmışu'ya şöyle söyledi: ["ona san-
dalye]
- 50 koysunlar, fakat yemek için ona masayı süsle[sinler]!"
- 51 Onlar öyle konuşurken, Güneş tanrısı yanlarına [geldi.]
- 52 Oturması için ona sandalye koydular(!)o, [otur]madı;
- 53 masayı süslediler, o, e[lini uzatmadı; ona içecek]
- 54 verdiler, o, kabını(?) tutmadı.
- 55 Bunun üzerine Fırtına tanrısı, Güneş tanrısı'na şöyle
söyledi: ["Han]gi hizmetçi kötü [bir sandalye]
- 56 koydu da oturmadın? [Hangi] sofraya hizmetçisi kötü [ye-
mekler]
- 57 [getir]di de yemedin?
- 58 Hangi sakî kötü [içki]vedi de içmedin?
(I. tabletin sonu)

Altyazı: A: KUB XXXIII 95, sol kenar:

"Ullikummi Şarkısı'nın birinci tableti [....].."

II. Tablet.

Sütun I:

- 1 Bu satır çok yıpranmış durumdadır.
- 2 Fırtına tanrısı bu sözleri duyun [ca] kızgınlıktan [...] değişti.
- 3 .]... ve Fırtına tanrısı
- 4 [göğün Güneş tanrıyla] konuşmaya başladı:
- 5 "[Masanın üzerindeki ekmeğın] tadı güzeldir. Ondan yiyin!
- 6 [Kadehteki şarabın tadı] güzeldir! Ondan [için!]
- 7 Böylece açlığınızı ve susuzluğunuzu [yiyip] içerek bastırın,
- 8 daha sonra dört tekerlekli gezinti arabasına binin ve göğe yükselin.
- 9 [Göğün Güneş tanrısı bu sözleri] duyunca
- 10 [kendine] geldi ve neşelendi.
- 11 [Masadaki ekmeğın] tadı güzeldi [ve] onu yedi.
- 12 [Kadehteki şarabın tadı] güzeldi ve onu içti.
- 13 [Ve Güneş tanrısı] dört tekerlekli savaş arabasına bindi ve göğe yükseldi.
- 14 Göğün [Güneş tanrısı]'nın (ayrılışından) sonra Fırtına tanrısı'nın
- 15 aklına zekice fikirler geldi. Fırtına tanrısı ile Taş-
mişu
- 16 el ele tutuştular ve Kuntarra'dan, tanrıların evinden yola koyuldular.

17 [Kız kardeşi] İştar gökten cesaretle geldi.

18 Ve İştar kendi(kendine)konuştu:

19 "Bu iki kardeş nereye gidiyorlar?"

20 Ve o anda İştar, iki [kardeşin]

21 önünde göründü.

22 El ele tutuştular,

23 ve Hazzı dağına(123) çıktılar.

24 Ve Kummiya'nın kralı(onunla)yüzyüze geldi,

25 evet, yüzyüze geldi o, korkunç

26 taş canavarla! Ve korkunç taş canavarı gördü

27 ve kızgınlığından [.....]

28 değişti.

29 [Ve] Fırtına tanrısı yere oturdu ve gözyaşları ırmak-
lar gibi aktı.

30 Fırtına tanrısı gözleri yaşlı şunları söyledi:

31 "Kim böyle sinirlendirici bir manzaraya dayanabilir?

32 Kim gidipte bu canavar ile savaşmaya cesaret edebilir?

33 Kim bunun dehşet verici görüntülerini seyredebilir?

34 İştar, Fırtına tanrısı'na şöyle söyledi:

35 "Ey benim kardeşim! O, ne az, ne de bilir,

36 fakat ona cesaret on kat verilmiştir!

37 Ve oğul ki [.....]

38 açtı başlarına

39 [.....]..... sen bilmezsin. [Eğer.....] Ea'nın
evinde olsaydık,

40 [.....]Eğer bir erkek olsaydım,

41 sen [.....] yapamayacaktın

42 gideceğim [.....]"

(İki satır kayıp)

Sütun II: Sütunun başlangıcında yaklaşık 25 satır eksiklik var.

5 İştar şarkı söylüyor

6 ve denizden bir çakıl taşı aldı.

7 Ve denizden de büyük bir dalga geldi.

8 Büyük dalga İştar'a seslendi:

9 "Kimin için şarkı söylüyorsun?

10 Kimin için ağzını [.....?] ile dolduruyorsun?

11 O adam sağırdır ve duymaz,

12 o, kördür ve göremez.

13 O'nun merhameti yoktur.

14 Git buradan İştar! Daha kardeşin cesur olmadı,

15 kafasının iskeleti yeterince korkunç olmadı,

16 ona söyle biraz cesur

17 ve korkutucu olsun.

18 İştar bunları duyunca, dalga geri çekildi.

19 O da elindeki harp(ve)galgalturi'yi(124) bir kenara attı.

20 Fakat [.....

21 ve yüksek bir sesle ..[.....

22 Gitti ve [.....

(Sütunun sonu iki veya üç satır eksik.)

Sütun III: Sütunun başlangıcında yaklaşık 8 satır kayıp, 1. ve 2. satır yıpranmış durumdadır.

- 2 [Fırtına tanrısı Taşmişu'ya şunları söyler(125)]:
 3 "Hayvan yemleri karıştırılsın, ince yağ getirilsin
 4 ve o yağla boğa Şerişu'nun(126)boynuzu parlatılsın.
 5 Fakat, boğa Tella'nın(126)kuyruğu altınla kaplansın
 6 ve araba yüklensin güçlü se'leri
 7 içeri getirilsin, fakat dışarıya
 8 büyük taşlar konulsun, gök gürültüsü çağrılınsın,
 9 yağmur ve rüzgarlar 90 furlong uzunluğundaki kayaları
 parçalasın,
 10 fakat 800 furlongluk yeri kaplasın.
 11 Çağırdıkları yağmur ve rüzgarlar, güçlü çakan şimşek-
 ler,
 12 uykularından uyandırılınsın.
 13 Dört tekerlekli savaş arabaları hazırlansın.
 14 İşler ayarlanıp yoluna konulduktan sonra bana bildir!"
 15 Taşmişu bu sözleri duyar duymaz
 16 telaşla işe koyuldu. Şerişu'yu otlaktan getirdi .
 17 Fakat boğa Tella'yı Imgarra(dağından)[getirdi,]
 18 ve dışarıda onları etti.
 19 İnce yağı getirtti ve Şerişu'nun boynuzunu yağlattı.
 20 Fakat boğa Tella'nın kuyruğunu ise,
 21 altınla kaplattı. Fakat arabalar
 22 [.....] yapıldı.
 23 Fakat dışarıya büyük taşlar konuldu,

24 gökgürültüleri çağrıldı. 90 furlong boyundaki
25 kayaları parçaladı.

(Sütunun sonunda yaklaşık 17-19 satır kayıp.)

Sütun IV: Sütunun başlangıcında 7 satır yıpranmış
durumdadır.

8 [.....].....[.....]...
9 1000 yarda [.....] [.....]dövüş için yerini aldı.
10 Ve savaş aletlerini aldı, arabalarını aldı,
11 gökten bulutları getirdi
12 ve Fırtına tanrısı taş canavara doğru yöneldi.
13 Ve o, onu gördü. Yüksekliği [..... i] di
14 ve tekrar yüksekliği 3 defa (veya:180)[.....]ya
döndü.

15 Fırtına tanrısı Taşmişu'yla konuşmaya başladı:

16 "Araba [.....]"

(17-22 parçalanmış durumda, devamında 20 satır eksik.)

Altyazı KUB XXXIII 113'ün sol kenarındadır: İkinci
tablet, [Ullikummi Şar]kısı bitmemiştir."

III.Tablet.

Sütun I: Sütunun başlangıcında yaklaşık 30 satır
eksik bulunmaktadır.

1 Bu satır yıpranmış durumdadır.
2 Ve tanrılar, (bu) sözü işi [dince,]
3 arabaları tan [zim (?) ettiler]
4 idare ettiler. Tanrı Aştabi(127)[...]
5 sıçradı ve o, [...] ara [ba ...]

- 6 arabaları (?) top[ladı (?)...]
- 7 ve o gürüldü, Ašt[abi ...]
- 8 ve gök gürültüsünden [...]
- 9 denizin altına (?) bıraktı ve [(bir alet)...]
- 10 (su) çektiler. Ve Aštabi [...]
- 11 70 tanrı yakaladılar, fakat tek[rar ...]
- 12 müktedir olmadı(veya: yenmedi). Ve[...]
- 13 ve 70 tanrı denizin al[tına(?) ...]
- 14 diyorit taşı, vücut [.....]
- 15 ve göğü sars[tı]-tı, gök [.....]
- 16 [b]oş (?) bir elbise gi[bi].... Ve diyorit taşı
- 17 [.....] boy at[tı]önünde 1900 çift saat(lik mesafe)
- 18 [.....]karanlık toprakta, aşağıda durur, bir[.....]
- 19 gibi diyorit taşı kal dırılır , ve kuntarra evine...
- 20 yetişir[.....]9000 çift saat(lik? mesafe), diyorit taşı
- 21 fakat genişliği 9000 çift saat(lik? mesafe)dir . Ve o, Kummiya'da şehir kapısına[...]
- 22 geçince, diyorit]taşı Hebat'ın(128) ve ma[bedin]üstüne (?) yükseldi.
- 23 Böylece Hebat tanrıların haberini işitm[edi]
- 24 ve Fırtına tanrısı ile Şuw[aliyatta'yı(129)] gözleri ile görm[edi].
-
- 25 Hebat, Takiti'ye [(şu)sözleri] söylemeye başladı: ["Fırtına tanrısı'nın (?)]
- 26 mühim sözünü işitmiyor[um]. Şuw[aliyatta'nın]

- 27 ve bütün tanrıların haber [ini işi] tmiyorum. U [llikummi]
denilen
- 28 bu diyorit taşı belki
- 29 kocam olan mühim [Fırtına tanrısı'nı] yendi!"
- 30 Hebat, Takiti'ye [tekrar(?)] söylemeye başladı: "Söz[leri-
mi]
- 31 dinle! Eline bir [asa al], fakat ayaklarına hız [lı] a-
yakkabıları [geçir!]
- 32 [...] tanrıları [.....] git! Belki
- 33 [d]iyorit taşı, kocam olan mühim kral [Fırtına tanrı-
sı'nı öldü]rdü! Haydi bana h[aber getir !"]
- 34 [Takiti, Hebat'ın sözlerini işitince], acele etti ve
hı[zlandı].
- 35 [.....] dışa çek erler(veya: çekilen)
- 36 [.....] gider, ve yol ... [.....]
- 37 [.....] ve Hebat'a [...]
- 38 [Takiti, Hebat'a(şu)sözleri söylemeye baş]ladı: (Deva-
mı kırık, sütun sonuna kadar tahminen 15-20 satır ek-
siktir.)

Sütun II:

- 1 Taşmişu, Fırtına tanrısı'nın sözlerini i[şidince]
- 2 derhal kalktı, eline asayı[aldı],
- 3 ayaklarına hızlı ayakkabılarını geçirdi.
- 4 Yüksek bir kuleye çıktı, [ve]
- 5 Hebat'a karşı (yer)aldı(ve şöyle söyledi): "Ona tayin
6 edilen yılları dolduruncaya kadar [beyi]m(?) aşağı bir
mevkide [kalacak(?)] "

- 7 Hebat, Tašmišu'yu görünce,
 8 az kalsın damdan düşecekti; eğer
 9 bir adım atsaydı, damdan düşecekti, fakat saray kadın-
 ları
 10 onu tuttular ve onu bırakmadılar. Tašmišu sözünü
 11 bitirince, kuleden aşağı indi,
 12 ve Fırtına tanrısı'nın yanına gitti. Tašmišu, Fırtına
 tanrısı'na tekrar söylemeye başladı:
 13 "Nereye oturalım? Kandurna dağına(130)mı?
 14 [Eğer(?)] biz Kandurna dağına oturuyorsak,
 15 [başka bi]ri Lalapaduwa dağında(131) oturacak!
 16 Nereye [.....] götüreceğiz? O zaman gökte kral olma-
 yacak
-
- 17 [Tašmišu, Fırtına tanrısı'na tekrar söylemeye başladı:
 "Fırtına tanrısı, efendim! Sözlerimi
 18 [dinle!] Sana söyleyeceğim sözler için bana
 19 [kulağını eğerek uzat! Gel, Abzuwa şehrine(132), Ea'nın
 önüne gidelim.
 20 [Ve] eski sözlere ait tableti(?)tekrar soralım!
 21 [Ve] Ea'nın evinin kapısı önüne vardığımız [zaman],
 evin kapısı önünde
 22 [... kere ve] Ea'nın ...'sı önünde beş kere eğileceğiz.
 23 [Ve] Ea'nın evinin kapısı [önüne] vardığımız [zaman],
 Ea'nın önünde onbeş kere eğileceğiz.
 24 [.....] Ea belki ve Ea belki
 25 [.....]ve bize acıyarak ve bize eski

- 26 [hakimiyeti (?) tekrar (?)] bırakacak."
- 27 [Fırtına tanrısı Taşmiş]u' nun sözlerini duyunca, acele etti
- 28 [ve o,] sandalyesinden derhal kalktı,
- 29 [.....] birbirlerinin el(lerin)i tuttular ve bir kere de(yolu) k atettiler . Ve Abzuwa şehrine
- 30 vardılar Ea'nın evine gitti ve o, evvel[a(?)
..... Ea'nın önüne vardılar.
- 31 [.....]... beş kere eğildi [.....]
- 32 [.....] onbeş kere eğildi .
- 33 [..... k]alk [tı ve-ye(şu)sözleri]
- 34 [söyleme]ye başladı: [.....]

(35-39'dan çok az kalıntı var, sonrası kırık; sütunun sonuna kadar yaklaşık 50 satır eksiktir.)

Bundan sonraki parça metnin II. ve III. sütunu arasına ait olabilirde olmayabilirde(133).

F = Sütun I(?):

(Başlangıcı kırık)

- 3 Ea, [zihnini aklayan bir çok] söz dinledi
- 4 ve kalktı bahçeye gitti.
- 5 Bütün tanrılar onun [önünde] ayağa kalktılar
- 6 fakat Fırtına tanrısı hariç [.....]
- 7 o, büyük tanrı, [Kummiya'nın] kralı
- 8 [onun önünde kalk]madı.
- 9 Ea, Fırtına tanrısı'na baktı
- 10 [ve] ona [öfkeleni]

Sütun III: (Başlangıç kırık; 1. satırdan önce yaklaşık 35 satır eksik.)

- 3 elini (?) [.....]
- 4 esnasında [.....]
- 5 toplantıdan [.....]
- 6 Ve feryat etmeye başladı [.....]
- 7 "Çok yaşa, Ea! [.....]
- 8 Kim önde(ve)geride [.....]
- 9 tanrıların mülayimleştirilmesi (?) [.....]
- 10 Neden ondan geçti(n)? [..... "]

- 11 Ea, Enli [1'e(şu)sözleri söylemeye başladı]:
- 12 "Sana haber [vereyim: Kumarbi]
- 13 Fırtına tanrısı'na karşı [suda(?)] yetişen bir a [si büyüttü]
- 14 ve onun bo [yu ve o, bir]
- 15 gibi kaldırılır [.....]
- 16 [.....]
- 17 [.....] esk [i (?)]
- 18 [.....]

(19-22'de fazla yıpranmış durumdadır.)

- 23 Ea sö [zleri-ince,]
- 24 ve Upelluri'ye [gitti]
- 25 Ve Upelluri, gözleri(ni) [açtı (?)]
- 26 Upelluri, Ea'ya [(şu)sözleri söylemeye başladı:
- 27 "Çok yaşa, Ea! [....."]
- 28 Upelluri'ye hayat [.....]

29 Üstünde kara top[rak ve ... gö]k (?) inşa edilen
Upelluri.

30 Ea, Upelluri'ye [tekrar söy]lemeye başladı: "Bilmiyor-
musun ,

31 Upelluri? Sana kimse haber getirmedim mi?

32 Kumarbi'nin tanrılara karşı yarattığı hızlı tanrıyı,

33 ve Kumarbi'nin

34 Fırtına tanrısı'na karşı ölüm tasarladığını ve
ona karşı

35 bir asî yarattığını bilmiyormusun? Suda

36 büyümüş olan diyorit taşı tanımiyormusun? Ve o,
gibi

37 kaldırıldı ve göğü, kutsal tapınakları

38 ve Hebat'ı kapladı. Ve(sen)Upelluri, karanlık topraktan

39 uzak (olduğundan mı), o hı[z]lı tanrıyı tanımiyormu-
sun?"

40 Upelluri, [E]a'[ya] cevap vermeye başladı: "Göğü

41 ve yeri üstümde inşa ettikleri zaman, hiç bir şeyden
haberim yoktu.

42 Göğü ve yeri(bakırdan)bir bıçakla (?) ayırmaya(kesmeye)
geldikleri zaman,

43 bunu da bilemed[im. Şi]mdi sağ omuzum (?) biraz

44 ağrıyor, fakat o tanrının kim olduğunu bilmiyo[rum]!"

45 Ea (bu) sözleri duyunca, Upelluri'nin

46 [sa]ğ omuzunu (?) çevirdi: ve diyorit taşı, Upelluri'
nin

- 47 [sa]ğ omuzunda (?) direk (?) gibi duruyordu.
- 48 Ea, eski tanrılara tekrar söylemeye başladı:
- 49 Eski sözleri bilen siz eski tanrılar, sözlerimi dinleyin!
- 50 Çok eskiden, babadan, büyükbabadan kalma mühür [ev]lerini tekrar açın!
- 51 Ve eski ecdadının(?)mührünü getirsinler,
(52-53) [ve onları] onunla tekrar mühürlesinler! Ve göğü ve yeri ayırdıkları(kestikleri?)(bakır)bıçağı (?) [ç]ıkar-sınlar! (54-55) [Ve] Kumarbi'nin tanrılara karşı a[sî olarak yarattığı(veya: büyüttüğü)] diyorit taşı Ullikummi'nin ayaklarının altını ke[ssinler(?)]!" (Sütunun sonu)

Sütun IV: (1. satırdan önce yaklaşık 23 satır eksik, 3 satır da yıpranmış durumdadır.)

- 4 Fakat Taşmişu [.....]
- 5 [.....]
- 6 söylemeye başladı: ["....."]
- 7 vücudunda [.....] başında (?) [.....]
- 8 saçlar [.....].
- 9 Ea, Taşmişu'ya cevap cermeye başladı: "Önden git (?)! Oğlumla (?) [.....].... duruyordun. Ruhum kızdı (?). [.....] dünyada (?) gözlerimle gördü[kleri]m ölsünler! Ve onlar tozları (?)
- 12 ... [.....] dururlar."
- 13 Ea, Taşmişu'ya tekrar söylemeye başladı: "Evvela onu,

- 14 [.....] diyorit taşını yendim. Gidin ve onunla tek-
rar savaşın!
- 15 [.....] direk (?) (gibi?) artık durmayın! "Taşmišu,
16 [.....] sevinmeye başladı ve üç kere(el)çırptı
(?) ve yukarı
- 17 [.....] işi ttiler; iki kere(el)çırptı (?) ve Kum-
miya'nın
- 18 [kahraman] kralı Fırtına tanrısı [iş] tti. Bunun üze-
rine toplantı yerine vardılar .
- 19 ve bütün tanrılar diyorit taşı Ullikummi'ye karşı
sığırlar(!) gibi
- 20 böğürmeye başladılar.
- 21 Fırtına tanrısı, gibi arabanın (?) üstüne sıçradı
ve gök gürültüsü ile
- 22 denize vardı. Ve Fırtına tanrısı, diyorit taşı ile
savaştı
- 23 Diyorit taşı, [Fırtına tanrısı]'na [tekrar] söylemeye
başladı: "Sana her şeyi söyleyeceğim(veya: Sana ne
söyleyeyim?), Fırtına tanrısı!
- 24 Daima vur! Ve onun ruhunun (?) [.....] içinde du-
rur (?).
- 25 Sana her şeyi söyleyeceğim(veya: Sana ne söyleyeyim?),
Fırtına tanrısı! [..... ruhuna]
- 26 kıymetli bir taş gibi şöyle akıl t[ak(tı)] ! [.....]
kral
- 27 olacağım, ve Kummiya[.....] ve kuntarra evini

28 alacağım, fakat tanrılar gö[kte-]cağım!"

29 Ullikummi, [.....-]ye [söylemeye başladı: ".....]

Devamında sadece satır sonları korunmuştur. Satır 45'de tablet bitmektedir.

Altyazı korunmamıştır.

Bu hikaye, Hitit efsanelerinin en ileri ve en geniş olanıdır. "Gökteki Krallık" gibi ya Hurri efsanesinin bir tercümesi(134) ya da tamamen Hurri kaynaklarına dayalı bir kompozisyonudur. Kumarbi'nin şeytanî planından Fırtına tanrısı'nın kesin zaferine kadar olan pürüzsüz ve iyi işlenmiş bir planı ele almaktadır.

Deniz'in Kumarbi'yi ziyafete davet ettiği otuzyedi satırlık bir bölümden sonra bu hikayeyi sonraki bölüme bağlayan kısmın kaybolmasıyla bundan sonraki gelişmeleri açıklığa kavuşturmak biraz zorlaşmaktadır. Bu efsanede Kumarbi sadece bir isyan tanrısı gibi hareket etmemektedir. Anlaşıldığına göre Deniz onun yanındadır. Burada Kumarbi ile veziri ve Deniz ile veziri arasındaki ittifak görüntüsünü elde etmekteyiz.

Efsanenin son bölümü çok yıpranmış olduğundan, mücadeleden sadece Fırtına tanrısı'nın galip olarak çıktığı ve bundan dolayı Kumarbi'nin şeytanî planlarına rağmen krallığı üzerinde egemenliğinin kaldığını tahmin ediyoruz.

2- APPU VE İKİ OĞLUNUN MASALI(135)

Metin genelde iyi korunmuştur. İlk altı satırı eksiktir, II. ve IV. sütunun sonları kayıptır. Kötü insanların yaptıkları kötülüklerden söz etmiş olması muhtemel olan bir önsöz bulunmaktadır.

Hikayenin tercümesi şöyledir:

"(Bir zamanlar) Şudul adında bir şehir vardı. Ve yanında Lulluwayan toprağı denizin yukarısında yer almıştı. Orada adı Appu olan bir adam vardı. Bütün bölge içerisinde, sığırları ve koyunları pek çok olduğu için, o en zenginiydi. Üstelik yığıldığı zaman bütün harman yerini dolduracak kadar altın ve kıymetli taşlara sahipti. Hiç bir eksiği yoktu. Bununla birlikte, bir eksiği vardı: ne bir oğlu ne de kızı vardı. Şudul'un ihtiyarları onunla birlikte yemeğe oturdukları zaman biri oğluna ekmek ve yağlı et, diğeri oğluna içki verecekti. Fakat Appu hiç kimseye ekmek veremeyecekti. Her ne kadar kaba hat gizlense de, tanrılar katında açıktır(136)."

"Sonra Appu kalktı ve evine gitti. Ayağında 'çizmele-riyle' yatak odasındaki yatağında uyudu. Appu'nun karısı hizmetkârlara sormaya başladı: 'O şimdiye kadar hiç başarılı olamadı. Şimdi başarılı olacak mı?' Karısı kıyafetiyle birlikte yanına uzandı. Appu kendisini cinsel ilişkiden arıttı(137). Ve karısı sormaya başladı: 'Hiç başarılı olamadın, bu defa başarılı olduğunumu zannediyorsun?' Appu karşılık verdi: 'Sen bir kadınsın ve dişi-

sin bundan dolayı hiç bir şey bilmiyorsun.' "

"Appu yatağından kalktı ve beyaz bir kuzu ile Güneş tanrısına gitti. Güneş tanrısı gökten baktı ve Onu gördü. Ona sormaya başladı: 'Problemin nedir? Onu senin için halledeceğim.' Appu bunu duyunca bütün içtenliği ile konuşmaya başladı: 'Tanrılar bana iyi şeyler verdiler, bunun için hiç bir şeyim eksik değil; fakat bir eksikim var: Hiç oğlum yok.' Güneş tanrısı bunu duyunca cevap vermeye başladı: 'Git! iç ve sarhoş ol, eve git ve karınla birlikte uyu. Sonra tanrılar sana bir çocuk verecekler.' "

"Appu bunu duyunca eve gitti ve Güneş tanrısı göğe yükseldi. Fırtına tanrısı üç mil uzaklıktan Güneş tanrısı'nı gördü ve vezirine: 'Bak oraya toprağın çobanı, Güneş tanrısı geldi(138). Hiç bir yerde topraklarımız harap olmadı, hiç bir yerde şehirlerimiz esir alınmadı ve hiç bir yerde topluluğumuz yenilmedi. Aşçı ve sakiye Ona içki ve yemek vermelerini emret' dedi. "

II. sütununun geri kalanı eksiktir. Metnin devamından Güneş tanrısı'nın Appu'nun isteğini yerine getirmede yardım istediği anlaşılabilir. Bununla beraber metin, IV. sütunla devam ederken Appu'nun karısı hamile kalır:

"Appu'nun karısı hamile oldu. Birinci ay, ikinci ay geçti; üçüncü ay, dördüncü ay, beşinci ay, altıncı ay, yedinci ay, sekiz ve dokuzuncu ay da gelip geçti. Onuncu ay geldiğinde Appu'nun karısı bir erkek çocuk doğurdu.

Ebe çocuğu kaldırıp Appu'nun dizleri üzerine koydu. Appu çok neşelendi ve çocuğu dizleri üzerinde hoplatmaya başladı. Ve Ona tatlı (139) kötü bir isim verdi(140): 'Tanrılar doğru yolu değil, yanlış yolu seçtiler. Öyleyse bunun kötü bir ismi olsun.' "

"Appu'nun karısı ikinci kez hamile kaldı. Onuncu ay geldi ve karısı bir erkek çocuk dünyaya getirdi. Ebe çocuğu aldı ve ona iyi bir isim verdi. 'Onun iyi bir ismi olsun. Bu kez tanrılar doğru yolu seçtiler, öyleyse şu andan itibaren onun iyi bir ismi olsun.' "

"Çocuklar büyüyüp gelişti ve erkeklik çağına geldi."

"Çocuklar büyüyüp erkeklik çağına geldikleri zaman, Appu'dan [ayrı] lıp evlerininide ayırdılar. Kötü kardeş, iyi olan kardeşine: 'Birbirimizden ayrılıp, ayrı yaşayalım' dedi. İyi olan kardeş 'Ne [demek istiyorsun]?' diye sordu. Kötü kardeş: 'Tıpkı dağların ayrı durması; nehirlerin ayrı akması; tanrıların ayrı yaşaması gibi biz de ayrı yaşayabiliriz, (bu) örnekleri senin için çoğaltayım: Güneş tanrısı Sippar'da yaşar, fakat Ay tanrısı Kuzina'da; Fırtına tanrısı Kummiya'da; İştar Ninive'de; Nanaya Kişşina'da; Marduk Babil'de yaşar. Öyleyse, biz de tıpkı tanrılar gibi ayrı yaşayalım.' der. "

"İki kardeş ayrı yaşamaya başladılar. Güneş tanrısı gökyüzünden onlara bakıyordu, çünkü kötü kardeş [] kendisi için aldı ve [] kardeşine verdi. (İki satır yıpranmış durumda.) Güneş tanrısı gökyüzünden onlara bakar-

ken, kötü kardeş iyi olan ineği kendisi aldı, kötü ineği kardeşine verdi. (Güneş tanrısı): 'Şu andan itibaren iyi adamın ineği sağlıklı olsun, yavrulasın' dedi.

Sütunun geri kalanı burada kırılıyor. Fakat, 'İyi kardeşten' bahseden küçük bir bölüm (141) bulunmaktadır. Bu iki kardeş arasındaki anlaşmazlığın nasıl çözümlendiği konusunda bir fikir verébilir:

"Şippar'a ulaştıkları zaman onlar [] Güneş tanrısı iyi kardeşten övgüyle söz etti [ve kötü kardeş] lanet etmeye başladı(142): 'Güneş tanrısı [.....] dedi. [.....] , gitsin ve Ninive'nin kraliçesi İştar, onun hakkında hükmünü versin!' Böylece, Ninive'ye doğru yol aldılar. Ninive'ye geldiler ve hüküm için İştar'ın karşısına çıktıkları zaman, İştar, iyi kardeşi methetti."

3-İNEK VE BALIKÇI'NIN MASALI(143)

Bu hikaye, Appu masalının iyi bir devamı olabilecek niteliktedir. Appu'nun hikayesinde Güneş tanrısı, iyi kardeşin ineğini sağlıklı yaparak ona yardım ediyordu. Bu hikayede Güneş tanrısı çok sağlıklı olan bir ineği gebe bırakır. Neticede doğan çocuğu, çocuğu olmayan bir balıkçı ve karısı evlat edinir. Bu belirgin bağlantıya rağmen, iki hikayeyi de ayrı ayrı ele almak sanırız en doğru olanıdır. Birisi, Appu'nun ailesindeki gelişmeler çerçevesinde bir bağlantı oluştururken, diğeri garip bir doğum ve çocuğun evlat edinilmesi konusunda yoğunlaşmaktadır.

İnek ve Balıkçı'nın hikayesi bir tablette kayıtlıdır ve bu tabletin diğeriyle benzerliği yoktur. Tabletten ilk bölümü, Güterbock'un İnek ve Balıkçı'nın hikayesine bir giriş olarak gördüğü, Tanrıça İstar için yazılmış bir şarkıyı içermektedir(144). Mevcut metinden hikaye ile şarkı arasında bir bağlantı olup olmadığına dair bir sonuca varmak mümkün olamamaktadır(145). Okunamayan satırların meydana getirdiği karışıklık, bu iki bölümün bir edebî bütünün parçası olup olmadığı sorusuna verilecek cevabı gizlemektedir. Bu açıdan bakılacak olursa, her ikisinin de ayrı ayrı ele alınması, sanırız en doğru olanıdır.

İnek ve Balıkçı'nın masalı iyi korunamamıştır. Birçok aralıklar ve tamamlanmamış bölümler bulunmaktadır. Dolayısıyla ayrıntıların çoğu kaybolmuştur, fakat hikayenin genel konusu yinede anlaşılır durumda ve birkaç

önemli bölümü de ayrıntılarıyla korunmuş durumdadır.

Güneş tanrısı, gökyüzünden aşağıya bakar ve bir ineğin giderek güçlendiğini görür, çünkü o verimli bir çayırda otlanmaktadır. İneğe karşı bir istek duyar ve kendini genç bir erkek şekline getirdikten sonra(146), inekle konuşmak için aşağıya iner. Ineği çimleri yiyerek çayıra zarar verdiği için azarlar. Aralarında geçen bir konuşmadan sonra, ineği gebe bırakır(147).

Hamilelik aylarının geleneksel sayımı sona erdiğinde, inek bir çocuk doğurur. Burada hikaye daha iyi korunmuş durumdadır: "İnek gök [yüzüne bağırdı] ve Güneş tanrısına öfkeyle baktı. [Güneş tanrısı'na şöyle de]di: 'Bu iğrenç olaya ağlıyorum! [Bir buzağının] dört ayağı olur, niçin bu iki ayaklıyı doğurdum?' İnek çocuğu yiyecekmiş gibi, bir aslan kadar ağzını açtı genişçe açtı. Bir sel dalgası gibi, kendini ileri atarak çocuğu öldürmek için harekete geçti."

Güneş tanrısı, olanları görünce çocuğu ineğin elinden kurtarır ve onu gökyüzüne çıkarır. Cocuğu bir başka tanrıya vererek onu dağlara bırakmasını emreder(148). Çeşitli kuşları, kartalları, yılanları çocuğa göz kulak olmaları için çağırır.

Uzun bir aradan sonra, hikayeye balıkçı da katılır. Balıkçı, dağlarda gezinirken çocuğun yanına gelir. Kuşlar gökyüzüne uçarlar ve zehirli yılanlar çekilirler.

Onların görevi bitmiş ve çocuk kendisine bir yuva bulmuştur.

Balıkçı, kendisi için kabul olunan bir duayı ifade eden çocuğu sever ve bağına basar."Kendi kendine şöyle söyler: 'Tanrıları bir bakıma [.....] ettim. Güneş tanrısı beni gördü ve çocuğun hatırı için beni buraya getirdi. Ey Güneş tanrısı, çocuğun menfaati için beni buraya getirdin, çünkü benim çocuğumun olmadığını biliyordun. Güneş tanrısı'nın sevgili kulları onun için bir somun ekmek koyacak.' "

"Balıkçı çocuğu kaldırdı ve sallamaya başladı, sevinmişti, kucağına alıp götürdü. Urma şehrine gelince evine girip bir tabureye oturdu. Karısına şunları söyledi: 'Sana söyleyeceklerimi iyi dinle, bu çocuğu al, yatak odasına git, yatağa uzan, bağırmaya başla ki bütün şehir halkı duyup şöyle söylesin: Balıkçının karısı bir çocuk doğurdu. Kimi ekmek, kimi bira ve kimi de et getirecektir.' "

"Kadın zeki idi(bir zamanlar) bir emri ihmal etmişti. Bu yüzden de tanrıların verimliliklerinden (mahrum kalmıştı). Fakat (tekrar) itaatkar olmuştu ve adamın emrini artık hiç ihmal etmeyecekti. Bu yüzden adamın emrini dinledi, yatak odasına girdi ve bağırmaya başladı. Şehir halkı duyunca şöyle demeye başladılar. 'Durun, Balıkçının karısı oğlan doğurdu.' Şehir halkı böyle dedi ve ona (bir şeyler) getirmeye başladılar: Biri ekmek getirdi, biri de et ve bira getirdi."

4-) AVCI KEŞŞİ MASALI(149)

Bu hikayenin bazı bölümleri korunabilmiştir. İlk bölümde KeşŞİ'nin güzel Şintalimeni ile evliliğinden sonraki yaşantısından sözedilmektedir. Hikayenin ikinci bölümü ise, bir yedi rüyalar serisidir(150).

Ne yazık ki bu rüyaların yorumu yeterince korunamamıştır.

Hikayenin özeti şöyledir :

Bir zamanlar KeşŞİ adında bir avcı varmış; babası ölmüş ve annesi ile yaşarmış. Erken kalkmaya ve dağlara gitmeye alışıkmiş ve her akşam eve dönerken av hayvanı getirirmiş. Avda o kadar hünerliymiş ki tanrılar bile günlük geçimleri için ona bağılılarmış, çünkü her akşam eve döndüğünde, onlara avldığının bir kaçını verirmiş.

Ama birgün her şey değişiverir: KeşŞİ, UdubŞarri'nin güzel ve faziletli kızkardeşine aşık olur. Yedi kız kardeşten en gencine kur yapar ve onunla evlenir, fakat avlanmayı tamamen unuttur ve gözleri karısının üzerinde gün boyu evde oturur.

KeşŞİ'nin annesi bu duruma çok üzülür. Onu azarlar ve utandırır: "KeşŞİ sen şehrin en iyi avcısıydın, senden cüretkâr, senden yiğidi yoktu. Şimdi haline bak! Sen tuzağa düştün! Tanrılar yiyeceklerini bitirip annen aç kaldığı halde, tek yaptığın şey seni deliye çeviren karın ile evde oturman" der(151).

Bu sözler üzerine, KeşŞİ canlandığını hisseder, kısa bir zaman içinde mızrağını alarak ve köpeklerini ça-

ğırarak Natara dağına avlanmaya gider(152).

Ama bir insan tanrıları unutursa, tanrılarda onu unuttur. Keşşi dağlara vardığı zaman kızgın tanrılar ondan avı saklarlar(153). Üç ay boyunca aç ve susuz, fakat eli boş dönmeyecek kadar gururlu olarak başıboş dolanır durur. Sonunda yorgunluktan ayakları takılarak yere düşer ve bir ağacın gölgesinde uyuyakalır.

Oysa kendisinin uzandığı yer tam da çirkin cüce adamların(Gnom) görüştüğü yerdir, bu küçük çirkin yapılı insanlar dağlarda yaşamakta ve gelip geçen insanlara eziyet etmektedirler. Gnomlar, Keşşi'nin kendi arazilerine yerleştiğini görünce, etrafında halka oluşturup dans ederek, zıplayarak, hoplayarak onu parçalamayı düşünürler.

Ama dağlarda sadece Gnomlar yaşamamakta, ölülerin ruhları da orada yaşamaktadır. Gnomlar oğlunun etrafını sararken, Keşşi'nin babası da dağların yukarısına bakarak onu nasıl kurtarabileceğini düşünür. Birdenbire aklına bir fikir gelir.

Sesi yıldırım gibi çınlayarak şöyle söyler: "Gnomlar neden onu parçalayamıyorsunuz? Sadece Paltosunu çalarsanız o sizin onu cezalandırdığınızı anlar, çünkü üşür ve titremeye başlar ve çok geçmeden ateşin önürde ısınmak için evine döner!"

Keşşi'nin babası çok iyi bilmektedirki hırsız bir görünüm Gnomların çok hoşuna gitmektedir. Gnomlar, "Evet, evet, paltosunu çalalım" diye açgözlülükle bağırır-

lar. Onu öldüreceklerini unuturlar ve paltosunu çekmeye başlarlar Keşşi'den koparınca kadar uğraşıp, paltoyu kendilerinin hırsız yatağına getirirler.

Keşşi uyandığı zaman, güneş batmış, rüzgar yön değiştirmiştir ve akşamın nemli sisi yerden kalkmıştır. Birdenbire elini paltosuna uzatır, fakat palto kaybolmuştur. Keşşi, telaş içinde kalın otların içinde etrafını arar; bu sırada rüzgar soğumakta, Keşşi'nin etrafını kesip, üfürmekte ve sırtını kırbaş gibi yakmaktadır. Çünkü, sert ve soğuk bir kış ayıdır ve oraya havlayan ve uluyan köpek sesleri duyulmaktadır.

Sonunda Keşşi, korkutucu fırtınaya karşı başını çevirerek gider ve aşağı vadiden parlayan yalnızlık ışığına doğru dağlardan iner(154).

Metindeki bir boşluktan sonra Keşşi'nin yedi rüyasından bahsedilmektedir. Bunlardan üç tanesi tam olmak üzere altı tanesi korunmuştur.(155).

İkinci rüyada Keşşi, kendisini dev bir kapının önünde görür, ümidi tükendiği halde onu açmaya çalışmaktadır; bütün çabalarına rağmen içeride kapalı kalır(156). Üçüncü rüyada, Natara dağından Sippar'a bir şeyler getirir, hizmetçiler ona yardım etmektedirler. Diğer üç rüya daha iyi korunmuş durumdadır: "Gördüğü dördüncü rüya: Gökten büyük bir kaya parçası(157) düşer ve hizmetçilerle tanrının bir kulunu parçalar. Gördüğü beşinci rüya: Keşşi'nin tanrısal babası bir ateş tutuşturur.

Gördüğü altıncı rüya: Keşşi boynunda bir yaka ve aşağısında bir kadının topuğu(158). Gördüğü yedinci rüya: Keşşi aslan avına gider, bahce kapısından çıkarken Damaşşara(159) ve yılanları kapının önünde bulur.

Şafak vakti Keşşi uyanır, eve döner ve gördüğü rüyaları annesine anlatır. Umutsuzdur ve annesine söyle söyler: "Eğer bir daha dağlara gidersem Gnonlar beni parçalamak isteyeceklerdir! Ne yapmam gerekiyor?"

Annesi cevap verir(160): " Hiç korkma oğlum, o eski şarkıyı hatırla:

Yağmur'un ve rüzgarın altında büyük kamışlar iğmenir.

Kısa bir zaman sonra da yeniden doğrulurlar.

Nehir taşarken bütün şehiri su basar,

büyük şehir sallanır, fakat her zaman ayakta.

Çoğu zaman adam bağırır: Ben öleceğim;

Ona çocuk bağırır, fakat inlemek için kal.

O önemsiz rüyalara bağlanma. Dağlara dön, çünkü hiç bir kötülük gelmeyecek sana!" der.

Keşşi böylece dağlara avını sürdürmeye gider.

5- GURPARANZAḤ'IN MASALLARI(161)

Bu hikayeler sadece iki kırık parça halinde ele geçmiştir. Birisi, "GurparanzaḤ ve Tigris(1) olarak bilinmektedir. Korunabilen bölüm de GurparanzaḤ ile Tigris arasında geçen bir konuşma yer almaktadır(Aranzah'ın bir Hurri adı olduğu bilinmektedir.) Diğerisi ise, GurparanzaḤ ile beraber İmpakru'nun kızıyla evlenmek isteyen diğer talipler arasında geçen yarışmadır ve "GurparanzaḤ ve Bow(162)" adıyla bilinmektedir. Bu iki bölümün aynı hikayenin parçaları olup olmadığı belli değildir. İkisinde de GurparanzaḤ baş karakterdir ve olaylar ikisinde de de Aggade'de geçmektedir. Bununla birlikte birisinde mitolojik şahıs Tigris (Dicle) iken, diğerinde İmpakru'nun kızı Tatizuli ve yetmiş kahraman yardımcı rol oynamaktadır. Bununla birlikte Tigris'in olduğu bölüm, GurparanzaḤ'a verilen bir kız ve çeyizden ve daha sonra Aggade'de yapılan bir eğlenceden bahsetmektedir. Bow'un olduğu bölüm de(163). Tatizuli ile evlenme yarışı anlatılmaktadır. Bölümün sonundaki kırık parçada, bazı nedenler yüzünden GurparanzaḤ ve eşi arasındaki evliliğin mükemmel olmadığı anlaşılmaktadır. Tigris'li bölümde GurparanzaḤ'ı karamsar ve gözleri yaşlı bulmaktayız. Belki de Tigris onun evliliğini düzeltmesine yardım etmektedir. Bu iki bölüm arasındaki ilişki açık olmamakla birlikte, olayı aşağıdaki gibi "GurparanzaḤ ve Bow"dan başlayarak özetliyoruz:

Gurparanzaḥ'ın bir kaç vahşi hayvanı öldürdüğü av saferinden sonra İmpakru ve kahramanlardan oluşan bir grup Aggade'ye döner. Gurparanzaḥ'ın "altmış kral ve yetmiş kahraman" arasında şeref sandalyesinde oturduğu şölenden sonra yay, ok kılıfı ve hedef isterler. Avcılıkta Gurparanzaḥ altmış kral ve yetmiş kahramanı yener.

Yarışma sona erdikten sonra İmpakru ve Gurparanzaḥ yatmaya giderler. Zaferin bir sembolü olarak tatlı kokulu yağlar serpilir ve giysilerinden gittiği yerlere yayılır. Yatak odasına bir merdivenle tırmanır.

Hikaye'nin geri kalan kısmı kırıklıdır. Buradan, eşi tatuzili'nin evliliğın devam etmesine engel olabilecek "diğer hususu" dile getirdiği anlaşılmaktadır.

"Gurparanzaḥ ve Tigris" parçası bir konuşmayla başlamaktadır. Burada muhtemelen Gurparanzaḥ Tigris'e "Lordum" diye hitap etmektedir. Çünkü, orada "Senin Lordum'un kutsal gücü olduğunu ilan edeceğim" diye bir cümle bulunmaktadır(164).

Aggade(165) şehri bir çok defalar dile getirilmekte ve Tigris, şahıs rolünde sahnede görülmektedir.

Tigris bir kartal gibi uçar, Aggade'ye gider ve merdivenin üzerine tünür. Ve Gurparanzaḥ-er kahramanlar onun önünde saygıyla eğilirler(166).

Tigris Gurparanzaḥ'ı orada ağlarken bulur: "Niçin ağlıyorsun? Bu kutsal gözlerinden niçin yaşlar akıyor?" diye sorar.

Bu parçada olayın geçtiği yer ve zamanın bir önceki parça ile aynı olduğu tezini kuvvetlendirebilecek olan kahramanlardan söz edilmektedir.

Bunu izleyen konuşma karmaşıktır. Tigris bir anne ve babadan, Gurparanzağ ise, kendisine verilen bir kız ve çeyizden bahsetmektedir(167).

Muhtemelen bu konuşma bundan sonra da devam etmektedir. İyi korunamamış olduğundan biraz karmaşıktır(168). Konuşmanın bitmesinden sonra Tigris yine bir kartal gibi tünediği yerden kalkar, Ana tanrıca ve Kader tanrıçalarına gider. Ona yiyecek ve içecek verip ağırlarlar.

B.De Vries(169), Tiğris'in Anatanrıça'nın ve Kader tanrıcaları'nın yardımına başvurduğunu, böylece Gurparanzağ'ın sorunlarının şimdilik bittiğini tahmin etmektedir.

6- İŞTAR VE EJDER HEDAMMU(170)

Bu efsane bir çok parçaların biraraya getirilmesiyle, bir hikaye olarak muhafaza edilmiştir. Deniz canavarı Hedammu'nun doymak bilmeyen arzuları dile getirilmektedir. O'na suya ve yağa batırılmış iştah açıcı çeşitli maddeler verilir. Bir yerde yaklaşık iki bin sığır, sayısız oğlak, kuzu ve binlerce ot yer, Fakat bu arzuları asla tatmin olmaz. Bir başka zaman binlerce kertenkele ve solucanı yerden söker.

Tanrıça İştär, bu doymak bilmeyen yaratığa bir son vermeye karar verir. Hedammu'nun belki de kendini savunmaktan vazgeçeceğini düşünerek kadınsı oyunlar oynar. Hedammu ne zaman onun vücuduna baksa istekleri kabarır. Daha sonra İştär Hedammu'ya saldırır. Hedammu acısından kuyruğuyla 130 şehri silip süpürür, 70 şehir ise, kıvranan karnı altında parçalanır.

Başka bir saldırıda İştär daha ustadır. Yaratığı cazibesiyke tamamen esir etmeyi planlamaktadır. Banyo yapar, güzel kokular sürer, süslenir, böylece "Güzelliğinin ve cazibesinin ardından yavru köpekler gibi geleceğini" düşünür. Denize iner, çıplak vücuduyla Hedammu'yu cezbetmeye çalışarak müzikal bir enstrüman çalar. Hedammu sudan kafasını çıkararak onu sıkıca kavrar ve hayretle "Sen ne biçim tanrıçasın?" diye sorar.

Bunu aralarında geçen konuşmalar izlemektedir. Mücadelenin sonucu ne yazık ki anlaşılammaktadır.

7-URŞHU'NUN KUŞATILMASININ HİKAYESİ(171)

Hitit efsaneleri içinde yeterince korunabilmiş yegane efsanedir. Metin Akkad diliyle yazılmıştır, fakat Hitit geleneğini taşımaktadır. Sahne Hitit ordusu tarafından kuşatılmış Urşhu(172) şehri'nin dışıdır ve operasyonlar Luḫunzantiya şehriden kral tarafından yönetilmektedir. Şehre yüksekte bakan ve onu gözetim altında tutan bir tepenin üzerine güçlerini yerleştiren Urşhu, Hurri devleti, Aleppo şehri, Zaruar şehriyle ve belkide Carehemişh(kargamış)şehriyle bile temas halindedir ve belkide müttefiktir.

O.R.Gurney, hikayeyi şöyle nakletmektedir(173):

"Kale kapısını kırmak için kullanılan kalaslar kırıldı. Kral öfkeleni ve suratını astı: 'Sürekli bana kötü haber getiriyorlar; Fırtına tanrısı sizi se-
le kaptırır inşallah.' (Kral devam eder:) Boş durmayın! Hurri tarzında bir kale kapısını kıracak kalas yapın. Haşşu dağlarından büyük bir kalas getirin. Toprağı yağmaya başlayın. Bitirdiğiniz zaman herkes yerini alsın. Bırakın düşman savaşsın, işte o zaman düşmanın planı başarısız olacak. (Daha sonra kral general Santoš'a hitap eder:) Hiç kimse İriyaya'nın geldiğini ve şu yalanı söylediğini düşündümü: 'Bir kule ve kale kapısı kıracak kalas getireceğiz' - Fakat onlar ne bir kule ne de kale kapısı kıracak kalası getirirler ve o,

bunları başka bir yere götürür. Onu yakalayıp ve ona şöyle söyleyin der: 'Sen bizi kandırıyorsun ve bu yüzden bizde kralı kandırmış oluyoruz.'

Bundan sonra ne olduğu boşluktan dolayı bilinmemektedir. Santos, krala rapor verirken kralı büyük bir öfke içinde bulur.

" 'Niçin savaşmadın? Su arabalarının üstünde duruyorsun, kendin neredeyse suya dönmüştün(?) ... Onun önünde diz çökmeye mecbur oldun. Onu öldürmeliydin, en azından korkutmalıydın ama sen bir kadın gibi davrandın.' ..."

"Ona şöyle cevap verdiler: 'Sekiz defa (yani sekiz cephede?) savaş vereceğiz. Onların plânlarını alt üst edip şehirlerini mahvedeceğiz.' Kral 'İyi!' diye cevap verdi."

"Fakat onlar şehre hiçbir şey yapamazlarken, kralın hizmetkârlarının bir çoğu kılıç yarası aldı, bu yüzden bir çoğu öldü. Kral öfkelenmiş ve şöyle söyledi: 'Yolları gözetleyin! Kim şehre giriyor, kim şehri terketiyor, gözetleyin. Hiç kimse şehirden düşman tarafına gitmeyecek'... Onlar şöyle cevap verdiler: 'Gözetliyoruz. Seksen araba ve sekiz ordu şehri terketmiş durumdadır. Kralın kalbi rahat etsin. Ben görevimde kalıyorum.' Fakat bir haberci şehir dışından koşarak geldi ve şu haberi verdi: 'Aleppo kralın tebâsı beş dakikada geldi, Zuppa'nın tebâsı zaten şehirde oturuyor,

Zaruar'ın adamları girip çıkıyorlar, Teşup'un oğlu olan benim Lordum'un tebâsı ileri geri hareket ediyorlar.'... Kral öfkelen-di. ..."

Metnin gerisi kayıptır. Görüldüğü gibi hikaye, kralın gazabına uğrayan yetersiz subayların durumunu gösteren bir dizi olaylardan ibarettir.

III. BÖLÜM

HİTİT EFSANELERİNİN YAKINDOĞU MİTOLOJİ
METİNLERİNDEKİ GENEL DURUMU

Bilindiği gibi Hititler yakınoğu medeniyetinin önemli bir parçası idi. Onların mitolojileri de bu geniş kültürel, dini ve edebi atmosferden doğmuştur. Yine bilinmelidir ki Hititler, bazı milletlerin efsanelerini alarak kendi bünyelerine uydurmuşlardır. Bu durum, Hititlerin mitolojik kütüphanelerinin Hurri, Kanaan, Babil ve yerli Anadolu efsanelerini ihtiva etmesinden de açıkça anlaşılmaktadır. Bu nedenle, Hitit efsanelerinin diğer milletlerin efsaneleriyle ortak olan yönlerini bulmak ve bunların Hitit efsanelerini ne derece etkilediğini ve Hitit efsanelerinde neyin kendilerine has olduğunu görmek yararlı olacaktır. Hitit mitolojisinin bir çok özelliğinin benzeri Yunan efsanelerinde de vardır. (Örneğin; Gökteki Krallık ve Hesiodos'un Thegonia'sı). Hatti ve Hurri kökenli efsaneler arasındaki üslup farklılıklarının çokluğu nedeniyle bu iki grubu, Hatti efsanelerinden başlayarak ayrı ayrı incelemeye çalışalım.

Fırtına tanrısı'nın yılan İlluyanka'yı ele geçirme efsanesinde yakınoğu edebiyatında hakim olan bir temâ ile karşılaşırız. Burada Marduk ile Tiamat, Baal ile Yamm, Yehova ile Rahab, Leviathan ile Tannin ve Zeus ile Typhon'un mücadelelerini hatırlamak yerinde olacaktır(1).

Efsanenin ilk versiyonunda Fırtına tanrısı yılan tarafından yenilgiye uğratıldıktan sonra, tanrıça İnara'dan yardım alır; Tanrıça alkollü içkiler ve güzel yemeklerle donatılmış görkemli bir ziyafet hazırlar. Illuyanka ve çocuklarını deliklerinden çıkararak katılmaları için ziyafete davet eder.

Yakındoğu edebiyatında yaygın olan evsahipliğinin gösterilmesinin bir parçası olarak ziyafetin hazırlanması, Hitit efsanelerinde de görülmektedir. Güneş tanrısı'nın geldiğini gören Fırtına tanrısı vezirine hemen yemeğin hazırlanmasını emreder(2). Güneş tanrısı yiyemeyecek kadar sınırlı olmasına rağmen, daha haberi vermeden, yemeği yemesi için zorlanır. Şu bir gerçek ki İnara, Illuyanka'yı tuzağa düşürmek amacıyla yemeği hazırlamıştır. Bununla birlikte tuzağın bu noktası şayet yılanın güvenini sarsmamış olsaydı sanırız davete masumiyetle karşılık verebilirdi. Burada yılanın yenilgisinin onun aptallığından ziyade, İnara'nın ev sahipliği kurallarına uymamasından kaynaklandığını söyleyebiliriz.

İlluyanka ve çocukları bütün sürahidekileri içtiler böylece sarhoş oldular ve yuvalarına dönemediler. Odysseus ve denizcileri de Kyklops ve Polyphemos'tan kaçmak için benzer bir yol denerler(3). Canavar denizcilerin şarabıyla sarhoş edilir, böylece onun gözlerini yakarak gemisinin altına kaçarlar.

Tanrıça İnara bu efsanede çarpıcı bir rol oynamaktadır. Fırtına tanrısı, tanrıçanın kurbanına son bir darbe hazırlayınca kadar yılanı yenilgiye uğratabilmez. İnara, yemek ve içkiyle olduğu kadar, baştan çıkarıcı görünümüyle de İlluyanka'yı deliğinden çıkarmak için süslenir. Aynı şekilde İştar'da süslenerek ve çıplak vücudunu önünde sergileyerek, arkasından bir köpek gibi koşması için Hedammu canavarını baştan çıkarmaya çalışır. Fırtına tanrısı'na yardım eden tanrıça'nın rolü diğer Hitit efsanelerinde de bilinmektedir. Fırtına tanrısı bazı durumlarda o kadar çaresiz kalır ki, yüksek mevkiini koruyabilmesi için tanrıça'nın zeka ve ustalığına tamamen bağımlı kalmaktadır. "Telipinu'nun Kayboluşu" efsanesinde araştırmaları yapan Anatanrıça Hanağanna'dır. Fırtına tanrısı ne yapacağını şaşırır. "Ne yapacağız, açlıktan ölecekmiyiz?" diye sorar. Hanağanna ona derhal Telipinu'yu aramasını ve bir şeylerle meşgul olmasını emreder. Ana tanrıça onun arkasından arıyı göndererek Telipinu'yu bulmaya çalışır. "Ullikummi Şarkısı"nda da İştar Fırtına tanrısı için taş canavarla karşı karşıya gelir. Kudretli Fırtına tanrısı, Ullikummi'ye şöyle bir bakar ve ondan korkar, yere oturur ve gözlerinden yaşlar dökülür, hüngür güngür ağlar: "Buna daha fazla kim dayanabilir? Bu bir vahşettir....."der. İştar alaylı bir şekilde: "Aman kardeşim! ona yitlik on kat daha fazla verilmiştir"der. Sonra canavarı

güzelliğiyle ve şarkılarıyla baştan çıkarmak için korkak kardeşinin yanından ayrılır. Beldi de Kumarbi tanrıçanın yaptıklarından haberdardı, zira Ullikummi canavarını sağır ve kör yaratmıştı (4). Anaht'ın Ugarit(5) edebiyatında Baal'in kadın koruyucusu olarak önemli bir rol oynadığı bilinmektedir. Anath geçmişte Yamm, Tannin ve Mot'u yendiği için kendini över ve eğer Baal'in başı yeniden belaya girecek olursa onun için yine göğüşe hazır olduğunu söyler(6).

Tiamat, Rahab, Leviathan ve Yamm gibi İlluyanka'da denizle beraberdir. Efsane'nin ikinci versiyonunda Fırtına tanrısı, canavarla dövüşmek için denize gider(7).

İkinci versiyonda İlluyanka Fırtına tanrısı'nın gözlerini ve kalbini önceki kavgada almıştır. Efsane bu organların yeniden kazanılmasını konu edinmektedir. "Gökteki Krallık" efsanesinde Kumarbi "cinsel organını" ısırap koprdığı zaman, Anu'yu yenilgiye uğratar. Gözlerin güç sembolü olarak düşünülmesi Yozgat tabletlerinde'de vardır. Hahhima ayaklarını ve ellerini dondurduğunda Fırtına tanrısı meydan okurcasına iddia eder: "Bu ayakları ve elleri alsan bile, gözlerimi alamayacaksın(8).

Birinci versiyonda olduğu gibi burada da bir tuzak kurulur ve Fırtına tanrısı fakir bir adamın kızıyla evlenir ve ondan bir oğlu olur. Onların oğlu İlluyanka'nın kızını eş olarak seçer ve onunla evlenir. Daha sonra Fırtına tan-

rısı gözlerini ve kalbini, yılanı istemesi için oğluna talimat verir. Çünkü Fırtına tanrısı gözlerini ve kalbini geri aldığı zaman, yılanı yenilgiye uğratabilecektir. Hesiodos'un (9) "Thegonia" adlı eserinde açıkladığı canavar Typhon ile Zeus arasındaki savaşla(10), bu efsane arasında bazı benzerlikler vardır. Zeus, Typhon'a şimşekler fırlatır ve orakla vurur ve onu Suriye'deki Kasios dağına kadar kovalar(11). Buradaki ilk kavgada yaralı Typhon orağı Zeus'tan alır ve güç kaynaklarını ayaklarından ve ellerinden koparır. Typhon sakatlanan Zeus'u denize doğru taşır ve Silicia(Kilikya)'daki Corycian mağarasına hapseder. Güç kaynaklarını bir ayı postuna saklar ve Typhon'un kızkardeşi Delphyne tarafından korunur. Aigipan, Delphyne'yi tutarken, Hermes güç kaynaklarını çalar ve onları daha sonra Olympos'a geri dönen Zeus'un vücuduna iade eder(12).

Her iki efsanede de organlar farklıdır, fakat organlar kesilip çıkarılmaktadır. Tuzaklarda oldukça farklıdır. Gözler ve kalp kusata'nın ödenmesidir. Ödeme normalde geline verilirdi. Buna rağmen E.Memiş'in belirttiğine göre, şayet kız tarafı sözünden dönerse, hukukî kurallar karşısında kızın babası kusata'yı damada ödemek zorundadır.(13). Bu açıkça Fırtına tanrısı'nın durumunu aksettiriyor. İlluyanka gözleri ve kalbi isteyerek verdi, çünkü Fırtına tanrısı'nın oğlunun varlığının, en azından vücudun organ-

ları kadar saldırıya karşı iyi bir güvence olduğunu anlamıştır. Fakat bu onun (İlluyanka'nın) yenilmesi anlamına geliyordu, çünkü Fırtına tanrısı bunu sadece yılanı yenmek için planlamıştı. Nitekim o, amacına ulaşabilmek için gerektiğinde kendi oğlunu bile öldürmede bile hiç tereddüt etmemektedir. Tuzaktaki esas nokta Fırtına tanrısı'nın aile bağlarına ihanet etmesidir.

Samî efsanelerinde, göz ve kalp gibi vücut organlarının kaybolması motifinin varlığı bilinmemektedir. Mısır'ın "iki kardeşin hikayesinde" Anubis, Batanın kalbini bulur ve onu bir kadeh suyun içine koyar. Kalp su emmiş olarak sonunda Bata hayata döndürülür(14)

İlluyanka efsanesinin sadece kendine has bir özelliği ölümlünün oynadığı roldür. İnara, Hupasiya'dan yardım ister o da kendisiyle yatması şartıyla bunu kabul eder. Tanrıların insanlarla birlikte hareket etmesi örneği Yunan edebiyatında da yaygın olmasına karşılık Yakındoğu efsanelerinde nadir görülmektedir. Hupasiya'nın İlluyanka'nın ele geçirilmesindeki tek rolü İnara'nın düzenlediği ziyafetiyle tesirsiz hale getirmesinden sonra onu bağlamaktır. daha sonra İnara, onun için bir kayanın üzerine bir ev yapar. Karısı ve çocuklarını görmemesi, hatta pencereden bile bakmanası için emir verir. Hupasiya yirmi gün sonra pencereden bakar ve ailesini görür. İnara döndüğü zaman onu karşılar ve "eve dönmeme izin ver" diye ağlar. Fakat İnara, onu hemen öldürür.

Odysseus'da karısına ve evine olan aşkını, tanrıça Kalypso'nun aşkına değişmez. Odysseus, bir deniz kazasına uğrayarak yüce tanrıça Kalypso'nun adasına(15) çıkarak yedi yıl onun mağarasında kalır, fakat gündüzleri kumsala oturarak ağlaya ağlaya denizden evine doğru özlemle bakar (16). Kalypso'nun ölümsüzlük teklifleri bile onu tutamaz (17). Kalypso ağlayarak tanrıların kutsal-insan birleşmesini tasvip etmediklerini bildirir(18). Hitit efsanelerinde böyle bir tasvip etmeme görülmemektedir. Bununla beraber B.De Vries, birleşmenin trajik sonunun bu tasvibin yokluğuna işaret olabileceğini ileri sürmektedir(19). Aynı trajedi ikinci versiyonda da dikkat çekmektedir; Fırtına tanrısının yarı ölümlü oğlu, tuzanın amacına ulaşabilmesi için yılan illuyanka'nın kızıyla evlendirilmiş, böylece o, iki ailenin evladı durumuna gelmiştir. Fırtına tanrısı, yılan illuyanka'yı öldürmek üzereyken o ümitsizce bağıırır: "Beni dost olarak görme, benimle de dövüş!" Her iki hikayede de insan karakterler kaderin trajik güçlerine yakalanmaktan kaçamamışlardır.

Diğer önemli bir Hatti kökenli efsanede "Kaybolan Tanrı"dir. Kaybolan tanrıya pek çok çeşit tanrılık rolü verilir ve aynı tanrıyı konu edinen versiyonlar bile ayrıntıda ayrılırlar(20). Telipinu ve Fırtına tanrısı versiyonları eh işi korunanları olduğu için bu rolde en iyi bilenlerdir. Telipinu ile ilgili versiyon bu zincir

içinde daha çok önem kazanmaktadır. Çünkü onunla ilgili metinler daha iyi korunmuş durumdadır ve bitki tanrısı olarak vasıflandırılır(21).

Telipinu'nun rolü bitki tanrısı olarak babası Fırtına tanrısının şu ifadesinden çıkarılmaktadır: "Benim bu oğlum gayretli ve çalışkandır. Tarlaları sürer, sular ve ekinleri yetiştirir"(22). "Güneş tanrısı'nın kayboluşu" olarak bilinen efsanede Hahhima, "tembellik tanrılarını da katarak bütün doğayı felç etmiştir. İki tanrı karşılıklı mukabele için en iyi donanmış olanlardı. Çünkü, Güneş tanrısı ısı verir ve Telipinu'da tarımla uğraşır.

"Telipinu'nun Kayboluşu" efsanesinde, onun fonksiyonu daha geniştir. Kayboluşun sonucu bütün ülkeyi etkiler: Evler ve pencereler sisle ve dumanla kaplanır, ocakta odun artık yanmaz, tanrılar yerlerinden kımıldayamaz, artık daha fazla ürün yetişmez, insanlar ve hayvanlar hamile kalmaz, hamile olanlar doğuramaz ve yavrularını da ihmal ederler(23). Telipinu döndükten sonra, öfkesi yatışır ve tekrar kral ile kraliçeyi gözetir(24). Böylece onun kızgınlığı döneminin bütün ülke yönetimini çok açık olarak etki altına aldığı görülür. Tanrının yokluğunun felaket getiren etkilerinin anlatımı, ovalarda, tepelerde onun aranması ve onun dönüşüyle yeryüzünün yeniden hayata kavuşması Adonis, Attis, Osiris ve Tammuz ile ilgili mitolojik edebiyatla çok yakın paralellik göstermektedir(25). Fakat, bu

"ölen tanrı" süreci içindeki benzerlik sadece genel bir benzerliktir. Bir tanrı kaybolunca ve ölünce insanların dünyasında "felaket" olacağı fikri genelde yaygındır. Bu prensibin belli mitolojik uygulaması her kültürde farklıdır. Telipinu kendini uyuduğu bataklıkta saklar. Baal; İştar, Tammuz ve Adonis hepsi ölü olarak düşünüldükleri için aşağı dünya'ya inmişlerdir. Buradan olağan üstü bir yardım almadan geri dönmeleri imkansızdır(26).

Efsanenin en büyük özelliği Telipinu'nun kızgınlığıdır. Kızgınlık sebebi metnin kırılmış olan başlangıç kısmında söylenmiş olabilir. Bu tanrı'nın kızgınlığının ve kayboluşunun arasına olması durumu diğer Hatti efsaneleriyle benzerlik göstermektedir. Fırtına tanrısı'nın kızgınlığına ait bir örnek "Gökyüzünden Düşen Ay"da vardır. Gökyüzünden Düşen Ay'daki Fırtına tanrısı'nın kızgınlığı, onun yeryüzüne gök gürültüsü, şimşek, yağmur ve fırtına göndermesine ve herkesin korkmasına neden olmaktadır. Buradaki ayın şu talimatla sona ermektedir: "Ne zaman Fırtına tanrısı gürlerse, Fırtına tanrısı'nın rahibi tasvir edildiği gibi yapacaktır(27)." Diğer bir deyişle ne zaman böyle bir durum ortaya çıkarsa efsanedeki sözlerle, ayin uygulamaya konulacaktı.

Son olarak diğer yokluk tanrısı efsanelerinden farkı, Hatti efsanelerinin ayin törenine sahip olduğudur. Diğer efsanelerde ana konu ilahî olayın kendisidir ve insan seviyesinde oluşan felaketlerden az söz edilmektedir(28).

Hurri mitolojisi'ne bakıldığında "Gökteki Krallık", "Ullikummi Şarkısı" ve Hesiodos'un Theogony'si arasında büyük benzerliklerle karşılaşırız. Güterbock 1945 yılında Hitit efsaneleri ve Yunan, Babil- Fenike efsaneleri arasındaki benzerliğin geniş bir analizini kendi eseri olan Kumarbi Efsanesinde yapmıştır(29). Aynı çalışma üç yıl sonra İngilizce olarak Amerika Arkeoloji dergisinde yayınlanmıştır(30). Şimdi bu benzerlikleri kısaca özetleyelim.

"Gökteki Krallık"ta tanrılar sırasıyla Alalu-Anu-Kumarbi- Fırtına tanrısıdır. Hitit edebiyatında Anu, Alalu'nun oğlu olarak bilinmemektedir, fakat bu sonuç Sümer tanrı listesinden çıkarılmaktadır(31). Kumarbi bir Hitit vesikasından Anu'nun oğlu olarak bilinmektedir(32). Kumarbi, Anu'nun cinsel organını koparır ve böylece üç tanrıya; Fırtına tanrısı, Tigris ve Taşmişu'ya gebe kalır. Thegony'de buna tekabül eden baba-oğul sıralanışı, Uranos-Kronos-Zeus'tur. Uranos, Chaos'dan önce gelir, fakat onun Alalu'ya tekabül ettiği pek açık değildir. Kumarbi gibi Kronos'ta babasını hadım eder. Gaia, Kronos'u intikama teşvik eder: Kronos, bir orak ile babasını erkeklik uzvundan mahrum eder; yeryüzüne akan kandan Eriny'ler (dişi intikam tanrıları), devler ve Melos perileri, ve denize atılan uzvun köpüğünden aşk tanrısı Aphrodite doğar. Yunan tanrıları Gaia ve Rhea'nın dişi benzeri Hitit efsanelerinde bulunmamaktadır. Kronos bütün çocuklarını yutup yok eder, fakat Rhea, Zeus'u taşla değiştirir. Kumarbi'de kor-

kunç bir tanrıyı tükürerek çıkarır. Sonra: " Bana çocuğu ver! yiyeceğim"(33)der. Bunun gerçekten onun Fırtına tanrısını yok edeceği anlamına gelip gelmediği açık değildir. Çünkü; metnin bu kısmı kötü bir şekilde hasar görmüştür. Fırtına tanrısı'nın doğumu sonuna kadar kaydedilememiştir(34). "Gökteki Krallık" efsanesinin yeterince korunamamasından dolayı bazı detayları şüphede kaldığı halde sıralamadaki paralellik açıktır.

Hesiodos destanı ve "Ullikummi Şarkısı" arasındaki paralellik daha az açıktır. Fırtına tanrısı zaten gök tahtındaydı ve, daha yaşlı olan Kumarbi, canavar Ullikummi'nin yardımıyla tahtını yeniden ele geçirmeye çalışıyordu. Diğer yandan babası Kronos ve devlerle savaşan ve onları yendikten sonra Panteon'u(35) kontrol altına alan Zeus, daha genç bir tanrıydı. Gök krallığı'nın son sütununda Fırtına tanrısı ve Kumarbi arasındaki benzer bir savaşın kaydedildiği görülür(36). Eğer "Ullikummi Şarkısı" bu efsanenin devamı ise bir anlam ifade eder. Çünkü "Krallık" Kumarbi'nin kontrolunda biterken "Şarkı"da Fırtına tanrısı halen gök tahtındadır.

Ullikummi Şarkısı için Yunan geleneğinde bir karşılık aradığımızda ilk olarak Titanlar mücadelesi akla gelmektedir. Orada esas rakipler Kronos ve Zeus olduğu gibi burada Kamarbi ve Fırtına tanrısıdır. Ve Zeus, Tartarus' a (en derin alt dünya) inip Hekatoncheir'leri(yüzellileri) çağırana kadar tanrılar Titan'lara karşı birşey yapama-

dıkları gibi Ullikummi Şarkısında da Fırtına tanrısı, Apşû'ya (yer altı su derinliği) inip Ea'nın yardımını kazanana kadar tanrılar birşey yapamıyorlar. Fakat Titanlar mücadeleden uzak kalır ve oğlu, taş Ullikummi, onun adına tanrılara karşı yalnız savaşır, Ullikummi Şarkısında Fırtına tanrısı artık dünya hakimidir. Ve Kumarbi, "asi" aracılığıyla sonradan onun elinden tekrar hakimiyeti almaya çalışır. Bu, Titan'lar mücadelesindeki duruma uymaz, orada Zeus, ancak Kronos'u yenmek suretiyle dünya hakimiyetini kazanır. Fakat Ullikummi Şarkısı, Typhesus hikayesine uysa gerektir; çünkü Typhesus, Zeus'un Kronos'u yenerek elde ettiği dünya hakimiyetini tehlikeye düşürmeye çalışır. Bununla beraber Hesiod'ta paralellik o kadar açıkça ortaya çıkmıyor: burada Typhesus yüz yılan boyunlu bir hayvan bozmasıdır ve Kronos'un oğlu olmayıp Gaia'nın oğludur(37). Fakat Ullikummi, Kumarbi'nin çocuğudur.

Böyle kesin paralelliklerin kurulmasından sonra bile problem olan husus şudur: Hurri -Hitit efsaneleri Yunanlılar'a hangi yoldan ulaştı? Son Hitit imparatorluğu ve Mycenaens(Mikenliler) arasındaki ilişkilere ait bilgilerimiz arttıkça, bu efsanelerin direk geçmiş olmaları ihtimali kuvvetlenmektedir. Bununla beraber, Güterbock, bu efsanelerin Babil'den kaynaklandığını, Hurriler tarafından alınıp, oradan da Fenikeliler aracılığıyla Yunanlılar'a nakledildiğini ileri sürmektedir(38).

Güterbock bu iddialarını su tesbitlerine dayandırmaktadır(39). Babillilerin Hurriler üzerindeki etkileri bilinmektedir. Bir çok Babil idiogramlarının arkasında Hurri isimleri yazılıyken, diğer tanrılar Babilce yazılmış isimleriyle tanınmaktadır: Alalu, Anu, Enlil(Enlillu) ve Ea (A'a). Ea, Tıpkı Babil metinlerinde görüldüğü gibi, Fırtına tanrısı'na (Teşub) yardımcılık görevi yaparken, iyi ve alim tanrı rolünü oynar, Alalu-Anu-Kumarbi dizilişinin bir benzeri Babil dizilişine göre Alalu-Anu-Enlil olarak yazılmıştır. Enlil'in babası Anu değil, Enmesarra olduğu için bu benzerlik tam bir benzerlik sayılamaz. Enlil ve Kumarbi'nin yazılışları da bunun gibidir. İki dilde (billunguel) yazılmış bir metnin Akkadça versiyonunun tercümesinde Enlil adı geçmekteyse Hitit dilinde bu Kumarbi olarak geçmektedir(40). Hitit metinlerinde Enlil ayrı bir karakter olarak karşımıza çıkmaktadır. Kumarbi, diğer taraftan , Enlil'in ibadet merkezi olan Nippur'a gider(41). Yaşlı tanrıların yerine daha gençlerinin getirilmesi usulü Enuma Elish'den(42) bilinmektedir. Bu hikaye bir yönü hariç diğer yönleriyle Hurri efsanelerinden farklıdır. Ullikummi'yi Upelluri'nin omuzundan ayıran kesici aletin aynısı vaktiyle gökyüzü ve yeryüzünü ayırmakta kullanılmıştır. Sümer ve Babil destanlarında da yeryüzü ve gökyüzü kesici bir aletle birbirinden ayrılmıştı.

Fenikeliler'deki tanrı nesillerine gelince, Philo(43) tanrı nesillerini şöyle tanıttıyor: Uranos ile kız kardeşi

ve karısı Gê, Eliun veya Hypsistos'un yani "en yüksek" çocukları ve diğer bir adı Kronos olan Elos'un ebeveynidirler(44). Yani böylece Alalu-Anu-Kumarbi sırasına burada Eliun-Uranos-El(Kronos) sırası uymaktadır. Philo, Kronos'u Fenike'nin El'i ile eşit tutmaktadır. Ugarit metinlerinde adı geçen il.kmr.b. isimlerinin görülmesi (45), El=Kronos=Kumarbi eşitliğini güzel bir şekilde tasdik eder. Her ne kadar Philo, Baal'dan söz etmese de, Ugarit edebiyatında O, daha yaşlı bir tanrı olan El'in halefi yani vekili yerindedir. Böylece, Ugarit ve Philo'dan elde ettiğimiz ipuçlarını birleştirirsek Fenikelilerin soy sırasının şöyle olduğunu görürüz: Eliun-Kuranos-El-Baal(46) edebiyatında başka motiflerde bulunmaktadır. Appu masalında Güneş tanrısı'nın yaklaştığını gören Fırtına tanrısı vezirine şöyle emreder: "Aşçıya ve şakiye yiyecek ve içecek getirmesini emret(47)." "Ullikummi Şarkısı'nda da Güneş tanrısı'nın ziyaretinin esas noktası bir yemeğin hazırlanmasıdır. Güneş tanrısı'nın yemek yiyemeyecek kadar üzgün olması farkedilmemektedir. Burada ilk dikkat çeken husus onun yemek masasındaki kütü servisten dolayı iştahsız olmasıdır.

B.De Vries, H.Hofner'in Yunan ve Doğu Akdeniz edebiyatıyla paralelliği bulunan Hurri kaynaklı efsanelerin bir çok özelliğini ortaya koyduğunu bildirmektedir(48). Buradan anlaşıldığına göre: Gökyüzünü ve yeryüzünü üstünde taşıyan Upelluri, işlevi ve aptallığı yönünden Atlas'ı(49) hatırlatmaktadır. Ullikummi Şarkısında da farkında olmadan

canavar Ullikummi'yi sağ omuzunda taşımaktadır. Onun bildiği tek şey omuzunu bir şeylerin incitmiş olmasıdır. Heracles(50) omuzundaki ağırlığı hafifletmesi için bir yastık koyarken Atlas'tan gökyüzünü tutmasını ister. Ve böylece Heracles altın elmaları alıp kaçarken, gökyüzü ahmak Atlas'ın elinde kalır(51). İştar'ın güzelliğiyle ve müziğiyle Ullikummi'yi cezbetmeye çalışması, baştan çıkarıcı müziğiyle, geçmekte olan gemicileri baştan çıkaran Yunan sirenlerini hatırlatır. Maalesef Ullikummi sağır, kör ve merhametsizdir. İştar'ın Ejder Hedammu önündeki benzer gösterisi ondan daha başarılıdır. Kumarbi'nin canavar çocuğu, Ullikummi olarak adlandırılmıştır, çünkü ona Fırtına tanrısı'nı yenmek ve onun şehri olan Kumiya'yı harap etmek görevi yüklenmiştir. Kumarbi, Ullikummi'yi olgunluğa eriştirinceye kadar, aynen Musa'nın Akkad kralı Sargon ve Mısır firavunundan kaçırılarak bir sepete saklanması ve ta ki bir köylü tarafından bulunup büyütülünceye kadar sepette sürüklenişi gibi, tanrılardan kaçırılarak denizin altında saklanmıştır. Appu oğullarına doğumlarındaki belirtileri sürdürmeleri için bir iyi bir de kötü isim koyar. Kötü çocuk mirası eşit bir şekilde paylaşmayıp, adına yakışır bir şekilde iyi çocuğu kandırmaya çalışır. ... Appu'nun kendisi bir çok yönüyle Job'a benzer. Ülkesindeki en zengin kimse odur. Bir daha çocuğu olmasın diye lanetlenmiştir ve en çok üzüntüyü de daha şanslı olan arka-

daşlarının yanına oturduğu zaman duyar. Karısı bu talihsizliğinden dolayı kendisiyle alay ettiğinde: " Sen bir kadınsın ve kadın ruhlusun, hiç bir şeyden anlamazsın" diye cevap verir. Job'un karısı, niye tanrıya lanet etmiyorsun diye kendisiyle alay edince, Ona: "Tıpkı aptal kadınlardan birinin konuştuğu gibi konuşuyorsun" der(52).

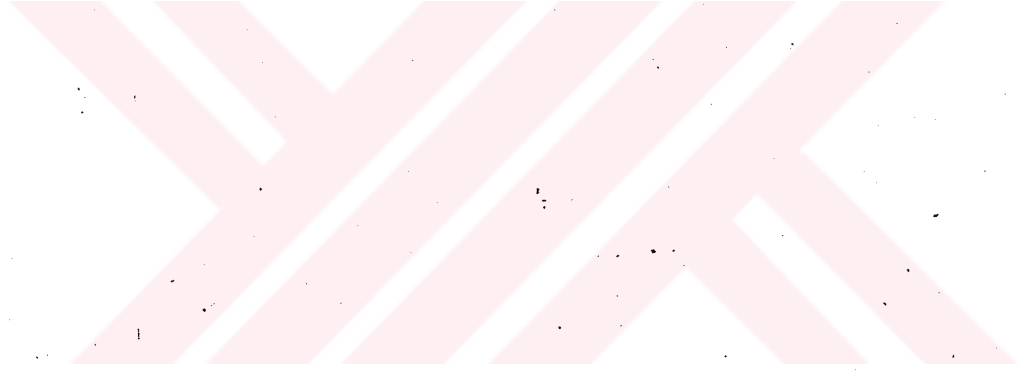
"İnek ve Balıkçı" hikayesi de Appu masalından oldukça farklı bir şekilde, çocuksuzluk ve çocuk doğumu temâlerini işler.

Talihsiz balıkçı, Appu gibi zenginler sınıfının değerli bir üyesi değildir. O, sıradan bir balıkçıdır. Tıpkı, Appu hikayesinde olduğu gibi, onun bu mutsuzluğunu gideren yine Güneş tanrısı'dır, fakat normal bir doğum ve hamilelik yoluyla değil, daha farklı bir doğumla bu mutsuzluk giderilmiştir. Güneş tanrısı burada bir ineği hamile bırakır. İki ayaklı çocuğu yemek için hazırlanan inekten çocuğu kurtarmak zorunda kalır. Bu durum, Güneş tanrısı'nın hayvanlarla kurduğu ilişki, Baal'in bir ineği hamile bırakarak bir dana doğurmasına benzemeyip (53), oldukça tesadüfi görünmektedir. İneği bir çayırda otlanınırken görünce, ona karşı istekleri kabarır. İnekle birleşme olmadan önce ineği kendi merasını hasara uğrattığı için azarlar. Güneş tanrısı bu garip aşk hikayesinden bir çocuk beklememektedir. Zira, çocuğu terkedilmiş olarak bir balıkçıya bırakır. Appu'nun çocuklarının ona pek bir şey ifade etmediği gibi, bu ço-

cuk da balıkçı için pek bir önem ifade etmez. Hemen çocuğu elinde zıplatıp sevinmeye başlar(54). Fakat, onun sevincinin çocuğun kendisi için mi, yoksa kârlı bir amaç güttüğü için mi olduğu şüphelidir. Balıkçı karısını yatağa göndererek sanki doğum yapıyormuş gibi bağırmasını ister, böylelikle köylüler onu duyar duymaz, ekme, bira, yağ ve et getirecektir. Çocuk yiyecek ve içkiyi ele geçirebilmek için sadece bir vasıta olabilir. Hikayenin geri kalanı kaybolmuş olduğu için çocuğun büyüdüğünde ne olduğu bilinmemektedir. Bu hikayenin karakterleri kahraman veya zengin kişilerden ziyade sıradan insanlardır ve genelde çocuk doğurma işi ciddi bir mesele olmaktan çıkıp komik bir hal almıştır.

Tipik olarak bu hikayeler esas ağırlığı çocuk doğumuna verdiği için romantik aşka pek önem vermemiştir. Appu, karısı tarafından komik duruma düşürülür ve beraber yatmalarındaki yegâne amaç hamileliktir. Balıkçı ile karısı arasındaki ilişkiye bulunan tek atıf, karısının onun isteklerini ihmal etmesi ve bunun sonucunda kısırlıkla cezalandırılmasıdır(55). Avcı Keşsi Masalı'da romantik bir görünüm arz etmez. Keşsi'nin karısı güzeldir ve iyi özelliklerle donanmıştır. Bu nedenle Keşsi sadece onu görmektedir(56). Fakat burada aşk tasviri sadece bir trajedi sebebi olarak verilmektedir. Kessi'nin aşk hayatı av hayatını yok eder. Artık o,

tanrılara ekme ve şarap sunmayı ihmal eder ve artık ava da çıkmaz, zamanını sadece karısına ayırır. Annesi artık kendisine av hayvanları getirmediği için onu azarlar ve utandırır. Bu nedenle, burada da romantik aşka karşı pek ilgi yoktur. Sadece, hikayede Kešši'nin avcı olarak başarısızlığının sebebi olarak bahsedilmektedir.

SONUÇ

M.Ö. II.bin yılda Anadolu'da yaşayan ve Eskiçağ Anadolu medeniyetinin meydana gelmesinde çok önemli bir rolü olan Hititler'in mitoloji alanında bırakmış oldukları çivi yazılı vesikaların transkripsiyon ve tercümelerine dayanarak yaptığımız bu çalışmadan şu sonuçları çıkarabiliriz:

1-Hitit efsaneleri ile ilgili olarak bugüne kadar yapılan yayınlar birçok kitap ve dergide dağınık durumda idi. Ülkemizde bütün Hitit efsanelerini içine alan bir çalışma yapılmamıştı. Bu araştırmada, bütün Hitit efsanelerini toplayarak biraraya getirmeye çalıştık.

2-Hitit efsanelerinden bazıları Türkçeye tercüme edilmemişti. Bu efsaneler: "Güneş Tanrısı'nın Kayboluşu", "Telipinu ve Deniz" ve "Urşhu'nun Kuşatılmasının Hikayesi" dir. Adı geçen efsanelerin Türkçeye tercümelerini yaparak bunları yorumladık. Ayrıca vardığımız diğer bir sonuç da, Telipinu ve Fırtına tanrısı'na ait versiyonlarını tanıdığımız Kaybolan Tanrı Devri efsanelerine "Güneş Tanrısı'nın Kayboluşu" ve "Telipinu ve Deniz" efsanelerinin dahil edilmesi gerektiğidir. Bununla beraber, kralın gazabına uğrayan yetersiz subayların durumunu anlatan, "Urşhu'nun Kuşatıl-

masının Hikayesi" de yine ilk defa bu araştırmada Türkçeye tercüme edilmiştir.

3-Hitit efsaneleri gününün yakındağı edebiyatının bir temsilcisidir. Bu efsaneler, Mezopotamya ve batı Samî edebiyatında bulunan birçok unsuru taşımaktadır. Aynı zamanda çok sayıda mitolojik motif, Yunan efsanelerinde tekrar görölmektedir. Hititler'in efsaneleri, Samî dünyasından Yunan dünyasına aktarmadaki rolleri aşıkardır. Bu aktarmanın mahiyeti ve Hititler'in buna katkısı hâlâ açıklık kazanmış değildir. Öyle umarız ki bu esrar, Hititler'le ilgili yeni tarihi belgelerin ele geçmesi ve Miken çağının yeterince aydınlanmasıyla çözümlenecektir.

II. BÖLÜME AİT ALT NOTLAR.

- 1-Asya'nın batısında yer alan bir bölge; batıda Akdeniz, doğuda ise Şeria ırmağı ile sınırlıydı; Filistin ve Fenike'yi içine alırdı. Ülke halkı(Kenanlılar) M.Ö.9000'e doğru bölgeye yerleşmiş olan Samîler idi.
- 2-A.Goetze, "Hittite Myths, Epics, and Legends", ANET, 1955, s. 519.
- 3-H.G.Güterbock, Kumarbi Efsanesi. çev.: S.Alp, Ankara 1945, s. 72; H.G.Güterbock, Kumarbi, 1946, s. 122-123.
- 4-E.Laroche, "Mythologie d'origine etrangere", RHA 82, 1969, s. 7-24.
- 5-O.R.Gurney, The Hittites, 1961, s. 180.
- 6-Bu metinler üç nüsha halinde bulunmuştur. Orijinal Akkadça metin, Mısır'da Tel el Amarna'da, diğerleri ise, Anadolu'da Hattuşaş ve Mezopotamya'da Lagaş kentinde bulunmuştur. Bu metinler için bkz.: H.G.Güterbock, ZA 42-44; E.Memiş, Eskiçağ Türkiye Tarihi, Konya, 1989, s. 14.
- 7-Anadolu'da bulunan ve Asur ticaret kolonileri çağındaki Puruşhanda krallığı ile eşitliği kuşkusuz olan Bursahanda'da Sargon'un koruması altına girmek isteyen tüccarların bulunması oldukça ilgi çekicidir.
- 8-E.Memiş, a.g.e., s. 14-15.
- 9-O.R.Gurney, a.g.e., s.180.

- 10-H.G.Güterbock, "Hittite Mythology", Mythologies of the Ancient World, 1961, s. 141-179; B.De Vries, The Style of Hittite Epic And Mythology, 1967, s. 3-4.
- 11-H.G.Güterbock, a.g.m., s. 143; B.De Vries, a.g.e., s.4.
- 12-O.R.Gurney, a.g.e., s. 188:
- 13-B.De Vries, a.g.e., s. 4.
- 14-E.Laroche, "Mythologie Anatolienne", RHA 77, 1965, s. 29-62.
- 15-E.Laroche, RHA 77, s. 31-28.
- 16-E.Laroche, RHA 77, s. 19-20.
- 17-E.Laroche, RHA 77, s. 5-12.
- 18-E.Laroche, RHA 77, s. 13-19.
- 19-Transkripsiyon: E.Laroche, RHA 77, s. 29-48. Tercüme-ler: A.Goetze, ANET, s. 126-128; A.Goetze, Kleina-sian, 1957, s. 143-144. Özetler: T.H.Gaster, Les Plus Anciens Contes De l'Humanite, Paris 1953, s. 91-97; O.R.Gurney, a.g.e., s. 187-188; B.De Vries, a.g.e., s. 5-8; M.Şemsettin Günaltay, Yakınşark II (Anadolu), Ankara 1987, s. 229-231.
- 20-T.H.Gaster, a.g.e., s. 91'de, Telipinu'nun insanlı-ğın işlediği günahlardan dolayı öfkelenerek kaybol-mayı ve de saklanmayı düşündüğünü ileri sürmektedir.
- 21-Bitki tanrısı olan Telipinu Hatti kökenlidir ve Fir-tına tanrısı'nın oğludur.

- 22-Hannahanna, ^dMAH ve ^dNINTU gibi Sümer harfleriyle yazılmıştır. Onun Hititçe adı büyükanne anlamına gelen hanna- kelimesinin bir tekrarıdır. Genelde doğum tanrıçası olarak bilinmektedir. Hatti efsanelerinde kudretli Fırtına tanrısı'nın bile felaket karşısında sararıp solduğu zamanlarda görev alabilecek esrarengiz bir kabiliyeti vardır. bkz.: B.De Vries, a.g.e., s. 180, not 26.
- 23-A.Goetze, ANET, s. 127'de I. versiyonun bu bölümünde III. versiyona ait bir bölümü(KUB,XXXIII 9,II,1-6) yerleştirmiştir. Biz de A.Goetze'ye uygun olarak bu bölümü onun gibi verdik.
- 24-Burada da A.Goetze'nin tercümesine uygun olarak ve E.Laroche, RHA 77, s. 45-46'dan bir bölümü(KUB,XXXIII, 10,II,1-22)transkripsiyon ve tercüme olarak buraya yerleştirdik.
- 25-Fırtına tanrısı'nın dinî merkezi.
- 26-Belkide bu Anadolu'da sık sık meydana gelen bir deprem felaketinin mitolojik görüntüsüdür.
- 27-Belirli bir dinî tören. bkz.: A.Goetze, ANET, s. 127, not 4.
- 28-Buradan itibaren efsanenin ikinci sütununu tercüme ettik.
- 29-Kamrušepa, Kaniş kökenli bir tanrıdır. Deniz tanrısı Aruna'nın annesi, büyü ve şifa tanrısıdır. Bu nedenle dinî ayin mitolojilerinde sık sık rol almaktadır. bkz.: B.De Vries, a.g.e., s. 181, not 32.

30-Bu tabirin anlamı yeterince anlaşılammaktadır.

31-A.Goetze, ANET, s. 128'de IV. sütunun kayıp başlan-
gıcı yerine KUB,XXXIII,54'ün 13-15. satırlarını yer-
leştirmiştir. Bizde buna uygun olarak tercüme ettik.

32-Buradan itibaren IV. sütunun mevcut parçalarını ter-
cüme ettik.

33-A.Goetze,ANET, s. 128'de Zakki'yi "sap" olarak ter-
cüme etmiştir. Fakat, B.De Vries, a.g.e., s. 182,
not 33'de "çubuk" veya "sürgü" nün muhtevaya daha
uygun olduğuna işaret etmektedir.

34-O.R.Gurney, a.g.e., s. 189.

35-O.R.Gurney, a.g.e., s. 189.

36-Transkripsiyon: E.Laroche, RHA 77,s. 21-28. Tercüme-
ler: O.R.Gurney, a.g.e., s. 187-188; B.De Vries, a.g.
e., s. 8-15.

37-Çünkü 1905 yılında Boğazköy yakınlarında Yozgat'ta
ilk olarak A.H.Sayce tarafından bulunmuştur.

38-E.Laroche, RHA 77, s. 21.

39-B.De Vries, a.g.e., s.9.

40-Yozgat tabletinin başlangıcı olarak kabul edilen
KUB,XXXVI 44 sütun I'in tercümesini B.De Vries, a.g.
e., s. 9'daki tercümeden yararlanarak verdik.

41-Burada Yozgat tableti olarak bilinen VBoT 58, sütun
I'i, B.De Vries, a.g.e., s. 9'dan faydalanarak aynen
verdik.

42-Hahhima burada tabiatüstü felcin kışkırtıcısı olarak
rol oynamaktadır.

- 43-Bu nedenle Güneş tanrısı'nın çok uzakta olamayacağı kanaatine varabiliriz.
- 44-ZA.BA₄.BA₄ bir savaş tanrısıdır. Hatti adı Wurunkatti, Hurri adı Aštapi, fakat Hitit adı bilinmemektedir.
bkz.: B.De Vries, a.g.e., s. 183, not 45.
- 45-Koruyucu tanrıların genel adı, Sümerogramlardan bilinen ^dKAL ve ^dLAMA'dır. Fakat Hitit adı belli değildir.
- 46-Belki de "toprağın oğlu" ibaresi onun açık kırların çocuğu olduğunu ifade eder. Bu Haḫḫima'nın sadece dışarıda güçlü olduğunu ve iyi bir gökyüzü olayı olabileceğini ifade etmektedir. Bkz.: O.R.Gurney, a.g.e., s. 188.
- 47-Anlamı bilinmemektedir. Fakat, B.De Vries, a.g.e., s. 183, not 48'de ^{na}₄ piruluvari'nin bir fiil olabileceğini bildirmektedir.
- 48-Haššimili, ayin metinlerinde yer alan bir tanrıdır. O.R.Gurney, a.g.e., s. 188'de Haššimili'nin kardeşlerinin seyahat edenleri koruma kudretine sahip olduklarını, hatta onları görünmez hale getirdiklerini bildirmektedir.
- 49-B.De Vries, a.g.e., s. 183, not 51'de Haššimili'nin kardeşlerinin, J.Friedrich, HW 3, s. 25'de "genç delikanlı" olarak tercüme edilen pappnikneš olduğuna işaret etmektedir.

50-E.Laroche, RHA 77, s. 25.

51-Şal annanna-= "büyükanne"? Kelime anna- "ana" kelimesinin türemişidir, -in ekinden kaynaklanarak annas anna-'nın "ananın anası" olması muhtemeldir. Bkz.: B.De Vries, a.g.e., s. 184, not 53.

52-B.De Vries, a.g.e., s. 184, not 58'de T.H.Gaster'in (Thespis, s. 291.) "ayın gereği ağzını yaydı..." şeklinde tercüme ettiğine işaret etmektedir.

53-Bununla birlikte ayrıntılı dinî talimatlar devam etmektedir.

54-E.Laroche, RHA 77, s. 87.

55-Transkripsiyon: E.Laroche, RHA 77, s. 19-20. Tercüme: B.De Vries, a.g.e., s. 15-16.

56-E.Laroche, RHA 77, s. 19'da n a-na-an-ku-uş-zi olarak okumuştur. B.De Vries, a.g.e., s. 185, not 65'de ku işaretinin ma olarak okunabildiğini x-na-an-ma-uş-zi'nin "o düşer" ya da x-na-an kuşzi, "zordur" anlamında olabileceğini ileri sürmektedir.

57-B.De Vries, a.g.e., s. 185, not 67'de KUB,XII,60,I, 20'yi ku-Şa-a-ta olarak restore etmiştir. Gerçekten de bütün baba erkli toplumlarda görüldüğü gibi Hititler'de de evlenme kurumu kadının satın alınması esasına dayanıyordu. Bu nedenle damat, kıza "kusata" denilen bir ağırlık parası veriyordu. Bkz.: E.Memiş, a.g.e., s. 124.

- 58-E.Laroche, RHA 77, s. 19, not 1.
- 59-Transkripsiyon: E.Laroche, RHA 77, s. 5-12. Tercüme-
ler: A.Goetze, Kleinasien, s. 140-141; A.Goetze, ANET,
s. 125-126. Özetler: T.H.Gaster, a.g.e., s. 122-126;
O.R.Gurney, a.g.e., s. 181-182; B.De Vries, a.g.e.,
s. 16-19.
- 60-Hititler'in önemli bir dinî merkezi olup, kral Hanti-
li zamanından III. Hattuşili dönemine kadar Gaşkalar'-
in elinde kalan bir şehirdir.
- 61-Belki de yeni yıl festivalidir.
- 62-Bir Hatti tanrıçasıdır.
- 63-Alkollü içecekler.
- 64-A.Goetze, ANET, s. 126, not 4'de, "bu ve bu" şeklin-
de olabileceğini belirtmektedir.
- 65-A.Goetze, ANET, s. 126'da "yap öyle ise" şeklinde
tercüme etmiştir.
- 66-E.Laroche, RHA 77, s. 67.
- 67-E.Laroche, RHA 77, s. 67-68.
- 68-Kuzey Suriye'ye yerleştirilebilir. I.Murşili'nin bir
seferinde anılmaktadır. Bkz.: B.De Vries, a.g.e.,
s. 186, not 77.
- 69-E.Laroche, RHA 77, s. 68-69.
- 70-Şayet Ü?- ŞA L?-LI? için ŞAHLÜ tercümesi doğruysa,
Kirtina tanrısı evi yerle bir etti ve daha sonra bu
yere verimsizlik sembolü olan tere tohumu ekti deni-
lebilir. Bu gelenek fethedilen harabe olmuş şehirler-
de Hititler tarafından uygulanmıştır. Bkz.: B.De Vries,

a.g.e., s. 186-187, not 78.

71-E.Laroche, RHA 77, s. 69.

72-KUB, III 7, III - E.Laroche, RHA 77, s. 69.

73-^dZalinu ^dZašhapuna'nın karısıdır. Bu tanrılar Nerik'-in Fırtına tanrısı çevresine aittir. Efsanenin ilk versiyonunda Zaliyanu dağı yağmur veren durumdadır. Bu bölüm ona paralel olduğuna göre, belki de ^dZalinu, Zaliyanu dağı ile aynıdır. Bkz.: B.De Vries, a.g.e., s. 187, not 81.

74-Başka yerde geçmediği için bilinmiyor.

75-Transkripsiyon: E.Laroche, RHA 77, s. 73-78. Tercüme-ler: A.Goetze, ANET, s. 120; B.De Vries, a.g.e., s. 19-23.

76-E.Laroche, RHA 77, s. 73.

77-Hatti adı "Kušku" dur. Bkz.: E.Memiş, a.g.e., s. 20.

78-A.Goetze, ANET, s. 120'de kelimeyi tercüme etmeyip "kilammar" olarak yazmıştır. R.Naumann, Eski Anadolu Mimarlığı. çev.: B.Madra, Ankara 1975, s. 433'de kilammar=hilammar'ın anlamını "öngeçit" olarak bildirmektedir.

79-Hatti adı "Taru" dur. Bkz.: A.Goetze, ANET, s. 120.

80-Hatti adı "Hapantalli" dir. Bkz.: A.Goetze, ANET, s. 120.

81-Uddanişk- kelimesini E.Laroche, Ay'ın tekrar yerine konulması çabası olarak yorumlamaktadır. Bkz.: B.De Vries, a.g.e., s. 189, not 89.

- 82-Bu parçadaki konuşmacıların kim olduğu açık değildir.
- 83-Bu pasaj çok kırık olduğu için anlamlı bir tercüme yapmak mümkün olamamıştır.
- 84-B.De Vries, a.g.e., s. 22.
- 85-ha-lu-ga-na-iz-zi-ma belki de haluga- "mesaj" kelimesinden gelen bir fiildir. Bkz.: B.De Vries, a.g.e., s. 189, not 93.
- 86-B.De Vries, a.g.e., s. 189-190, not 95'de Hititçe Šepitta- kelimesini tanrı ile eşit kabul etmektedir. Bu eşitliği LÚ.ŠANGA^d7.7.BI..... LÚ ŠANGA^d7.7.BI..... LÚ ŠANGA^dŠepittaš.... LÚ ŠANGA^dŠepittaš... serisine dayandırmaktadır.
- 87-H.G.Güterbock, KE, s. 57.
- 88-E.Memiş, a.g.e., s. 22.
- 89-E.Laroche, RHA 82, s. 153-161.
- 90-H.G.Güterbock, "The Song of Ullikummi", JCS, 5(1951), 6(1952), s. 12-51.
- 91-J.Siegelova, Appu-Märchen und Hedammu-Mythus, 1971, s. 1-28.
- 92-J.Friedrich, ZA 49, s. 234-239.
- 93-J.Friedrich, ZA 49, s. 225-233 ve 247-253.
- 94-H.A.Hoffner, MHL, s. 10.
- 95-E.Laroche, RHA 82, s. 169-174.
- 96-Transkripsiyon ve tercümeleler: H.G.Güterbock, KE, s. 11-16; H.G.Güterbock, Kumarbi, 1946, s. 6-10; H.G. Güterbock, "The Hittite version of the Hurrian Kumarbi Myths: Oriental forerunners of Hesiod", AJA, 52,

1948, s. 124-125; A.Goetze, ANET, s. 120-121. İlave parçalar: H.Otten, Mythen vom Gotte Kumarbi: Neue Fragmente, Berlin 1950, s. 5-6.

97-A.Goetze, ANET, s. 120'de "Gökteki ve karanlık yüzündeki tanrıları dinleyin!" şeklinde tercüme etmiştir.

98-Bu grup eski Hurri tanrılarında oluşmaktadır.

99-Sümer-Babil tanrılarının Hurriler yoluyla Hitit pantheonuna adapte edildiği bilinmektedir.

100-"Erkeklik organının" kibar söylenişidir.

101-Belkide "Ağır" ve "asil-soylu,yüce gönüllü" anlamlarına gelebilen nakki-'de bir kelime oyunu vardır. Bkz.: B.De Vries, a.g.e., s. 191, not 102.

102-Tigris(Dicle)nehriinin Hurrice adıdır.

103-Fırtına tanrısı'nın kardeşidir. Bkz.: H.G.Güterbock, JCS, 5,6, s. 29.

104-Enlil'in Sümer ve Akkad'lar için ibadet merkezi olan bir şehirdir.

105-Gebelik aylarının geleneksel sayımı.

106-Fırtına tanrısı'na adanan iki boğadan birisidir.

107-Bu, Sümerce Ea isminin Hitit-Hurri dilindeki telaffuzudur.

108-İnek ve Balıkçı Masalında da, İneğin yavrusu normal bir buzağı olmayıp, iki bacaklı bir yaratık olduğundan İnek istemediği bu çocuğu parçalamak istemektedir.

- 109-Bu tanrının adına yapılan tek benzetme tapınak adı ^ENAM.HE'dir. Bkz.: B.De Vries, a.g.e., s. 193, not 114.
- 110-Kumarbi'nin çocuk doğumu için doğal bir kanalla donatılmamış olduğu açıkça bellidir.
- 111-H.Otten, MGK, s. 8.
- 112-H.G.Güterbock, AJA 52, s. 125.
- 113-Transkripsiyon ve tercümeleler: H.G.Güterbock, KE, s. 17-26; H.G.Güterbock, Kumarbi, 1946, s. ; H. Otten, MGK, 1950; H.G.Güterbock, JCS, 5(1951), 6 (1952); A.Goetze, ANET, s. 121-125. Özetler; O.R. Gurney, a.g.e., s. 192-194; B.De Vries, a.g.e., s. 31-37.
- 114-Tanrı Kumarbi'nin şehridir. Urkiş, doğu Dicle ilinde veya Kuzey Mezopotamya'dır. Bkz.: H.G.Güterbock, KE, s. 50-51.
- 115-Bu Appu'nun çocuklarının doğumunda da aynen uygulanan kalıplaşmış bir muameledir.
- 116-Fırtına tanrısı'nın şehridir. Kuzey Mezopotamya'nın bir yerinde olsa gerektir. Bkz.: H.G.Güterbock, KE, s. 51.
- 117-Gökteki Krallık Efsanesinden hatırlayabileceğimiz gibi Fırtına tanrısı'nın kardeşidir. Burada ünvanı veya rutbesi belirtilmiyor, fakat Fırtına tanrısı'na "efendim" diye hitap ediyor.

- 118-Güterbock, bu tanrıları Kumarbi'nin tarafına listelemiştir. Bkz.: KE, s. 46.
- 119-0, bir çeşit dünya çapında devdir. Gök ve yeryüzünü üzerinde taşımaktadır.
- 120-91,4 cm. uzunluğunda bir İngiliz ölçü birimidir.
- 121-Bir milin sekizde biri; 220 yarda uzunluğunda ve 200 m. kadar olan bir uzunluk ölçüsüdür.
- 122-"Eski tanrılar" listesinde yer almaktadır. Bazen Kumarbi'ye denk tutulmaktadır, fakat Ullikummi Şarkısı'nda ise ondan ayrı olduğunu görüyoruz. Bkz.: H.G.Güterbock, KE, s. 50.
- 123-Ras Şamra metinlerine göre Hazzi dağı, Samîlerce Safon, Yunanlılarca Kasios, Romalılarca Casius adı verilen ve Antakya(Hatay)civarında bulunan Keldağ'ın aynısıdır. Bkz.: H.G.Güterbock, KE, s. 51, not 34.
- 124-Harp ve galgalturi, bir çeşit müzik aletidir.
- 125-H.G.Güterbock, The Song of Ullikummi, s. 32.
- 126-Adları "gün" ve "gece" anlamına gelen her iki boğa, tanrının arabasını çeken hayvanlardır. Bkz.: H.G. Güterbock, KE, s. 49.
- 127-Fırtına tanrısı'nın tarafında dövüşmektedir. Babil'in savaş tanrısı ZA.BA₄.BA ile eş tutulmaktadır. Bkz.: H.G.Güterbock, KE, s. 49.
- 128-Fırtına tanrısı'nın karısıdır. Aynı zamanda Hurri-ler'in en yüksek dişi tanrısı olarak tanınmaktadır.

- 129-Şuvaliyatta, Fırtına tanrısı ile beraber sadece burada anılıyor. Belki de Fırtına tanrısı'nın bir başka veziridir(?).
- 130-Bu dağın yeri belli değildir.
- 131-Bu dağın yeri de bilinmemektedir.
- 132-Tanrı Ea'nın ikamet ettiği bir şehirdir.
- 133-H.G.Güterbock, JCS, 6, s. 42.
- 134-H.G.Güterbock, JCS, 5, s. 1.
- 135-Transkripsiyon ve tercüme: J.Siegelova, a.g.e., s. 4-17. Tercüme ve yorum: T.H.Gaster, a.g.e., s. 142-148; B.De Vries, a.g.e., s. 34-41. Özetler: H.G. Güterbock, KE, s. 70-72; H.G.Güterbock, Kumarbi, 1946, s. 119-122; F.Kınal, Eski Anadolu Tarihi, T.T.K., Ankara 1987, s. 179-180.
- 136-Bu demektir ki onun çocuksuz kalmasına neden olan hareket tanrılar katında gizlidir.
- 137-Bu olay oldukça müstehcendir. Appu'nun çizmeleriyle yatağa girmesi ve karısının da giyinik vaziyette yatması, bu olayı ilginçleştirmek için yapılmış olabilir.
- 138-Güneş tanrısı insanlar ve hayvanlar üzerinde adaleti sağlayan, insanlığın çobanı ve Lordu olarak kabul ediliyordu.
- 139-İsmin gerçek özelliği ile benzetmede bulunduğu anlamı arasında bir ilişki görülememektedir.

- 140-Sümerce LÚ.HUL olarak temsil edilen bu kelimenin bir isim mi, yoksa bir sıfat mı olduğu bilinmemektedir. Bkz.: B.De Vries, a.g.e., s. 197-198, not 154.
- 141-J.Siegelova, a.g.e., s. 17.
- 142-B.De Vries; a.g.e., s. 41.
- 143-Tercüme ve yorum: T.H.Gaster, a.g.e., s. 146-148; B.De Vries, a.g.e., s. 47-49.
- 144-H.G.Güterbock, JCS, 5, s. 10.
- 145-B.De Vries, a.g.e., s. 42'de şarkının II. sütun 1-33'de bittiğini ve hikayenin II.sütun 1-51'e kadar anlaşamadığını, ayrıca, şarkının içeriğiyle hikayenin içeriğinin tamamen bağlantısız olduğunu ileri sürmektedir.
- 146-Bkz.: Appu ve İki Oğlu'nun Masalı. Güneş tanrısı aynı şekilde Appu ile karşılaşmaktadır.
- 147-Metin burada yıpranmış durumdadır. Bu nedenle hamilelik gizli kalmaktadır, fakat hikayenin geri kalan kısmından anlaşılmaktadır. Bkz.: B.De Vries, a.g.e., s. 199, not 164.
- 148-Metin yine fena halde hasar görmüştür. Çocuk daha sonra balıkçı tarafından dağlarda bulunmuştur.
- 149-Özetler: H.G.Güterbock, KE, s. 69-70; H.G.Güterbock, 1946, s. 118-119; T.H.Gaster, a.g.e., s. 129-140; B.De Vries, a.g.e., s. 45-47.
- 150-B.De Vries, a.g.e., s. 45.
- 151-T.H.Gaster, a.g.e., s. 130.

- 152-B.De Vries, a.g.e., s. 45.
- 153-H.G.Güterbock, KE, s. 69.
- 154-T.H.Gaster, a.g.e., s. 130-131.
- 155-B.De Vries, a.g.e., s. 46.
- 156-T.H.Gaster, a.g.e., s. 131.
- 157-^{NA}4 kunkunnuzzi, Ullikummi canavarı da aynı kayadan yapılmıştır. Bkz.: B.De Vries, a.g.e., s. 200, not 170.
- 158-Belki de bu İma Kessi'nin bir kolyeden ziyade, bir kadın bileziğiyle süslendiğini belirtmektedir. Bkz.: B.De Vries, a.g.e., s. 200, not 171.
- 159-B.De Vries, a.g.e., s. 200, not 172'de Dannassaras'ı ayin metinlerinde bulunan ve pek belirgin olmayan tanrı grubu olarak tanımlamaktadır.
- 160-T.H.Gaster, a.g.e., s. 132.
- 161-Tercümeleler: H.G.Güterbock, KE, s. 68-69; H.G.Güterbock, Kumarbi, 1946, s.118. Özet ve yorum: B.De Vries, a.g.e., s. 47-49.
- 162-Özet ve yorumlar: H.G.Güterbock, KE, s. 69; H.G.Güterbock, Kumarbi, 1946, s. 118; B.De Vries, a.g.e., s. 48.
- 163-B.De Vries, a.g.e., s. 47.
- 164-B.De Vries, a.g.e., s. 48.
- 165-Muhtemelen Mezopotamya'da bulunan Akkad şehridir.
- 166-H.G.Güterbock, KE, s. 68.

- 167-B.De Vries, a.g.e., s. 49.
 168-H.G.Güterbock,KE, s. 68.
 169-B.De Vries, a.g.e., s. 49.
 170-Transkripsiyon ve tercümelere: E.Laroche, RHA 82,
 s. 58-59; J.Siegelova, a.g.e., s. 54 ve 56-58.
 171-O.R.Gurney, a.g.e., s. 178-179.
 172-Suriye'nin kuzeyinde bir yere yerleştirilebilir.
 173-O.R.Gurney, a.g.e., s. 178-179.

III. BÖLÜME AİT ALT NOTLAR

- 1-B.De Vries, a.g.e., s. 154.
 2-H.G.Güterbock, "The Song of Ullikummi", s. 27.
 3-A.Erhat, Mitoloji Sözlüğü, İstanbul 1978, s. 273-274;
 Homeros, Odysseia. çev.: A.Erhat-A.Kadir, İstanbul
 1984, s. 174-181.
 4-H.G.Güterbock, "The Song of Ullikummi", s. 31, 33
 5-Kuzey Suriye kıyısında Lazkiye'nin kuzeyinde bir şe-
 hirdir. Diğer adı Ras Şamradır.
 6-B.De Vries, a.g.e., s. 156-157.
 7-E.Laroche, RHA 77, s. 10.
 8-E,Laroche, RHA 77, s. 24.
 9-İlkçağ dünyasının ünlü şairlerinden olan Hesiodos'un
 tahminen M.Ö. 10. veya 9. yüzyılda yaşadığı sanılmak-
 tadır.

- 10-Hesiodos Eseri ve Kaynakları. çev.: S.Eyüboğlu-A. Erhat, Ankara 1977, s. 132-133.
- 11-H.G.Güterbock, KE, s.55.
- 12-B.De Vries, a.g.e., s. 158.
- 13-E.Memiş, a.g.e., s. 124.
- 14-B.De Vries, a.g.e., s. 159.
- 15-Atlas'ın güzel kızı Kalypso'nun yaşadığı ada Ogygia (Malta)adası idi. Bkz.: A.Erhat, Mitoloji Sözlüğü, s. 182.
- 16-A.Erhat, a.g.e., s. 159.
- 17-Homeros, Odysseia, s. 108.
- 18-Homeros, a.g.e., s. 108.
- 19-B.De Vries, a.g.e., s. 160.
- 20-H.G.Güterbock, Mythologies of the Ancient World, 1961, s. 143-144; B.De Vries, a.g.e., s. 161.
- 21-A.Goetze, Kleinasien, s. 143.
- 22-B.De Vries, a.g.e., s. 10; M.Şemsettin Günaltay, a.g.e., s. 229.
- 23-E.Laroche, RHA 77, s. 30.
- 24-E.Laroche, RHA 77, s. 38.
- 25-O.R.Gurney, a.g.e., s. 188.
- 26-B.De Vries, a.g.e., s. 164.
- 27-E.Laroche, RHA 77, s. 18.
- 28-B.De Vries, s. 167.
- 29-Aynı eser, 1946 yılında Almanca olarak yayınlanmıştır.

- 30-H.G.Güterbock, AJA 52, s. 123-134.
- 31-H.G.Güterbock, AJA 52, s. 124, not 10.
- 32-H.G.Güterbock, KE(kırık parça d,II. 11), s. 25.
- 33-H.G.Güterbock, KE(II.42-43), s. 13.
- 34-H.G.Güterbock, KE(II.71-75), s.13.
- 35-Tanrıların toplu olarak tasvir edildikleri yere denir.
- 36-H.G.Güterbock, AJA 52, s. 131.
- 37-H.G.Güterbock, KE, s. 54-55.
- 38-H.G.Güterbock, KE, s.66
- 39-H.G.Güterbock, KE, s.57.
- 40-B.De Vries, a.g.e., s. 172.
- 41-E.Laroche, RHA 82, s. 155.
- 42-Babil kaynaklı bir yaratılış destanıdır. Geniş bilgi için bkz.: Hesiodos Eseri ve Kaynakları, 1977, s. 77-86.
- 43-Philo, milattan sonra I.-II. yüzyılda yaşamıştır.
Bkz.: H.G.Güterbock, KE, s. 62, not 62.
- 44-H.G.Güterbock, KE, s. 62.
- 45-B.De Vries, a.g.e., s.173.
- 46-H.G.Güterbock, KE, s. 61-66.
- 47-J.Siegelova, a.g.e., s. 8.
- 48-B.De Vries, a.g.e., s.174.
- 49-Homeros'a göre, Atlas, göğü değilde "yeri ve göğü birbirinden ayıran direkleri" omuzlarında taşımaktadır. Homeros,Odysseia(II,54), s. 35.

50-Grek boylarının ve özellikle Dorlar'ın kahramanlık görüş ve anlayışlarını kişiliğinde toplayan bir kahramandır.

51-A.Erhat, Mitoloji Sözlüğü, s. 150.

52-B.De Vries, a.g.e., s. 175.

53-B.De Vries, a.g.e., s. 176.

54-Bu, Ullikummi ve Appu'nun iki oğlunun doğumundaki muamele ile aynıdır.

55-B.De Vries, a.g.e., s. 177.

56-B.De Vries, a.g.e., s. 45.

BİBLİYOGRAFYA

- Ağaldağ, S., En eski çağlardan Bizans dönemine kadar Malatya tarihi, Basılmamış Doktora Tezi, Konya 1988.
- Ankara Arkeoloji Müzesinde bulunan Boğazköy Tabletleri, İstanbul 1948.
- Barnett, R.D., "The Epic of Kumarbi and the Thegony of Hesiod", *Journal of Hellenic Studies*, XXV, s. 111 v.d.
- Dassaud, R., *Prelydiens, Hittites et Acheens*, Paris 1953.
- Ehelolf, Hans., "Das Motiv der Kindesunterschiebung in einer hethitischen Erzählung", *Orientalistische Literaturzeitung*, 1926, s. 766 v.d.
- Erhat, A., *Mitoloji Sözlüğü, Remzi Kitabevi*, İstanbul 1972.
- Forrer, E., "Eine Geschichte des Götterkonigtums aus dem Hatti-Reich", *Annuaire de l'Institut de Philologie et d'Histoire Orientales* 4, 1936 = *Melangez Franz Cumont*, s. 687-713.
- Friedrich, J., "Die hethitischen Bruchstücke des Gilgames-Epos", *Zeitschrift für Assyriologie*, 39, NF 5, 1930, s. 1-82.
- Friedrich, J., "Der churritische Mythos vom Schlangendamon Hedammu in hethitischer Sprache", *Archiv Orientalni* 17, 1949, s. 230-254.
- Friedrich, J., "Churritische Marchen und Sagen in hethitischer Sprache", *Zeitschrift für Assyriologie* 49, NF 15, 1950, s. 213-255.

- Friedrich, J., Hethitisches Wörterbuch, Heidelberg 1952.
- Friedrich, J., "Zu einigen altkleinasiatischen Gottheiten", Jahrburg für Kleinasiatische Forschung II, 1952, s. 144-153.
- Friedrich, J., Hethitisches Keilschrift-Lesebuch I, Heidelberg 1960.
- Friedrich, J., Hethitisches Elementarbuch I: Kurzgefasste Grammatik, Heidelberg 1960.
- Gaster, T.H., Les Plus Anciens Contes De l'Humanite, Paris 1953.
- Gaster, T.H., The Old Stories in the World, Boston 1953.
- Gaster, Thespis, New York 1961.
- Gordon, Cyrus H., Ugaritic Handbook, Rome, 1947.
- Gordon, Cyrus H., Before the Bible, London 1962.
- Gordon, Cyrus H., The Ancient Near East, 3rd ed. revised New York, 1965.
- Gordon Cyrus H., Ugaritic Textbook, Rome 1965.
- Gordon Cyrus H., Ugarit and Minoan Crete, New York 1966.
- Goetze, Albrecht, "Nochmals sakkiyah(h)-", Kleinasiatische Forschungen I, 1930, s. 402-403.
- Goetze, Albrecht., Verstreute Boğazköy-Texte, Marburg 1930.
- Goetze, Albrecht., "Die Annalen des Mursilis", Mitteilungen der Vorderasiatisch-ägyptischen Gesellschaft 38, 1933, s. 262 v.d.
- Goetze, Albrecht., Kleinasien, München 1957.

- Graves, R., *The Greek Myths*, Penguin Books, London 1955.
- Gurney, O.R., *The Hittites*, Penguin Books, London 1961.
- Günaltay, M.Ş., *Yakınşark II(Anadolu)*, T.T.K. Yayını, Ankara 1987.
- Güterbock, H.G., "Die historische Tradition bei Babylon-
iern und Hethitern" *Zeitschrift für Assyriologie*, 44,
NF 10, 1938, s. 85-93.
- Güterbock, H.G., *Kumarbi Efsanesi. çev.: S.Alp*, T.T.K.
Yayını, Ankara 1945.
- Güterbock, H.G., *Kumarbi, Mythen vom churritischen Kronos*,
Ankara 1946.
- Güterbock, H.G., "The Hittite Version of the Hurrian
Kumarbi Myths: Oriental Forerunners of Hesiod", *Ameri-
can Journal of Archeology* 52, 1948, s. 123-134.
- Güterbock, H.G., "The Song of Ullikummi", *Journal of
Cuneiform Studies* 5, 1951, s. 135-161; 6, 1952, s.8-42.
- Heidel, Alexander., *The Babylonian Genesis*, Chicago 1963.
- Herdner, Andree., *Corpus des tablettes en cuneiformes
alphabetiques decouvertes a Ras Shamra-Ugarit de 1929
a 1939*, Paris 1963.
- Hesiodos Eseri ve Kaynakları. çev.: S.Eyüboğlu-A.Erhat,
T.T.K. Yayını, Ankara 1977.
- Hoffner, H.A., "Myths in the Hittite Language", A Paper
presented at a Mediterranean Studies Colloquium, Bran-
deis University 1962.

- Hoffner, H.A., "Anatolian Contributions to East Mediterranean Mythology", A Paper Presented at a Mediterranean Studies Colloquium, Brandeis University 1963.
- Hoffner, H.A., "The Elkunirsa Myth Reconsidered", *Revue Hittite et Asiatique*, XXIII, 76, 1965, s. 123-134.
- Hoffner, H.A., "Elements of Style in Hittite Mythology", A paper presented at the meetings of the American Oriental Society, New Haven 1967.
- Homeros, İlyada. çev.: A.Erhat-A.Kadir, Can Yayınları, İstanbul 1984.
- Homeros, Odysseia. çev.: A.Erhat-A.Kadir, Can Yayınları, İstanbul 1984.
- İstanbul Arkeoloji Müzesinde bulunan Boğazköy Tabletleri, İstanbul 1944.
- Keilschrifttexte aus Boghazköy, Deutsche Orientgesellschaft, Wissenschaftliche Veröffentlichungen, Leipzig 1916.
- Keilschriftturkunden aus Bogazköy, Vorderasiatische Abteilung der Staatlichen Museen, Berlin 1922.
- Kınal, Füzün., "Kumarbi Efsanesi", *Belleten*, c. IX, sayı 36, Ankara 1945.
- Kınal, Füzün., *Eski Anadolu Tarihi*, T.T.K. Yayını, Ankara 1987.
- Kramer, S.N., *Mythologies of the Ancient World*, New York 1961.

- Kramer, S.N., *The Sumerians*, Chiago 1963.
- Laroche, E., *Recherches sur les Noms des Dieux Hittites*, Paris 1947.
- Laroche, E., "Catologue des Textes Hittites", *Revue Hittite et Asianique*, XIV, 59, 1956, s. 105-113.
- Laroche, E., et al. *La Lune, Mythes et Rites, Sources Orientales 5*, Paris 1962.
- Laroche, E., *Dictionnaire des mythologies*, Paris 1980.
- Laroche, E., "Textes mythologiques hittites en transcription: Mythologie Anatolienne", *Revue Hittite et Asianique* XXIII/77, Paris 1965.
- Laroche, E., "Etudes de Linguistique anatolienne II", *Revue Hittite et Asianique* 79, 1966, s. 160.
- Laroche, E., "Textes mythologiques hittites en transcription: Mythologie d'origine etrangere", *Revue Hittite et Asianique* XXVI/82, Paris 1969.
- Laroche, E., *Dictionnaire de la Langue Louvite*, Paris 1969.
- Lesky, A., "Griechischer Mythos und Vorderer Orient", *Saeculum* VI, 1955, s. 35-52.
- Macqueen, J.G.; "Hattian Mythology and Hittite Monarchy", *Anatolian Studies* 9, 1959, s. 171-188.
- Memiş, E., *Eskiçağ Türkiye Tarihi*, S.Ü.Eğt.Fak. Yayınları, Konya 1989.
- Murray, A.T., *Homer, The Iliad*, Cambridge 1960.

- Murray, A.T., Homer, The Odyssey, Cambridge 1960.
- Nouman, R., Eski Anadolu Mimarlığı. çev.: B.Madra, T.T.K. Yayınları, Ankara 1975.
- Otten, H., "Die Überlieferungen des Telipinus-Mythus", Mitteilungen der Vorderasiatisch-ägyptischen Gesellschaft 46, 1, Leipzig 1942.
- Otten, H., "Vorderasiatische Mythen als Vorläufer griechischer Mythenbildung", Forschungen und Fortschritte 25, 1949, s. 145-147.
- Otten, H., Mythen vom Gotte Kumarbi, Berlin 1950.
- Otten, H., "Boğazköy-Texte zu der Vorstellung vom verschwundenen und wiederkehrenden Gott", Rencontre Assyriologique Internationale 3, 1954, s. 67-69.
- Otten, H., "^dKAL = ^dInar(a)", Archiv für Orientforschung 17, 1956, s. 369.
- Otten, H., "Aitiologische Erzählung von der Überquerung des Taurus", Zeitschrift für Assyriologie 55, NF 21, 1963, s. 156-168.
- Page, D., History and the Homeric Iliad, Berkeley 1950.
- Picard, Charles., "La Légende d'Oullikoummi et des 'geantsmontagne'", Revue Archeologique I, 1963, s. 99-101.
- Porzig, W., "İllujankas und Typhon", Kleinasiatische Forschungen I, 3, 1930, s. 378-386.
- Princhar, J.B., Ancient Near Eastern Texts Relating to the Old Testament, Princeton 1955.

- Schuler, Von Einar., "Kleinasien: die Mythologie der Hethiter und Hurriter", Wörterbuch der Mythologie I, Darmstadt 1965.
- Siegelova, Jana., Appu Marchen Und Hedammu-Mythus, Otto Harrassowitz-Wiesbaden 1971.
- Sommer, F., Hethiter und Hethitisch, Stuttgart 1947.
- Vries, Bert De., The Style of Hittite Epic And Mythology, Brandeis University, Ph.D., 1967.
- Walcot, P., "The Text of Hesiod's Theogony and the Hittite of Kumarbi", The Classical Quarterly 6, 1956, s. 198-206.
- Walcot, P., "Hesiod and the Didactic Literature of the Near East", Revue des Etudes Grecques 75, 1962, s. 13-36.
- Webster's New Collegiate Dictionary, Springfield 1959.
- Werner, R., "Kumarbi und die drei 'erdgeborenen' Gotter", Bibliotheca Orientalis 18, 1961, s. 291-292.
- Zimmern, H., "Der Kampf des Wettergottes mit der Schlange Illujankas", Streitberg Festgabe, Leipzig 1924.

Firtina tanrısı ile Yılan illuyanka'nın savaşı Kabartması (Malatya.)